

33767

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK PROGRAMI

TÜRK KONUTUNDA MEYDANA GELEN MEKÂNSAL DEĞİŞİMLERİN
KOOPERATİF KONUTLARINDA İRDELENMESİNDE TRABZON ÖRNEĞİ

Mimar Arzu ALTINDAĞ DURUKAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“ Yüksek Mimar “
Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir

T. 33767

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 02.06.1994
Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 21.06.1994

Tezin Danışmanı : Doç. Dr. Sevinç ERTÜRK

SEVİNÇ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Şinasi AYDEMİR

ŞİNASI

Jüri Üyesi : Y.Doç. Dr. Nermin ÖKTEN

N.Ökten

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Temel SAVAŞKAN

SAVAŞKAN

Haziran -1994
TRABZON

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
MİMARLIK ANA BİLİM DALI MERKEZİ

ÖNSÖZ

Bu çalışma K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında yapılmıştır.

Çalışma süresince destek ve yardımını gördüğüm danışmanım Sayın Doç.Dr. Sevinç ERTÜRK' e, ilgi ve yardımlarından dolayı Sayın Prof.Dr.Şinasi AYDEMİR'e, Sayın Y. Doç.Dr. Nermin ÖKTEN' e içtenlikle teşekkür ederim. Jeofizik Mühendisi Esra ÖNER' e, Jeoloji Yüksek Mühendisi Sevil SÜMER' e, ilgi ve desteklerinden dolayı eşim Engin DURUKAN' a, aileme, arkadaşlarıma ve Mimar Ercan YAZICI' ya içtenlikle teşekkür ederim.

Haziran 1994

Arzu ALTINDAĞ DURUKAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	V
SUMMARY.....	VI
ŞEKİL LİSTESİ.....	VII
TABLO LİSTESİ.....	IX
1.GENEL BİLGİLER.....	1
1.1 GİRİŞ.....	1
1.2 GEÇMİŞTİN GÜNÜMÜZE KONUT.....	3
1.2.1 GELENEKSEL TÜRK EVİ.....	4
1.2.1.1 Geleneksel Türk Evi Mekân Kullanım İlkeleri.....	11
1.2.1.1.1 Zeminkat-Başkat İlkesi.....	11
1.2.1.1.2 Köşk/Divanhane/Başoda Geleneği.....	12
1.2.1.1.3 Açıklık/Kapalılık-İçeri/Dışarı Karşılığı.....	12
1.2.2 APARTMAN OLGUSU.....	15
1.2.2.1 Apartman Olgusunun Doğuşu.....	15
1.2.2.1.1 Geleneksel Türk Evi' nin Plân Şemalarındaki	
Fonksiyonel Ve Mekânsal Değişmenin Nedenleri ...	17
1.2.2.2 Apartman Olgusunun Gelişimi.....	17
1.2.3 GÜNÜMÜZDE KONUT.....	18
1.2.3.1 Günümüzde Konut Edinme Şekilleri.....	18
1.2.3.1.1 Bitmiş Konut Alma veya Yaptırma.....	18
1.2.3.1.2 Gecekondu Yapma.....	19
1.2.3.1.3 Toplu Konuttan Yararlanma.....	20
1.2.4 TOPLU KONUT KURULUŞLARINDAN KONUT	
KOOPERATİFLERİ.....	20
1.2.4.1 Geçirdiği Dönemler.....	20
1.2.4.1.1 Atılım Dönemi (1923-1945).....	21
1.2.4.1.2 Boyun Eğme Dönemi (1945-1961).....	21
1.2.4.1.3 Kararsızlık Dönemi (1961-1978).....	22
1.2.4.1.4 Yeni Arayışlar Dönemi (1978-1981).....	22
1.2.4.1.5 2487 Sayılı Toplu Konut Yasası	
Dönemi (1981-1984).....	22

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	26
2.1 MEKAN ANALİZİNİN YAPILMASI.....	26
2.2 ANKET ÇALIŞMASININ YAPILMASI.....	27
3. BULGULAR	28
3.1 MEKAN ANALİZİ İLE İLGİLİ BULGULAR.....	28
3.2 ANKET ÇALIŞMASIYLA İLGİLİ BULGULAR.....	33
4. İRDELEME VE DEĞERLENDİRME.....	50
5. SONUÇLAR	53
6. ÖNERİLER	56
7. KAYNAKLAR	62
8. EKLER	65
9. ÖZGEÇMİŞ	97

ÖZET

Türk Konutunda Meydana Gelen Mekânsal Değişimlerin Kooperatif Konutlarında İrdelenmesinde Trabzon Örneği:

Batı ile etkileşim sonucunda zamanla sosyal ve kültürel değişiklikler olmuş, bununla birlikte Türk konutunda mekânsal değişimler meydana gelmiş ve apartman tipi konutlar üretilmeye başlanmıştır. Ancak, üretilen bu konutlarda genellikle Türk konutu kültürel özünden hiç yararlanılmadığı görülmüştür. Bu sebeple, çalışmanın amacı-Türk konutunda meydana gelen mekânsal değişimler ile kullanıcıların toplumsal-kültürel değerlerinin uygunluğunun seçilen örneklem grubunda araştırılması-olmuştur.

Bu amaçla gerçekleştirilen tezde, geleneksel Türk Evi'nden günümüz konutuna kadar geçen dönem tarihsel bir gelişim içinde ele alınmıştır. Bu gelişim içinde, geleneksel Türk Evi ve mekân kullanım ilkeleri, apartmanlaşma dönemi, günümüzde konut edinme şekilleri, bunlardan kooperatifleşme ve geçirdiği dönemler tanıtılmıştır.

İlk apartmanlaşma döneminden başlayarak günümüze kadar gerçekleştirilen kırk adet apartman tipi konut plânının oluşturduğu örneklem grubunda, mekânsal analizler yapılarak kaybolan ve süren mekânlar saptanmıştır. Mekânsal analizler sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak hazırlanan anket soruları, Trabzon kenti kooperatif konutlarından seçilen örneklem grubunda uygulanmış ve alınan sonuçlar değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, Trabzon kenti kooperatif konutlarında yaşayan kullanıcıların, toplumsal-kültürel değerlerinden bazılarını yaşatmaya çalıştıkları ve bu yüzden konutları ile aralarında uyumsuzluklar olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Mekân, Kooperatif, Konut, Türk Evi

SUMMARY

A reflection of the Changes in the Turkish House to the Cooperative Residences in Trabzon.

Social and cultural changes has happened with time as a result of the affairs with the West. This resulted in a transition from a traditional Turkish house to apartment type residences. However, it is observed that there is no a strong cultural bridge between the Turkish house and those of apartments. The purpose of this study is to investigate the interrelation between the spatial changes in the Turkish residences in the question and the community-cultural values of their users.

In this study, the era started from the traditional Turkish House to date was elaborated. In this regard, the traditional Turkish House and the principles of residence usage, the period of building apartments, the ways of owning a residence today, and the transition period of cooperation for having a residence were also introduced.

A group of 40 apartment type plans from their initial samples to date were chosen and a spatial analysis was carried out so that the lost spaces on the unchanged spaces of the residences could be figured out. Based on the observations, a questionnaire associated with the cooperative residences in Trabzon was carried out and the out comes were evaluated.

Consequently, it was figured out that the dwellers of the cooperative residences in Trabzon try to converse some of the community-cultural values. This resulted in an incompatibility between the residences and their users.

Key words : Space, Cooperative, House, Turkish House.

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1:** Küçükerman' a göre çadır düzeni ile geleneksel oda düzeninin karşılaştırılması.
- Şekil 2:** Doğan Kuban' a göre Türk Evi tipolojisi.
- Şekil 3:** S.H. Eldem'e göre Türk Evi tipolojisi.
- Şekil 4:** Geleneksel Türk Evi' ndeki mekânlar arasındaki ilişki çeşitleri ve bunların içeri-dışarı karşıtlığı ilkesine göre düzenlenişi.
- Şekil 5:** Günlük yaşantının geçtiği odanın karşıtlık ilişkisine göre düzenlenişi.
- Şekil 6:** Plân tipleri üzerinde kaybolan ve süren mekânların gösterimi.
- Şekil 7:** Örneklem grubunu oluşturan konut kooperatiflerinin plânları.
- Şekil 8:** Deneklerin demografik özellikleri.
- Şekil 9:** Konutlarla ilgili memnuniyetlerin konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 10:** Konutta değişiklik yapmanın konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 11:** Konutta değişiklik yapmayı düşünmenin konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 12:** Günlük oturma için kullanılan mekânların konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 13:** Günlük oturma odası olarak kullanılan odaların, ev içindeki yerlerinden memnun olunmasının konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 14:** Günlük oturma için kullanılan salonun, ev içindeki yerinden memnun olunmasının konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 15:** Salonu günlük oturma için kullananların, salonu sadece konuk ağırlamak için kullanmayı istemelerinin konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 16:** Ayrı bir yemek odası istenmesi durumunun konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 17:** Mutfağın yiyecek depolamak için yeterli olmama durumunun konut kooperatiflerine göre durumu.
- Şekil 18:** Çalışma eyleminin rahat gerçekleştirilebilmesinin konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 19: Balkonlarda rahat oturamamanın konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 20: Yazın ve kışın mekânlar arası değişiklik yapılmasının konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 21: Günlük oturma odasının giriş holünde gerçekleştirilmesine bir örnek.

Şekil 22: Günlük oturmanın orta mekânda gerçekleştirilmesine bir örnek.

Şekil 23: Oturma odası olan orta mekân ve konuk odası, istendiğinde kapılar açılarak daha fazla alan elde edilebilir.

Şekil 24: Orta alanda mutfağa bitişik yemek köşesi örneği.

Şekil 25: Yemek köşesinin sürme ya da katlanılabilir kapılar kullanarak çalışma köşesi haline getirilmesi.

Şekil 26: Günlük oturma odasının yazın balkonla birleştirilerek kullanılması.

Şekil 27: Gece holündeki alan gerektirmeyen depolama için dolap örneği.

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1:** Yıllara göre mekân analizini gösteren tablo.
- Tablo 2:** Anket çalışması bulguları.
- Ek Tablo 1:** Mekân analizi yapılan plân tipleri.
- Ek Tablo 2:** Anket uygulanan konut kooperatifleri ile ilgili genel bilgiler.
- Ek Tablo 3:** Anket soruları.
- Ek Tablo 4:** Şenyuvam Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 5:** Nezih Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 6:** Arzu Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 7:** Güven Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 8:** Villa Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 9:** Aydeniz Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 10:** Yeşiltepe Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 11:** Nasip Kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.
- Ek Tablo 12:** Şenyuvam Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 13:** Nezih Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 14:** Arzu Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 15:** Güven Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 16:** Villa Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 17:** Aydeniz Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.
- Ek Tablo 18:** Yeşiltepe Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

Ek Tablo 19: Nasip Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

Ek Tablo 20: Anket çalışmasıyla ilgili bulguların neden-sonuç ilişkilerinin irdelendiği çapraz tablolar.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. GİRİŞ

Konut, insanın barınma ihtiyacı sürdüğü müddetçe varlığını sürdürecektir çok boyutlu bir konudur. Fiziksel olduğu kadar sosyo-kültürel açıdan da önemli anlamlar taşımaktadır. Rakoff' un sözleri ile " konutlar fiziksel bir barınak olduğu kadar, duyguların, düşünce şekillerinin, sosyal süreçlerin anlatıldığı kültürel açıdan tanımlanan eylemler için de alanların sağlandığı yerler olarak tanımlanabilirler " (1).

Nüfusun hızla arttığı günümüzde, konut sorunu da giderek artmaktadır. Nüfusun hızla artması sonucu oluşan konut açığını giderebilmek için toplu konut üretimi teşvik edilmektedir. Bununla birlikte, konut üretimine çoğunlukla nicelik açısından bakılmakta, nitelikler gözetenilmemektedir. Tek tek çözümlerin yerine çok sayıda üretilen konutlarda yapılan niteliksel hatalar ve olumsuzluklar da aynı sayılarla çarpılıp büyümektedirler. Konut niteliğini iyileştirmek için atılan adımlar çok zayıf olmakta ve uygulama hızının hep gerisinde kalmaktadır. Oysa, konutlar kullanıcılarının yaşam biçimleriyle uyumlu olmalı, istek ve ihtiyaçlarına hitap etmelidir.

Yapılan araştırmalar, 1950' den günümüze gelinceye kadar çeşitli illerde üretilen konut kooperatiflerinin temel ilişki şemalarının % 100' ünün aynı olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, ülkemizde değişmez bir yaşam biçimine varıldığının bir kanıtı olabileceği gibi kültürel soyutlamaya da işaret ediyor olabilir (2).

Toplum yapısının özellikleri ile sıkı sıkıya bağlantılı olan geleneksel Türk Evi, mekânsal düzenlilik yanında, mekânsal rastlantısallığa yer veren, özel yaşama yoğun bir mahremiyet içinde gizlenme imkânı tanırken, toplumsal yaşama koşullarını da geliştiren, özel alanlar, ortak alanlar karşıtlığını iç mekân ölçeğinde bile deneyen bir kültürel şemaya sahiptir.

Batı ile etkileşim sonucunda geleneksel Türk Evi'nin farklılaşmaya başlamasıyla birlikte, bu dönemlerde ilk apartman tipi konutlar üretilmeye başlanmıştır. Ancak, apartman sahipliği ya da apartmanlarda oturma, o günlerde sadece batı kültürünü ve batı yaşam tarzını benimsemiş üst gelir grubu için geçerli olmuştur. Bununla birlikte, apartmanlarda gerçekleştirilen plân şemaları tamamen batı plân şemasının kopyası şeklinde olmamış, Türk Evi plân şemasından da etkilenilmiştir. Batı ile etkileşim sonucunda Türk konutuna salon, yemek odası, ofis, antre, ütü odası, çalışma odası gibi özerkleşmiş mekânlar eklenmiştir. Zamanla bu büyük alanlı ve kullanıcısı batı yaşam biçimine yakın apartmanlardan, günümüzde düşük metrekaireli ve halâ geleneksel yaşam biçimini sürdüren kullanıcılar için yapılan kooperatif konutlarına geçilirken geleneksel ev kültüründen ve batı ile etkileşim sonucu Türk Konutu'na eklenen mekânlardan bazıları dışarıda bırakılmış (konuk odası, sofa, yüklük, sandık odası, ütü odası, çalışma odası gibi), bazıları sürdürülmüş (salon, yatak odaları, banyo gibi), bazıları ise eklenmiştir (giriş ve gece holü). Dışarda bırakılan mekânlar en çok alan endişesiyle terkedilmişlerdir. Eklenen bazı mekânlar ise, batıdaki apartman şeması ile kültürel şemadaki uyumsuzluk giderilemediği içindir.

Batı ile etkileşim sonucunda zamanla sosyal, kültürel değişiklikler olmuş, ihtiyaç ve fonksiyonlar değişmiştir. Ancak, Türk toplumu değişim sonucunda bir yandan evrensellik kazanırken, bir yandan da kültürel kimliği değişime uğramaktadır.

" Bir grup mimar ve düşünür, artık yok olmuş bir sosyo-kültürel yapının ve yapı teknolojisinin yarattığı geleneksel Türk Evi'nin günümüz için geçerliliğini yitirdiği savı ile hareket ederek batılılaşma isteği doğrultusunda batı kültürü konut örneklerine yönelik arayışlar içine girmişlerdir.

Buna karşın, geleneksel değerlerin korunması geleneğinden kaynaklanan karşı bir görüşle bazı mimar ve düşünürler de geleneksel Türk Mimarisi'nin miras ve kültür değerleri üzerinde çabalarını yoğunlaştırmışlardır " (3).

Bu görüşlerden hangisi daha etkili olmuştur sorusunun yanıtı, konut kooperatifleri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına dayanarak yanıtlamak bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Kullanıcısı genellikle orta gelir grubu olan kooperatif konutları, yıllardır belirli mekânsal ilişkiler içinde gerçekleştirilmektedirler. Acaba, bu konutlarda yaşayan insanlar kültürel şemalarını konutlarına sığdırabilmekte midirler? Toplumsal-kültürel değerleriyle konutları arasında uyum var mıdır? Geleneksel Türk Evi kültürel özünün çağdaş bir dille ifadelendirilmesi ile bir konut mimarisi gerçekleştirilip kooperatif konutlarının tasarımı esnasında bu çağdaş yorumlardan yararlanılamaz mı? Kullanıcısının yaşam biçimiyle uyumlu, aynı büyüklükte daha zengin olanaklar sunabilecek biçimde konutlar üretilemez mi? Bu tür soruların cevaplandırılması amacıyla yönelik olan bu tez kapsamı içinde Trabzon kooperatif konutları incelenmeye alınmış ve bir kesit sunulmuştur. Elde edilen bilgilere dayanarak öneriler üretilmiştir.

1.2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KONUT

İnsanların yaşayış tarzları, öğrenilmiş davranışları, tecrübeleri ve madde dünyalarının tümüne kültür adı verilmektedir. Tüm toplumlarda bulunan fakat birbirinden farklılık gösteren toplumsal-kültürel etkenler, insanların yaşama biçimlerini, değer yargılarını, eylemlerin yapısı ve uygulama şeklini etkilemektedir.

Konut, sadece bir strüktür olmayıp, bir dizi amaca hizmet etmek üzere plânlanmış hacimler birleşimidir. Dolayısıyla konut, kültürel bir kavram olduğu için formu ve düzenlemesi ait olduğu kültürel ortamdan son derece etkilenmektedir.

Toplumdan topluma farklılık gösteren toplumsal-kültürel değerler süreç içerisinde değişmektedirler. Bu değişim Türk toplumu kültürel yapısında da görülmektedir. Toplumun ve dolayısıyla kullanıcının geçirdiği kültürel gelişme ve değişiklikler konut plânlarının fonksiyonel ve mekânsal olarak farklılaşmasına neden olmaktadır. Ancak, toplumsal-kültürel yapıdaki değişiklikler, fiziksel yapıdaki değişmeye oranla daha yavaş olduğundan, yeni yapılaşma ve içinde gerçekleştirilen yaşam arasında uyumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir.

Bu bölümde, Türk konutunun geçmişten günümüze değin geçirdiği gelişme ve değişiklikler ele alınarak konut plânlarının fonksiyonel ve mekânsal değişmelerinin nedenleri saptanmıştır.

1.2.1. GELENEKSEL TÜRK EVİ

Rapaport, geleneksel evi, mimarın hemen hemen hiç rol oynamadığı yapay bir çevrenin birimi olarak belirlemektedir. Ayrıca, evin biçimsel ve mekânsal oluşumunda belirleyicilerin toplumsal kültürel etmenler olduğunu, buna karşılık iklim, malzeme, yapım yöntemleri ve teknoloji gibi fiziksel etmenlerin ise sadece değiştirici rol oynadığını savunmuştur. Ancak fiziksel etmenler toplumsal ve kültürel etmenleri koşullandırmış, buna karşılık toplumsal kültürel etmenler de fiziksel etmenlerin kullanılabilirliğini belirlemiştir (4).

Rapaport'a göre geleneksel evin 2 işlevi vardır.

1. Etken işlev
2. Edilgen işlev

Etken işlev : Evin kullanıcısı olan toplumun yaşama biçimi ve alışkanlıklarına uygun bir ortam yaratılması, bu yaşama biçiminin temellendiği değerlerin mekânda somut olarak sürdürülmesidir.

Edilgen işlev : Barınma işlevidir. Bu işlevlerden ötürü geleneksel ev, günlük yaşama yansıyan biçimiyle halk kültürünün temsilcisidir. Bir başka deyişle; geleneksel ev düzeyinde yansıyan, belli bir kültüre ve onun barındığı değerlere en yakın düşen bir mekân kullanım biçimidir (4).

Oda sayısına ya da oda başına düşen bireylere göre yapılan değerlendirmeler, konut niteliklerine ölçü olmamaktadır. Önemli olan insanların kaç odalı konutlarda yaşadıkları değil, yaşamla ilgili gereksinimlerini en iyi biçimde nasıl bir mekânda karşılayabileceklerinin saptanabilmesidir. Amaç, insanların mutluluğu olduğuna ve yaşamın en önemli bölümü konutlarda sürdürüldüğüne göre, mekânların belli bir konfor düzeyine erişmiş olması gerekir. Konfor düzeyine yalnızca çağın teknolojisinden yararlanarak değil, alışkanlıkların, geleneklerin, sevgi ve saygı bağlarının sürekliliği sağlanarak ulaşılabılır.

Türk Evi kavramının kökenleri göçebelik dönemine kadar uzanmaktadır. Başlangıçta göçebe bir toplum olan Türkler'in başlıca geçim kaynakları hayvancılık olduğundan, verimli otlaklara doğru yer değiştirmeleri zorunlu olmuştur. Tarımsal

üretime başlamalarıyla Hazar Denizi çevrelerinde ve Horosan'da yerleşik düzene geçilebilmiştir. Ama, yerleşik düzende bile hayvancılıkla uğraştıkları için yaylalara gidiş gelişler devam etmiştir. Bugün bile bu geleneği sürdüren yörelerimiz vardır. Türk Evi'nin tarihsel gelişiminde, çadır yaşamı temel ilkelere yerleşik düzene geçirildikten sonra da sürdürüldüğü, 20. y.y ortalarına kadar odaların tüm insan gereksinimlerini karşılayabilen çok amaçlı düzende olmasından anlaşılabilir. Ancak, başlangıçtan bugüne çevre yapısı ve etkilerine, üretim biçimine, aile yapısına, örf ve adetlere, gelir dağılımına, mülkiyet kavramına bağlı olarak mekânların biçimlenişi çeşitlenmiştir (5).

Türk Evi konusuna eğilen araştırmacılarımız konut mimarimizin ulusal kimliğini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmalarda, batılılaşma öncesi Anadolu ve Rumeli evini genel bir "Türk Evi" başlığı altında tutmuşlardır. Birbirinden yüzlerce metre mesafede çok farklı şartlar altında inşa edilmiş evlerde bile planın ana hatları ile aynı olduğu görülmüştür. Her yörenin kendi sosyo-kültürel yapısına, doğa ve iklim koşullarına göre biçimlenen plân tiplerinin tümünde genel mekân organizasyonundaki ilkeler hep aynı olmuştur(6). Ayrıca Küçükerman, zengin ve yoksul evlerinin herikisinin tek bir kuruluş ilkesine göre biçimlendiğini, aradaki farkın ise oda sayısı ve iç düzenlemedeki malzemedен olduğunu saptamıştır (7).

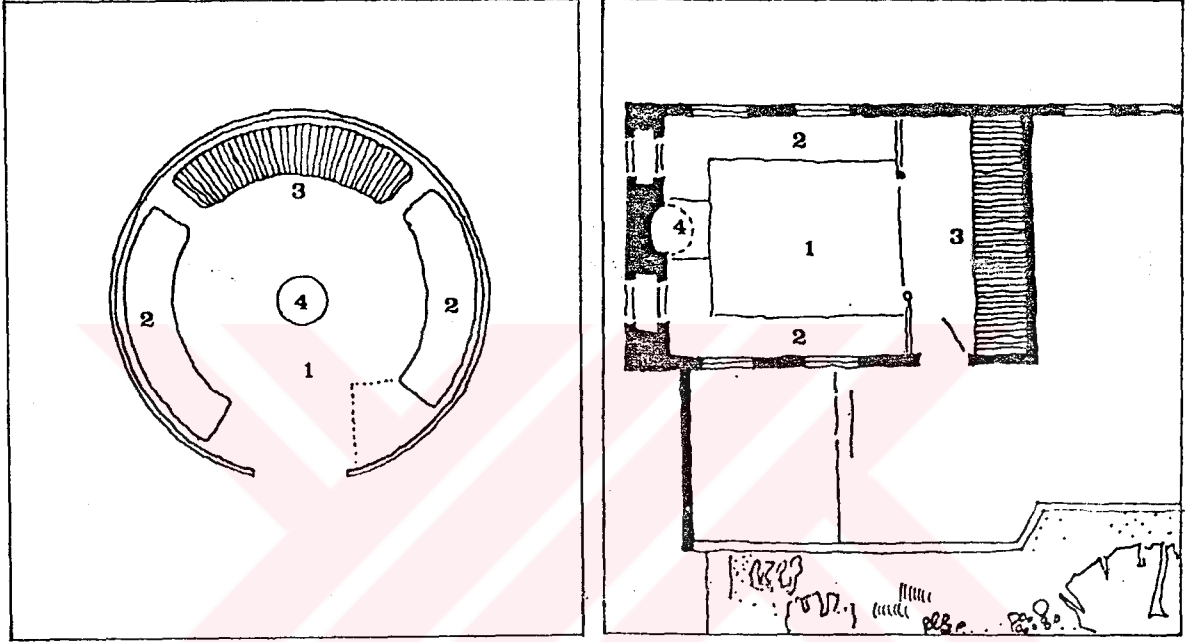
Küçükerman, Anadolu Türk Evi'nin iki temel öğeden oluştuğunu belirtmiştir. Bunlar;

1. "Odalar"
2. Odalar arası ortak alan olan "Sofa" dır (7).

Oda ve ortak alanın bir sistem içinde çoğalması ile evin oluşumu hazırlanır. Bu geleneksel Türk Evi'nin kuruluş sistemidir.

Türk Evi'ne ilişkin ortak özelliklerin yorumunu ilk kez "Türk Evi Plân Tipleri" adlı yayınında yapan S.H.Eldem, sofanın evi meydana getiren başlıca unsur olduğunu savunmuştur (6).

Küçükerman, mekansal düzenlemenin temel oluşturucu birimi olarak odaları kabul etmektedir (8). Odanın genel düzeninin ve kullanma biçiminin çadır düzenine benzerliğini savunmaktadır (Şekil 1).

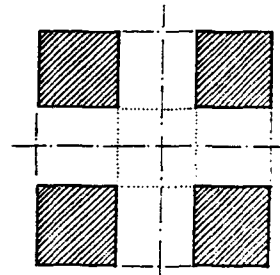
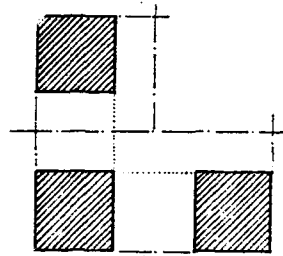
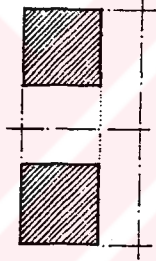
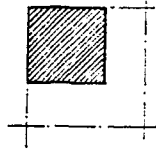

1. Çok amaçlı orta alan,
2. Oturma için biçimlenen çevresel alan,
3. Kapalı kullanım alanları; sekiler, sandıklar, yüklükler.
4. Isıtma, çadırdaki ortada bulunan ocak, yapıda yana kaymıştır.

Şekil 1: Küçükerman'a göre çadır düzeni ile geleneksel oda düzeninin karşılaştırılması (7).

Kuban ise, Türk Evi sorunsalına daha farklı bir yaklaşım yapmaktadır. " Başlıca üç ögeden yani oda, eyvan ve avlu ya da bahçeye açılan galeri ya da sofadan oluşan şema, en

ilkelinden en gelişmişine kadar ev plânlarının tasarımına egemendir. Bu şemada temel birim çok işlevli oda ile ona bitişik hizmet alanlarıdır. Bu birimler genelde birbirini dik kesen eksenler boyunca yerleştirildiğinde, daha önce yapılan tipolojik sınıflamaların tüm çeşitleri elde edilmiş olur." (9) (Şekil 2).

Şekil 2 : Doğan Kuban'a göre Türk Evi tipolojisi (9) Bu tipolojide, oda ve oda önünden oluşan temel bir mekânsal birimin, kesişen eksenler boyunca yinelenmesiyle elde edilen bir çeşitlenme söz konusudur.

Mutlu, Türk Evi'nin plânlamasına etki eden faktörleri şöyle sıralamıştır:

. Konut, içinde yaşayan insanların ve inşa edildiği çevrenin bir parçasıdır.

. İklim ve topoğrafya konutun mekân organizasyonunun esas elemanlarıdır. Bundan hareketle sofalı ve avlulu farklı plânlamalara gidilmiştir.

. Plân, merkezi oluşturan yaşama mekânına göre biçimlenir. Bu yaşama mekânı, her türlü fonksiyonu karşılayabilecek mekândır.

. Plânlamada serbest plan esastır. Gizliliğin olduğu konutta her mekân ayrı bir birimdir.

. Plânlamada mekânlar, sedir, dolap, ocak gibi donatılarla birlikte düşünülür.

. Türk Evi'nde yaşama mekânları üst kattadır. Servis mekânları ise zemin kattadır.

. Konfor düzeyi oldukça yüksektir. Konut içinde insanın rahat etmesi en ön planda düşünülmüştür.

. Türk Evi mahallesiyle bir bütündür ve konutlar mahal-
lenin ya da sokağın sınırlarını belirler (10).

ODALAR : Türk Evi'ndeki odaların en önemli özellikleri, kendi başlarına, yapı içinde belirli eylemleri karşılayan birimler olmalarıdır. Göçebelik dönemindeki çadırlar gibi her oda oturma, yemek yeme, çalışma, yatma gibi eylemlerin gerçekleştiği bir ortamdır. Odanın biçimlenişinde bu eylem alanlarının bir araya gelişi çok önemli rol oynar.

Küçükerman odaların kuruluşları ve yapı içindeki görevlerini şöyle özetlemiştir;

. Kendi başlarına belirli eylemleri karşılayan bütünlüdür

. İç düzenleri belirli ilkelerle sınırlandırılmıştır.

. Bu ilkeler, toplumsal özelliklere bağlı olarak oluşmuştur.

. Bu ortak alanın yapı içindeki yeri ve durumu ise çeşitli etkilerle değişimler göstermiştir (7).

Odaların en önemli özelliği, çok amaçlı ve sürekli kullanım verebilmesi ve aynı ortamın gün içinde farklı amaçlar için kullanılabilmesidir. Bu esnekliği sağlayan mekansal çözümler, farklı kullanıma uygun sabit mobilyalarla ya da tek amaca hizmet eden ekipmanların kullanıldıktan sonra

kaldırılması prensibine dayanmaktadır. Örneklenirse, sedir; oturma, uzanma, yatma eylemlerine uygun sabit bir eleman, buna karşılık sofra, yemek yenirken kaldırılan hareketli bir elemandır.

SOFA : Odalar arası ilişkilerin sağlandığı bir ortak alandır. Sergah, sergi, seyvan, çardak, divanhane, hayat v.b. isimler almıştır. Bu alan, ev içindeki dolaşımı sağlamakla birlikte bir "toplanma" alanıdır. Odalar arası bir ortak alan olan bu bölüm evlerin biçimlenmesinde çok etkili olmuştur (7).

Başlangıçta yalnızca odalararası sirkülasyonu sağlamak amacıyla ortaya çıkan bu mekan, zamanla oturma, dinlenme, toplanma v.b. işlevler için özel köşelerin oluşmasıyla Türk Evi plan şemasının temel ögesi haline dönüşmüştür.

Eldem, Türk Evi'ni şu evrelere ayırmıştır:

1. Sofasız plan tipi evresi
2. Dış sofalı plan tipi evresi
3. İç sofalı plan tipi evresi
4. Orta sofalı plan tipi evresi (Şekil 3).

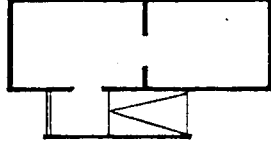
Sofasız plân tipi evresi; Türk Evi'nin en yalın durumudur. Odaların birbirleriyle bağlantıları için evin dışına çıkılmaktadır.

Dış sofalı plan tipi evresi; Türk Evi'nin yalın durumunun birinci aşamasıdır. Odalararası ilişkiler, yapı altında "üst örtülü" bir orta alan yardımı ile düzenlenmiştir.

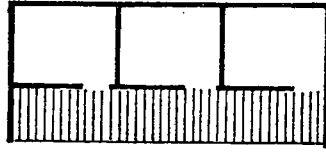
İç sofalı plan tipi evresi; Odalararası ilişkiler bütünüyle yapı içinde gerçekleştirilmiştir. Daha çok, dış etkilere karşı korunmuş bir orta alan kurmayı gerektiren durumlarda uygulanmıştır.

Orta sofalı plan tipi evresi; Yapının tam ortasına çekilmiş olan orta alan, odaların birbirleriyle bağlantısını sağlamaktadır (6).

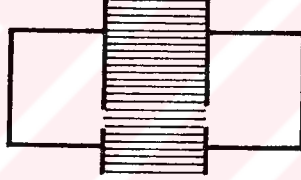
Türk Evi'nin biçimlenmesi, o günkü kullanıcıların yaşayış biçiminden, toplumsal örgütlenmesinden, aile yapısından, aile içindeki ilişkilerin biçimlenmesinden kaynaklanmıştır. Bu biçimlenme, uzun bir tarihi gelişmenin ve toplumsal bilincin ifadesidir.

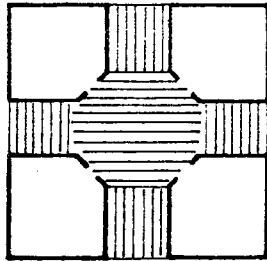
Sofasız plân tipi

Dış sofalı plân tipi

İç sofalı plân tipi

Orta sofalı plân tipi

Şekil 3 : S.H. Eldem'e göre Türk Evi tipolojisi (Türk Evi Plân Tipleri'nden): Bu tipolojide açık sofalı tipten orta sofalı tipe doğru kronolojik bir gelişme sözkonusudur.

1.2.1.1. Geleneksel Türk Evi Mekân Kullanım İlkeleri

Mekân, kendi biçimsel niteliklerinden çok toplumun bireyleri tarafından paylaşılan bir takım değerlere göre algılanmakta, anlam verilmekte, kullanılmaktadır.

Devisch, Türk kültüründe bireyin, kendi fiziksel varlığını ve ait olduğu grubu,

a) Sınırlarını belirleme,

b) Karşıtlıklar oluşturarak ayırma ve birleştirme, yollarıyla tanımlayarak zaman ve mekân içinde yaşantısını sürdürdüğünü belirtmektedir (11).

Geleneksel mekan kullanımı da karşıtlıklardan oluşmuştur ve temel tipolojik düzen bu karşıtlıklarda anlatım bulmaktadır(12).

Arel, Geleneksel Evin karşıtlık ilişkilerini şöyle belirlemektedir.

- Zeminkat - Başkat ilkesi
- Köşk, Divanhane, Başoda Geleneği
- Açıklık/Kapalılık - İçeri/Dışarı Karşıtlığı (12).

1.2.1.1.1. Zeminkat - Başkat İlkesi

Geleneksel Türk konutu genelde üst kat düzenine dayandırılmaktadır. Bu kat Eldem tarafından asıl kat olarak tanımlanmış ve bu tanım çeşitli araştırmacılar tarafından da benimsenmiştir. Arel, belli başlı yaşama birimlerinin yer aldığı en üst katı, geleneksel evin düzeninde düzgün olan daha doğrusu belli bir geometriye yönelen ve değişik ev örneklerinde okunaklılığını koruyan plânimetrik bir şemaya sahip, ya da iyi kötü kesinleşmiş mekânsal ilişki biçimlerini gösteren belli başlı ev düzeyi olarak tanımlamaktadır(12).

Zeminkat arsanın şekline uyan, ahırlık ve samanlığın bulunduğu gelişigüzel kurulmuş kattır. Kışlık odaların ya da hizmetlilere ait oturma birimlerinin yer aldığı orta kat ise, üst kata bağlı ve yapıyı yatay olarak baştan başa katetmeyen bir asma kat konumundadır. Bunlara karşılık en üst kat, zemin katla çelişecek şekilde oluşturulmuştur.

1.2.1.1.2. Köşk / Divanhane / Başoda Geleneği

Bir saray kısmı ya da özel ev ilavesi olabilen "köşk, yerine göre kameriye, çardak, mâhfel, hünkar odası işlevini de üstlenebilmekte, anıtsallaştığı ölçüde de adı kasr ve saraya dönüşebilmektedir (13).

Geleneksel konutlarda ise köşkler, sofanın yükseltilmiş ve taşırılmış köşesi ya da evin direkler üzerinde taşınan ögesidir.

Konaklarda bağımsız olarak inşa edilmiş köşkler konuk evi olarak kullanılmış ve divanhane olarak adlandırılmıştır. Divanhanesi bulunmayan evlerin, konuklar için başodaları vardır (12).

1.2.1.1.3. Açıklık / Kapalılık - İçeri Dışarı Karşıtlığı

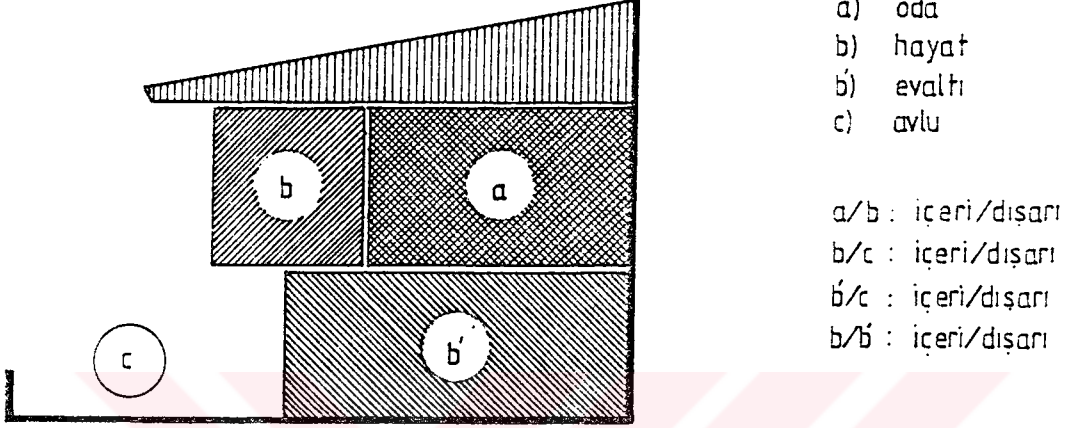
Geleneksel evin mekânsal kuruluşunda işlevsel bölünme, plân şemalarında görüldenden daha karışık, zengin ve duyarlılıktır. Batı geleneğindeki işlevsel alanlardaki düşey bölmelerle ayırım bizde yatay katmanlar olarak vardır.

Aynı hacim içindeki işlevsel başkalaşmalar, kesin yalıtılmalarla değil, ama yatay düşey başkalaşmalarla ve buna eklenen bazı görsel / simgesel belirtmelerle gerçekleşir. Bir başka deyişle, "Osmanlı geleneksel konutunda, mekânsal örgütlenme büyük ölçüde içindeki hareketin yönlendirilmesiyle sağlanır, ama bu yönlendirme sınırlandırmalarla değil, oldukça özgür bırakılan bir mekânsal ortamda mekânsal belirtgenlik diyebileceğimiz yükselti, yön / doku / ışık başkalaşmaları sayesinde üç boyutta işleyen bir işlev hiyerarşisinin oluşturulmasıyla gerçekleşir" (12).

Aşağı / yukarı ilişkisinden başka, yatayda kendini belli eden çarpıcı içeri/dışarı karşıtlığı sözkonusudur. Bu karşıtlık sadece binanın içi ile dışı arasındaki zıtlıklardan oluşmayıp binanın içinde de birbirlerine göre içeri dışarı sayılabilecek birimler arasında da geçerlidir. Avlu ya da bahçenin temsil ettiği bir dış mekân parçasına göre sofa ögesi içeridir. Bununla birlikte, sofa ögesinin odalara karşı konumu ise dışarıdır (Şekil 4).

Geleneksel evdeki bir başka karşıtlık yazlık ve kışlık

kullanım alanları arasındadır. İşlevsel olarak denklik göstermelerine rağmen, başoda, sofa eyvanı ya da yazlık köşk arasındaki fark mevsimsel olarak kullanılmalarından ileri gelmektedir.

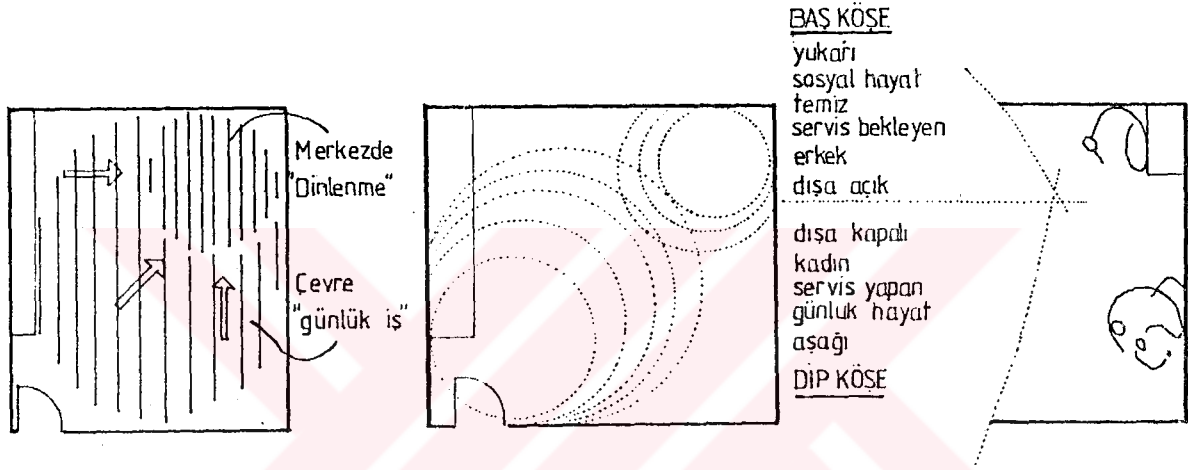
Şekil 4 : Geleneksel Türk Evi'ndeki mekânlar arasındaki ilişki çeşitleri ve bunların içeri-dışarı karşıtlığı ilkesine göre düzenlenişi (12).

İşlevsel düzeyde açık / kapalı alanların karşıtlığına indirgeyebileceğimiz Geleneksel Ev'in temel kuruluş ilkesi, kavramsal düzeyde içeri / dışarı karşıtlığında anlatım bulmaktadır (12).

Geleneksel Türk Ev'inde, odalarla ortak alanlar, kapalı kısımlarla açık kısımlar, zemin katla oturma katı, baş oda ile diğer hacimler, harem ile selamlık, oturma alanları ile dolaşım alanları, yazlık ve kışlık kısımlar arasındaki karşıtlıklar işlevselden simgesele uzanan bir değerler dizisi içinde anlam kazanan ilişkilerdir (12).

Geleneksel Ev'de tek bir oda bir çekirdek ailenin evi olabilmektedir. Bu durumda da odanın aynı karşıtlık ilişkilerine göre düzenlenerek kullanıldığı görülmektedir. Oda mekanın kapı çevresindeki bölümü, her türlü günlük işin yapıldığı hizmet alanı ve ailenin kadın üyesinin bulunduğu dışa kapalı olan "dip köşedir". Buna karşın karşıtı bölge, temiz, sosyal ve

hizmet verilen, yer olarak pencerelerle dışa açık, ailenin en yaşlısı ile erkek üyesinin bulunduğu "baş köşe" dir. Kapı çevresine yaklaşıldıkça dip köşe olma özelliği, aksi yönde de baş köşe olma özelliği artmaktadır (14) (Şekil 5).

Şekil 5 : Günlük yaşantının geçtiği odanın karşıtlık ilişkisine göre düzenlenişi (14).

Bu özellikler mekân kavramlarına göre açıklanırsa; "dip köşe", dışa kapalı günlük hayatı temsil ettiği için "içeri" dir. Bu nedenle konut içinde daha geniş bir alanda etkili olabilmektedir. Oysa, "baş köşe" dışa açık ve sosyal hayatı temsil ettiği için içerideki "dışarı" dır (12).

Geleneksel Türk Evi'ndeki bu karşıtlık ilişkileri, karşıt

ögelerin birbirinden kopartılarak yalıtılması şeklinde değil, mekânsal niteliklerin farklılaştırılmalarıyla oluşturulmuştur. Sözelimi, oturma ile dolaşım alanlarını ayıran bölmeler değil, döşemelerde yapılmış olan farklılaşmalardır. Başoda ile diğer odalar arasındaki karşıtlık ise baş odanın diğer odalara göre daha önemli bir konumda yerleştirilmiş olmasından ileri gelmektedir (12).

Buraya kadar anlatılanlardan edinilen izlenim, Türk Ev'inde kendi kültürüne yabancı hiç bir ürün, hiç bir düzenlemenin yer almamış olması ve kuruluş düzeninin dayandığı karşıtlık ilkelerinin yaşama biçiminden, aile yapısından kaynaklanarak ortaya çıkmasıdır.

1.2.2. APARTMAN OLGUSU

1.2.2.1. Apartman Olgusunun Doğuşu

Tamamen geleneksel Türk Evi plân şemalarının ön plânda olduğu Osmanlı Mimari'si, batı ile olan etkileşim sırasında farklılaşmıştır. Batılılaşmanın hangi temasların etkisinde başladığını saptamak zordur. Ancak Osmanlı Devletinin, büyük yenilgiler sonunda varolmanın çağdaş koşullarına ayak uydurabilmek için batı devletlerine özellikle Fransa'ya olan ilgisi ile başlamış olduğu kabul edilebilir (15).

Batı ile ilişkilerin gelişmesinde elçiliklerin rolü büyük olmuştur. 1718' de Sadrazam Damat İbrahim Paşa tarafından çeşitli Avrupa ülkelerine, izlenimlerini bildirmek ve buldukları ülkelerin ilerleme nedenlerini, öğretimini incelemek amacıyla ilk defa elçiler gönderilmiştir (16).

Gerek bu elçilerin dönüşlerinde batı uygarlığı hakkında getirdiği bilgiler, gerekse yabancı elçilerle özellikle Fransız'larla girişilen sıkı ilişkiler sonucu 1718-30 yılları arasında "Lâle Devri" Türkler için parlak bir uyanma devri olmuştur (16). Lale devrine gelene kadar Avrupa ile ilişkilerimiz ticaret, siyaset, savaş alanlarındaki coğrafi anlam taşıyan resmi ilişkilerden öteye gitmemiştir. Daha sonraki gelişmeler özellikle saraya ve seçkinler tabakasına mensup kişiler

arasında batıya, onun yaşama tarzına, süsleme ve döşeme biçimine karşı büyük bir ilgi ve taklit eğiliminin doğmasına neden olmuştur.

Türk bahçelerine Fransız saray bahçelerinden esinlenerek mimari düzenlemelerin girmesi, Sadâbat Kasırları' nın yapımındaki Fransız beğenisi bu eğilimlerin yapı alanına yansımalarıdır (17).

Batılılaşma yönünde bundan sonraki dönemler için, etkisi en büyük olay, kuşkusuz İbrahim Müteferrika'nın 1727'de ilk Türk matbaasını açması ve Avrupa rönesansından ilk haberleri vermiş bulunmasıdır (18).

Batı ile etkileşimler toplumda bir çok sosyal, kültürel değişikliklerin olmasına, değer yargılarının, ihtiyaçların ve fonksiyonların değişmesine neden olmuştur. Fonksiyonların değişmesi, konut plânlarına mekânsal değişiklikler olarak yansımıştır.

Cumhuriyet yönetiminde bir çok devrimler olmuş, ekonomik yapı, hukuk düzeni, kılık-kıyafet, dil, yazı, takvim, saat değişmiş, bununla birlikte tüm yaşantı değişmiştir. Bu değişimler mimarlığa da yansımıştır. Bu gelişmeler ve batı ile olan etkileşim geleneksel konut mimarlığından uzaklaşılmasına neden olmuştur.

Batı ile etkileşimle, ekonomik ve teknolojik nedenlerle geleneksel çizgiden uzaklaşarak çağdaş çizgiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak da başta İstanbul'da olmak üzere, büyük kentlerimizde farklı bir konut tipi "apartman" doğmuştur (19). Apartman terimi, odalar ile diğer bölümlerin oluşturduğu birden çok konut birimini içinde toplayan yapıyı tanımlamaktadır.

Apartment tipi konuta geçiş batı dünyasında 17. yüzyıldan daha önce görülmektedir. Türkiye'de ilk apartmanlar 19. yüzyılın sonlarında İstanbul'da Galata, Beyoğlu gibi yerlerde, İstanbul'da yaşayan yabancı azınlıklarca yaptırılmıştır. Türkler tarafından 1920 - 1922 yılları arasında gerçekleştirilen ilk apartmanlar, İstanbul Laleli'deki Harikzedegân apartmanlarıdır. Bu yapı grubunun ilk apartman tipi "toplu konut" girişi olması yönünden de önemi büyüktür. Fatih ve Altınmermer yörelerinde çıkan yangında evlerini kaybeden kişiler için yaptırılmışlardır (20).

Türkiyede önce İstanbul olmak üzere diğer kentlerde başlayan apartmanlaşma ile geleneksel konutlardaki mekân anlayışı değişime uğramıştır. Gelişen süreç içinde aşağıda belirtilenlerde bu değişimin nedenleri olmuşlardır.

1.2.2.1.1. Geleneksel Türk Evi'nin Plân Şemalarındaki Fonksiyonel Ve Mekânsal Değişiminin Nedenleri

- İmar plânına bağlı nedenler
- Ekonomik nedenler
- Kullanıcı kültür yapısındaki değişiklikler
- Aile yapısındaki değişiklikler
- Kullanıcı eylemlerinin değişmesi
- Teknolojik gelişme ve değişmeler
- Kullanıcının sosyal yapısındaki değişiklikler (19).

1.2.2.2. Apartman Olgusunun Gelişimi

Türkiye'de apartmanlaşma sürecine bakıldığında iki aşama görülmektedir. İki aşamayı ayıran dönüm noktası "kat mülkiyeti" kurumunun ortaya çıkışıdır.

1930 - 1955'lere kadar kat mülkiyeti öncesi dönemdir. Bu dönemde, kentsel arsa içinde yapılan bir binanın mülkiyeti bölünmemektedir. Böyle olunca da apartman yaptırabilmek için önemli bir birikime sahip olunması gerekmektedir (21).

Yüksek gelirlili gruplarca yapılan apartmanlar kentin prestijli alanlarında bulunmakta ve modern yaşantıyı simgeleştirmektedir. Bu apartmanlarda kat mülkiyeti olmadığından, mülkiyeti bir kişiye ait olan konutlardır. Bu apartmanlar yap-satçılarca yapılıp satılan apartmanlardan değil mal sahibi tarafından yaptırılan apartmanlardır. Bu dönemin orta sınıfları tek parsel içinde tek konutlar yaparak konut sahibi olabilmektedirler. Fakat, II. Dünya Savaşı sonrasında orta sınıfın konut gereksinmelerini bu yolla karşılama olanağı kalmamıştır.

II. Dünya Savaşı sonrasında çok hızlı bir kentleşme ile birlikte konut açığı ortaya çıkmıştır. Ama, sorun belirli bir süre sonra kendiliğinden, toplumun iç dinamikleri ile çözüme kavuşmuştur. Türk toplumunun ortaya çıkardığı iki kurum çözüm

olarak gelişmiştir. Bir tanesi gecekondulı olayı diğeri ise yapsatçılık olayıdır (22).

Gecekondulı ile konut sahibi olmak toplumun alt kesimleri için, yapsatçılık ise daha çok orta sınıflar için çözüm olarak ortaya çıkmıştır. 1965 yılında "Kat Mülkiyeti" kanunu çıkarılmıştır. Kat mülkiyeti kanununun ve arsa spekülasyonunun yapsatçılığın ortaya çıkışında önemli etkileri olmuştur. II. dünya savaşından sonra hızlı şehirleşme hızlı bir arsa spekülasyonu beraberinde getirmiştir. Bu arsa spekülasyonu içinde bir parsel üzerinde kişilerin tek tek kendi binalarını yapmaları söz konusu olmaktan çıkmıştır. Kat mülkiyetinin gelişmesi orta sınıflar bakımından arsa sorununa çözüm gibi görünmüştür. Fakat, bir arsa üzerinde bir çok konut sahibi olmak isteyen orta sınıfı örgütleyecek bir kişiye ihtiyaç duyulmuştur. Bu kişide yapsatçıdır. Bir süre sonra yapsatçılık orta sınıf için çözüm olmaktan çıkmış, üst sınıflara dönük bir üretim biçimini almıştır (22).

1.2.3. GÜNÜMÜZDE KONUT

1.2.3.1. Günümüzde Konut Edinme Şekilleri

Konut edinme günümüzde üç şekilde olmaktadır.

- Bitmiş konut alma veya yaptırma
- Gecekondulı yapma
- Toplu konuttan yararlanma (23)

1.2.3.1.1. Bitmiş Konut Alma Veya Yaptırma

Bitmiş konut alma durumunda, kullanıcı kendi maddi imkânlarına uygun konutu seçip satın almaktadır. Satışa çıkarılan konutların daha kolay satılabilmeleri için, içinin tamamen bitirilmesine özen gösterilmektedir. Bu özen genellikle içinin kullanışlı olmasından çok, kullanılan malzemenin dikkat çekmesine yönelik olmaktadır.

Konut yaptırma durumunda ise, kullanıcının istek ve ihtiyaçları doğrultusunda plânlanan konut, kullanıcı tarafından yaptırılmaktadır.

1.2.3.1.2. Gecekondu Yapma

Gecekondu terimi, kent dokusu içinde başkasına ait bir arsa ya da arazi üzerinde imar yasalarına, sağlık ve fen kurallarına aykırı olarak aceleyle yapılmış izinsiz yapı olarak tanımlanmaktadır (24).

A. Özsoy, gecekondu teriminin, yapılmış olanın aşağı yukarı bir gece içinde yapıлып bittiğini ifade etmek üzere konmuş olduğunu belirtmektedir. Gecekondu kişi ise, gecekonduunu ya başkasına ait bir arazi parçası üzerinde yahut kendi arazisi üzerinde imar izni almadan inşa ettiği için konutunu, mevcut kanun ve yönetmeliklerin "inşa sırasında hemen yıkılması" hükmünden kurtarmak ve iskan edilmiş olması halinde ise karar alınıncaya kadar zaman kazanmak amacıyla alelacele ve çoğu hallerde de yardımlaşmalı olarak bir gece içersinde yapıp tamamlamak zorunda kalmış olan kişidir (23).

Gecekondu yerleşmeleri, gelişmekte olan ülkelerin büyük kentlerinde, kentlerin eski ve yeni kesimleri arasında fiziksel ve sosyal geçiş alanları olup, benzer görünümlü, tek katlı, tek odalı, bahçeli, gelişmeye açık, genellikle kente yeni gelen köy kökenlilerin yerleşme niyetiyle yapıp kurduğu, bu nedenle de kiracılık oranının yoksulluk yuvalarına göre düşük olduğu, barınma gereksiniminin sürekli olarak karşılamasını sağlayan yapılardır (25).

Gecekondu, terim olarak Türkiye' ye özgü olmasına karşın, başka ülkelerde de geçerli olan bir olgudur. Özellikle III. Dünya ülkelerine benzer koşullar içinde ve benzer nedenlerle yer almaktadırlar. Meksika' da "JACALE", Arjantin' de "FAVELA", Panama' da "RANCHO", Fas' ta "BİDONVILLE", Hindistan' da "BUSTEE", Tunus' ta "COURBEVILLE", Cezayir' de "CASBAH", Brezilya' da "MACAMBO" olarak adlandırılmışlardır (25). Ortaya çıkmasının ve hızla artmasının başlıca nedenleri, köylerden şehirlere olan nüfus akımları ve şehirleşmedir. Bunun yanında sosyal konut arzındaki eksiklik de bir nedendir (26).

Gecekondu yaparak konut sahibi olma durumunda, kişiler ya kendi konutlarının yapımına büyük oranda katkıda bulunmakta ya da son yıllarda çok yaygınlaşan gecekondu tüccarlarının uygulamalarından yararlanmaktadırlar.

1.2.3.1.3. Toplu Konuttan Yararlanma

Kent Bilim Terimleri Sözlüğü "Toplu konutu" konut yapım ortaklığı, konut kooperatifi ya da konut bankaları gibi kamusal ya da özel kuruluşlarca gerçekleştirilen ve çok sayıda ailenin barınma gereksinimini karşılayan büyük çaptaki konutlandırma ve yerleştirim girişimi olarak tanımlamaktadır (27).

Toplu konutlar,

1. Kamu kuruluşları

- Bazı bakanlıklar (özellikle İmar ve İskân Bakanlığı)
- Toplumsal güvenlik kuruluşları
- Kamu ekonomik girişimleri
- Yerel yönetimler

2. Konut kooperatifleri

tarafından yapılmaktadır (27).

1.2.4. TOPLU KONUT KURULUŞLARINDAN KONUT KOOPERATİFLERİ

1.2.4.1. Geçirdiği Dönemler

Toplu konut kuruluşları içinde en eskisi konut kooperatifleridir. İlk konut kooperatifi 1887 yılında İstanbul'da İngiliz azınlıklarca kurulmuştur. Cumhuriyet dönemindeki ilk ciddi konut kooperatifi Ankara'da 1934 yılında kurulan Bahçeli evler konut kooperatifidir.

Kooperatifçiliğin geçirdiği dönemleri Keleş şöyle sıralamaktadır (27).

- Atılım Dönemi (1923-1945)
- Boyun Eğme Dönemi (1945-1961)
- Kararsızlık Dönemi (1961-1978)
- Yeni Arayışlar Dönemi (1978-1981)
- 2487 Sayılı Toplu Konut Yasası Dönemi (1981-1984)
- 2985 Sayılı Toplu Konut Yasası Dönemi (1984-)

1.2.4.1.1. Atılım Dönemi (1923-1945)

Bu dönemde Kentleşme ve konut sorunu sanki Ankara'nın sorunuymuş gibi ele alınmıştır. Kamu görevlileri için Bahçelievler'de kooperatif kurulmuştur.

Kooperatiflerde dar gelirliler değil yüksek ve orta gelir dilimindeki aileler vardır. Ayrıca, bu dönemde devlet ve belediyeler kooperatiflere destek olmuşlardır.

1.2.4.1.2. Boyun Eğme Dönemi (1945-1961)

Konut yapımının özel girişimciliğe teslim edildiği ve konut sorununu çözüme umudunun konut yapımcısının kazanç güdüsüne bağlandığı dönemdir.

Devletin Konut kesimine karışmasına karşı çıkmıştır. Konutun ancak özel girişimlerle üretilebileceğine inanılmış bir siyasa vardır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Sosyal Sigortalar Kurumu, işçilere kurdukları kooperatiflerde kredi vermiş, kazanç amacı gütmemiştir. 1945-1961 yılları arasında kooperatiflerin sayısı 80'den 1800'e, üye sayısı 5400'den 100.000'e ulaşmıştır. Yine de bu yıllar arasında kooperatiflerce üretilen konut sayısı ülke ihtiyacına göre yetersiz kalmıştır.

Çalışma Bakanlığı'nın kurulması, işçi konutlarına ilişkin çalışmaların hızlanması, sendikalar kurulmasına olanak verilmesi, Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın yeni bir biçimde örgütlenmesi bu dönemin olumlu adımlarındandır.

Bu dönemde karşılaşılan amaç sapmaları şöyle özetlenebilir (26).

a) Kooperatifler tek tek yapılarda bir kaç birimlik konut üretmekle yetinen, yani toplu konut yapmayan kuruluşlar olmuşlardır.

b) Birden çok kooperatife üye olarak ortaklık haklarını kötüye kullanan, bu yoldan kazanç güdenler türemiştir.

c) Kooperatif konutların kiralama ve alım satımla el değiştirmesi yaygınlaşmıştır.

d) Konut kooperatifleri, kooperatifçilik sistemine önem verdiklerinden, yönetimlerini kendi üyeleri değil, dışarıdan getirilen aylıklı görevliler üstlenmiştir.

e) Kooperatifler, kentlerin gelişme alanlarındaki topraklarda geniş ölçüde spekülasyon yapmışlardır.

1.2.4.1.3. Kararsızlık Dönemi (1961-1978)

1961 yılında girilen kalkınma döneminde, konut üretimine ulusal gelirden büyük pay ayırmadan daha fazla konut üretme çabaları aranmıştır.

Kamunun ve konut kooperatiflerinin ve özel kesimin toplu konut üretmedeki payları tam olarak belirlenmemiştir. Türkiye Emlak Kredi Bankası bu dönemde yapı tasarrufu yöntemine işlerlik kazandırmak amacıyla kaynakların büyük bölümünü hesaplara bağlamış ve kooperatifleri desteklememiştir. ORAN, MESA gibi toplu konut kuruluşları da devletten uzun süre destek görmemişlerdir.

SSK'da bu dönemde kooperatifleri desteklemeye devam etmiş, ancak verdiği krediler verebileceğinin %30'unu aşmamıştır.

Bu dönemde BAĞKUR kendi sigortalılarına verebileceği kredilerden yalnız kooperatif ortaklarının yararlanabileceğine dair hüküm çıkarmıştır. Bu kooperatifçiliği özendiren bir tutumdur.

1.2.4.1.4. Yeni Arayışlar Dönemi (1978-1981)

Bu dönemde kooperatifçiliğin devletçe desteklenip desteklenmediğine dair kuşku uyandıracak kararlar alınmış ve yasal belgelere geçirilmiştir.

Bu dönemdeki girişimler altı başlık altında toplanabilmektedir.

- SSK'nın bireysel kredi verme girişimi
- Yeni kentsel yerleşim alanları
- Devlet memurları konut edindirme yönetmeliği
- Bankalar yasasında değişiklik
- BAĞKUR üyelerine konut kredisi
- Milli konut politikası

1.2.4.1.5. 2487 Sayılı Toplu Konut Yasası Dönemi (1981-1984)

8.7.1981 tarih 2487 sayılı toplu konut yasası, dar ve orta gelirli ailelerin konut edinebilmeleri için çok sayıda

konutun kitle halinde üretilmesi amacını taşımaktadır. Konut kooperatifçiliğinde atılmış önemli bir adım olan toplu konut yasası, konut politikalarının gelişmesi açısından yeni bir dönemin başlangıcı sayılmaktadır (28).

Yasa, bireysel konutları değil, toplu yapıyı geniş çaplı üretimi özendirmek amacındadır.

Yasanın çıkarılmasının asıl amacı dar ve orta gelirliler içindir. Büyük kentlerdeki yığılmanın azaltılması amaçlanmıştır.

Toplu konut kuruluşu olarak konut kooperatifleri, kooperatif birlikleri ve toplumsal güvenlik kuruluşları sayılmıştır. Özel kesimdeki bu gibi kuruluşlar kapsam dışında bırakılmıştır. Böylece ilk kez kooperatif kuruluşları devlet desteğinden öncelikle yararlanma olanağı bulmuştur.

1.2.4.1.6. 2985 Sayılı Toplu Konut Yasası Dönemi (1984-)

2487 sayılı Toplu Konut Yasası Mart 1984 tarihinde yürürlükten kaldırılmış ve yerine 2985 sayılı Toplu Konut Yasası konmuştur. Yasanın değişmesinde, ön gördüğü bazı hükümleri yerine getirememiş olmasının önemli etkisi olmuştur.

Yeni Toplu Konut Yasası, eski yasa gibi ayrıntılı hükümler taşımayıp, sadece Toplu Konut Fonu'nun kuruluşu, kaynakları ve denetlenmesine ilişkin hükümleri belirtmiştir. "Yasanın amacını, konut gereksinmesinin karşılanması, konut yapımının bağlı olacağı esasların düzenlenmesi, ülkenin koşullarına uygun endüstriyel yapım tekniklerinin araç ve gereçlerinin geliştirilmesi ve devletin yapacağı desteklemeler için bir Toplu Konut Fonu'nun kurulması belirlemiştir" (29).

1.2.4.2. Kooperatif Konutlarında Nitelik Ve Nicelik Sorunları

"Konutlar, fiziksel bir barınak olduğu kadar duyguların, düşünce şekillerinin, sosyal süreçlerin anlatıldığı, kültürel açıdan tanımlanan eylemler içinde alanların sağlandığı yerler olarak tanımlanabilirler " (1). Ancak, niceliksel yaklaşımla yapılan konutlara hep insanların başlarını sokacakları bir yer

olarak bakılmaktadır. İnsanların sosyo-kültürel özelliklerini, yaşam şekillerini, değerlerini hesaba katmadan oluşturulan konutların insanlar için uygun konutlar olup olmadığı düşünülmektedir.

Tasarımların kullanıcısı ve herşeyin onun için tasarlandığı öge insandır. Dolayısıyla, onun için tasarlanan konutların ona uyması gereklidir. Zira, ona uygun olmayan mekânlar yapıldığında, kendi gereksinimlerine göre çevresini yeniden düzenlemek isteyecektir. Bu da hem zaman hem de ekonomik kayıplar gibi önemli kayıpları oluşturmaktadır (30). Nitekim, kooperatif konutlarında bu çok görülen bir durumdur. Çünkü alıcı olan kişiler konutuyla ilgili niteliksel ve niceliksel beklentilerini belirtememekte, sadece ona sunulan şeyi almak durumundadırlar. Dolayısıyla nitelik ve nicelik yönünden belli standartları aşamamış kendine uygun bulmadığı şeyleri değiştirmek istemektedirler.

Bayazıt, konut standartlarını " konut amaçlarını belirleyen ve hükümetin kendi politikasına ve hedeflerine göre saptadığı konut nitelik, nicelik değerleri için belirleyici ölçüler" olarak tanımlamıştır (31). Keleş, geniş anlamda konut standartlarını " bir ülkede konut ihtiyacının karşılanma, doyurulma derecesi " olarak belirtmiştir(32). Bu anlamda konut standardı yaşam standardının ayrılmaz bir ögesidir. Geniş anlamda konut standardının gösterdiği, konutun oda sayısı, oda başına düşen nüfus (barınma yoğunluğu), konutun sahip bulunduğu kolaylık ve hizmetler, yapı sistemi ve yapı gereçleridir. Dar anlamda konut standardı ise " konutun büyüklüğünü, onun maddi niteliklerini, içinde yaşayanların sayısını ve bileşimini " anlatmaktadır (33).

Konut ve içindeki nesnelere insanın yaşama şeklinin bir bakıma uzantısıdır. Bu nesnelere bütünleşik olarak konutun insana fiziksel konforu olduğu kadar, sosyal ve psikolojik bir ortamı da sağlaması gerekir (34). Bu yüzden kooperatif konutlarının tasarlanma sürecinde bahsedilen konforun ve ortamın yaratılmasına dikkat edilmelidir.

Ayrıca, konut kooperatifleri yoluyla elde edilen konutların fiziksel çevresinin ve kullanıcısının sosyal, ekonomik ve kültürel gereksinimlerini karşılayacak donatılarının bulunması bu yöndeki ihtiyaçların giderilmesi açısından önemlidir. Elde edilen yaşam çevrelerinin kentin genel hizmetleri (okul,

çarşı, pazar, sağlık tesisleri v.b.) ile ilişkileri yer seğimi aşamasında ele alınmalıdır ki, uzun yıllar bu hizmetlerin sağlanması için beklenilmesin (35).

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Batı ile etkileşim sonucunda ilk apartmanların oluşmaya başladığı dönemlerde Türk konutuna (odalar, konuk odası, sofa, yüklük, kiler gibi mekânlardan ibarettir) yeni mekânlar (salon, yemek odası, çalışma odası, banyo, gece holü, antre, ütü odası, ofis, ebeveyn için duş, hizmetçi yatak odası ve duşu gibi) eklenmiştir.

Bu dönemlerde gerçekleştirilen apartman tipi konutların kullanıcılarını üst gelir grubu oluşturmaktadır. Zamanla orta gelir grubunu oluşturan kişiler için apartman tipi kooperatif konutları üretilmeye başlandığında en çok niceliksel olarak, bununla birlikte, toplumsal-kültürel değerlerin ve ihtiyaçların değiştiği gözönünde bulundurularak bazı mekânlar dışarıda bırakılmış, bazı mekânlar ise sürdürülmüştür. Çalışmanın bu bölümünde; kaybolan ve süren bu mekânların neler olduğunun ve apartman tipi kooperatif konutlarında toplumsal-kültürel değerlerin ve ihtiyaçların değişiminin ne olduğunun saptanabilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla iki aşamalı bir çalışma yapılmıştır.

I. Aşama: Mekân analizlerinin yapılması

II. Aşama: I. aşamadan elde edilen sonuçlardan, sorunun araştırılmasına uygun şekilde hazırlanan anket sorularının Trabzon kenti içindeki kooperatif konutlarından seçilen örneklem grubuna uygulanması.

2.1. MEKÂN ANALİZİNİN YAPILMASI

Bu bölümde, ilk apartmanlaşma döneminden başlayarak günümüze kadar gerçekleştirilen apartman tipi konutlardan yıllara göre, Arkitekt, Mimarlık dergilerinden ve Trabzon Belediyesi arşivinden elde edilen farklı yıllarda gerçekleştirilmiş çok sayıdaki planlardan rastlantısal olarak kırk adedi seçilmiştir (Ek Tablo 1).

Mekân analizlerini yapabilmek için öncelikle bir konutta olabilecek tüm mekânlar saptanmış ve şöyle bulunmuştur: giriş

holü, gece holü, sofa, oturma odası, yemek odası, konuk odası, salon, mutfak, ofis, çalışma odası, ütü odası, yatak odaları, tuvaletler, banyo, ebeveyn için duş, hizmetçi yatak odası, hizmetçi için duş, kiler, depo-yüklük, sandık odası, balkonlar, servis girişi, servis koridoru.

Saptanan bu mekânları kapsayan bir tablo hazırlanmış ve örneklem grubunu oluşturan 40 adet plânın herbirinde bu mekânlardan hangilerinin bulunduğunu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, ilk plân tiplerinden başlayarak kat mülkiyeti yasasının çıktığı 1965'e kadar olan dönem I. bölüm, 1965' den günümüze kadar olan dönem ise II. bölüm olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2.2. ANKET ÇALIŞMASININ YAPILMASI

Trabzon içinde farklı yıllarda gerçekleştirilmiş tüm kooperatif konutları içinden rastlantısal olarak seçilen 150 kooperatif konutunun oluşturduğu (%1,65 örneklem büyüklüğü) örneklem grubuna, mekân analizlerinin yapılması sonucu elde edilen verilere uygun olarak hazırlanan anket soruları sorulmuştur. Elde edilen dökümler, SPSSPC' ye veri olarak girilmiş, dağılımlar ve çapraz tablolarla sonuçların yorumu yapılmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan plân tipleri Şenyuvam, Nezih, Arzu, Güven, Villa, Aydeniz, Yeşiltepe, Nasip konut yapı kooperatifine aittir. Kooperatiflerin ruhsat tarihi, konut alanı, üye sayısı ve mahallesi ile ilgili bilgiler ek tablo 2' dendir.

Hazırlanan anket soruları üç bölümden oluşmuştur.

I. Bölüm: Denek ve hane halkıyla ilgili genel özellikleri belirleyen sorular.

II. Bölüm: Konutların kullanımıyla ilgili genel sorular (1-10. sorular.)

III. Bölüm: Konuttaki mekânlar ve eylemle ilgili sorular (11-38. sorular) şeklindedir. Bu bölümdeki sorular günlük oturma, konuk ağırlama, yemek yeme, depolama, çalışma, balkonda oturma, odaların kullanımında değişiklik yapma ile ilgilidir (Ek Tablo 3).

3. BULGULAR

3.1. MEKÂN ANALİZİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Mekân analizi yapılan konut plânları ile ilgili bulgular tablo 1' de görülmektedir.

I. Bölümde (K1.1936 - K24.1965) tablo 1' de belirlenen tüm mekânların bulunmasına karşın (bazı mekânlar çok az oranlarda bulunsalar bile), II. Bölümde (K25.1970-K40.1991) büyük ölçüde ortadan kalkan mekânlar bulunmaktadır. Bu mekânlar içinde geleneksel Türk Evi kültürüne ilişkin:

- Konuk odası

- Sofa

- Yüklük

- Sandık odası

Batı kültüründen etkilenmiş mekânlar arasında:

- Yemek odası

- Ofis

- Ütü odası

- Çalışma odası

- Hizmetçi yatak odası ve duşu

- Ebeveyn için banyo

- Servis girişi ve koridoru

gibi mekânlar bulunmaktadır. Şekil 6' da geleneksel ev, ilk örneklerinden apartman tipi ev, günümüzde gerçekleştirilen kooperatif evlerinin plânları üzerinde kaybolan ve süren mekânlar gösterilmiştir.

Elde edilen bulgular geleneksel Türk Evi içindeki "odalar-başoda" ve "içeri-dışarı" karşıtlığının da yeniden gözden geçirilmesi anlamındadır. Yine mekân analizleri sonucunda, gündüz holü, gece holü, salon, banyo gibi batı kültüründen Türk konutuna eklenen mekânların temel mekânlar olarak sürdürüldüğü görülmektedir. Geleneksel Türk Evi' nde odalar-sofa şeklinde süren özel alanlar-ortak alanlar karşıtlığının sofanın ortadan kalkmasıyla gece holü-gündüz holü şeklinde çözülmeye çalışıldığı izlenmektedir.

Tablo 1: Yıllara göre mekân analizini gösteren tablo

	Ante/giriş boltu	Gece boltu	Sofa	Oturma Odası	Yemek odası	Koruluk odası	Salon	Mutfak	Ofis	Ç.Odası
I. Bölüm (1936-1965)										
K1-1936	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0
K2-1936	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0
K3-1936	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0
K4-1937	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0
K5-1937	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0
K6-1937	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0
K7-1937	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0
K8-1937	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
K9-1937	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0
K10-1937	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0
K11-1937	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0
K12-1939	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1
K13-1940	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0
K14-1941	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0
K15-1942	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0
K16-1946	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0
K17-1950	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0
K18-1951	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0
K19-1952	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0
K20-1959	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0
K21-1962	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0
K22-1962	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1
K23-1965	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0
K24-1965	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0
K25-1970	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K26-1972	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K27-1973	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
K28-1973	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K29-1975	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
K30-1977	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K31-1979	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K32-1980	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K33-1981	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0
K34-1982	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K35-1985	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K36-1986	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
K37-1987	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K38-1990	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
K39-1991	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0
K40-1991	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
1936-1965	%79	%83	%66	%37.5	%75	%45.8	%58.3	%100	%37.5	%8
1970-1991	%100	%93.75	%0	%31.25	%0	%0	%100	%100	%0	%0

Tablo 1'in devamı.

Mekan/Konut No	Diğer Odası	YO1	YO2	YO3	YO4	YO5	WC 1	WC-2	Banyo	Elevasyon durumu
K1-1936	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K2-1936	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0
K3-1936	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
K4-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K5-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K6-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K7-1937	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
K8-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1
K9-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K10-1937	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K11-1937	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K12-1939	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0
K13-1940	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K14-1941	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K15-1942	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K16-1946	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K17-1950	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K18-1951	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K19-1952	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K20-1959	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1
K21-1962	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K22-1962	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
K23-1965	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K24-1965	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K25-1970	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K26-1972	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K27-1973	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K28-1973	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K29-1975	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K30-1977	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K31-1979	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K32-1980	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K33-1981	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K34-1982	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K35-1985	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
K36-1986	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K37-1987	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K38-1990	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K39-1991	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0
K40-1991	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0
1936-1965	%8	%100	%100	%29	%4	%4	%91.6	%12.5	%91.6	%8
1970-1991	%0	%100	%100	%31.25	%0	%0	%100	%0	%100	%0

I. Bölüm(1936-1965)

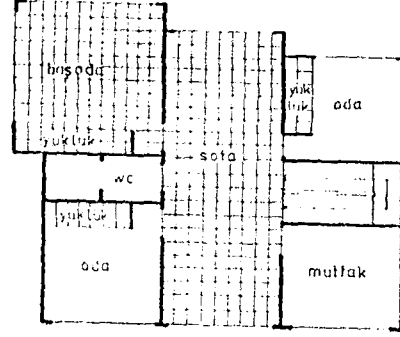
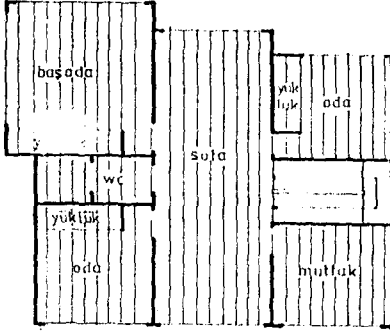
II. Bölüm(1970-1991)

Tablo 1'in devamı.

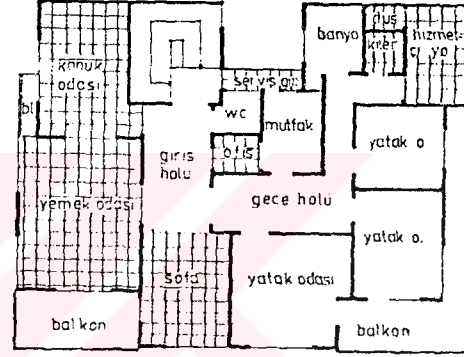
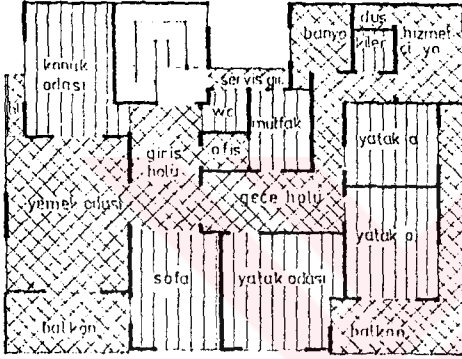
Maka/Konut No	Hizmetçi için dış	Hizmetçi YO	Kiler	Depo,yüklik	Sandık Odası	Balkon 1	Balkon 2	Balkon 3	Servis girişi	Servis Koridoru
K1-1936	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1
K2-1936	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
K3-1936	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0
K4-1937	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1
K5-1937	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K6-1937	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
K7-1937	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0
K8-1937	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0
K9-1937	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K10-1937	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K11-1937	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1
K12-1939	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0
K13-1940	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0
K14-1941	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K15-1942	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1
K16-1946	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1
K17-1950	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K18-1951	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0
K19-1952	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K20-1959	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0
K21-1962	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
K22-1962	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K23-1965	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
K24-1965	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K25-1970	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K26-1972	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K27-1973	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K28-1973	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K29-1975	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K30-1977	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K31-1979	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
K32-1980	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K33-1981	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K34-1982	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K35-1985	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
K36-1986	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K37-1987	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0
K38-1990	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
K39-1991	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
K40-1991	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0
1936-1965	%4	%37.5	%25	%4	%16	%100	%58.3	%8	%37.5	%25
1970-1991	%0	%0	%6	%0	%0	%100	%87.5	%18.75	%0	%0

0: Yok, 1: Var. Yüzdeler 1'e (var) göre verilmiştir.

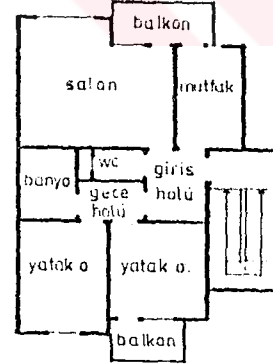
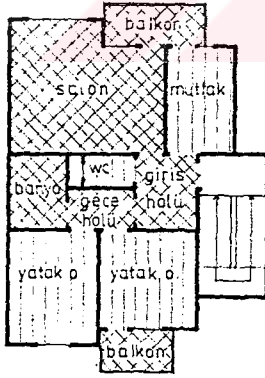
Geleneksel Türk Konutu

İlk Örneklerinden Apartman Tipi Konut

Günümüzde Gerçekleştirilen Kooperatif Konutu

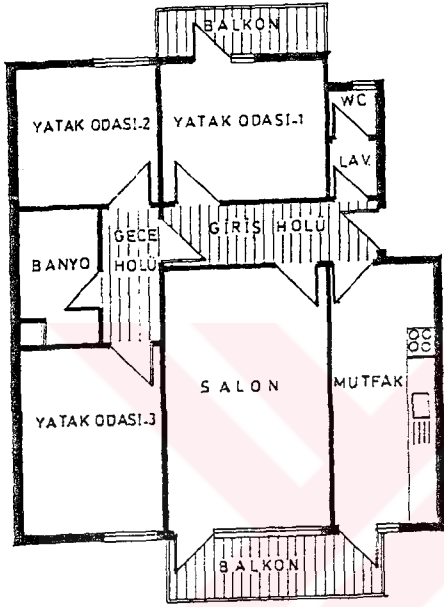
- Geleneksel Türk konutuna ait mekânlar
- Batı ile etkileşim sonucu Türk konutuna eklenen mekânlar
- Günümüzde ortadan kalkan mekânlar
- Günümüzde devam eden mekânlar

Şekil 6: Plân tipleri üzerinde kaybolan ve süren mekânların gösterimi.

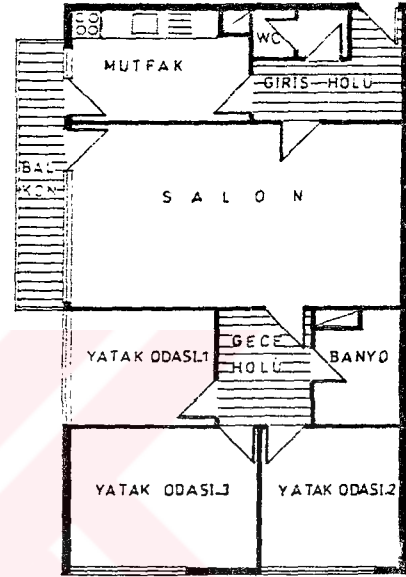
3.2. ANKET ÇALIŞMASIYLA İLGİLİ BULGULAR

Örneklem grubunu oluşturan Şenyuvam, Nezh, Arzu, Güven, Villa, Aydeniz, Yeşiltepe ve Nasip konut yapı kooperatiflerinin plânları aşağıda görülmektedir (Şekil 7).

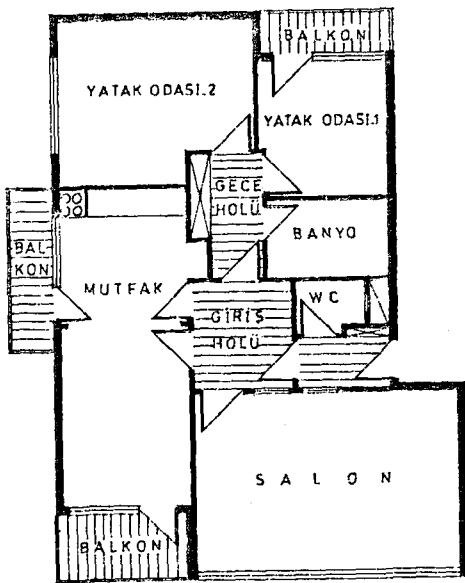
Şenyuvam Konut Yapı Kooperatifi

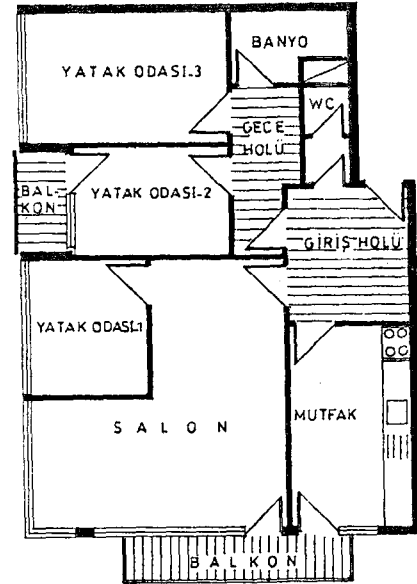
Nezh Konut Yapı Kooperatifi

Arzu Konut Yapı Kooperatifi

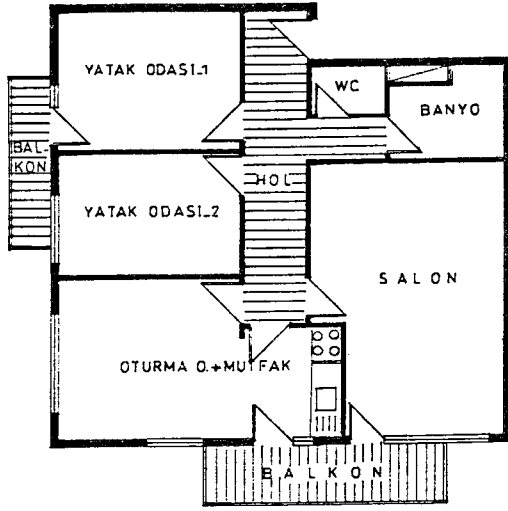

Güven Konut Yapı Kooperatifi

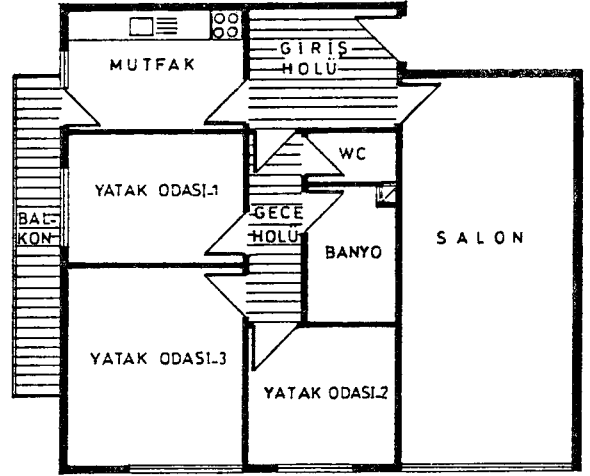

Şekil 7: Örneklem grubunu oluşturan konut kooperatiflerinin plânları.

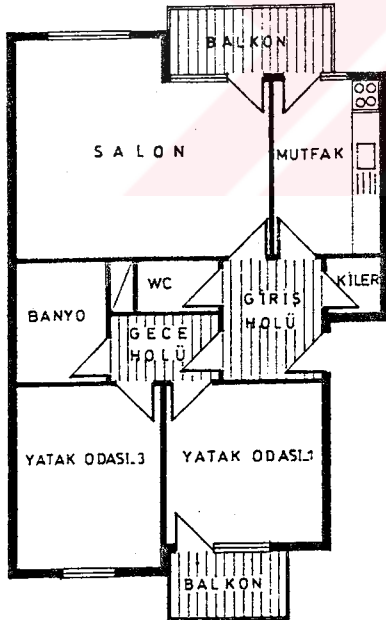
Villa Konut Yapı Kooperatifi

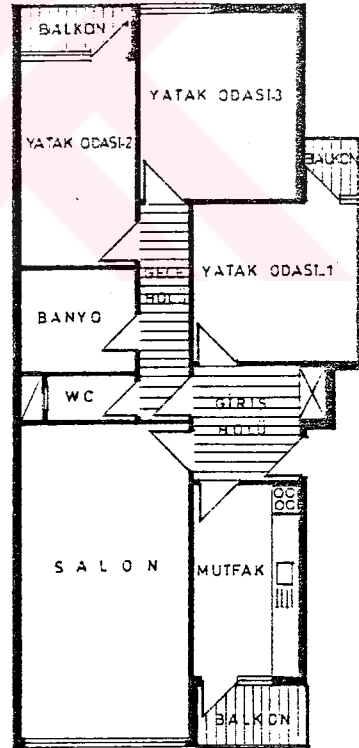
Aydeniz Konut Yapı Kooperatifi

Nasip Konut Yapı Kooperatifi

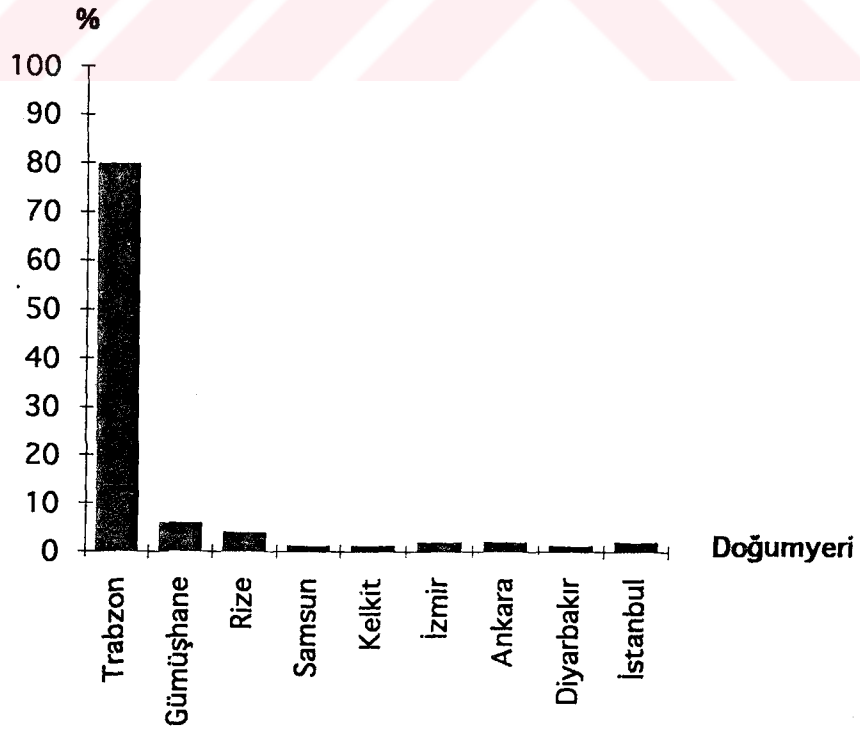
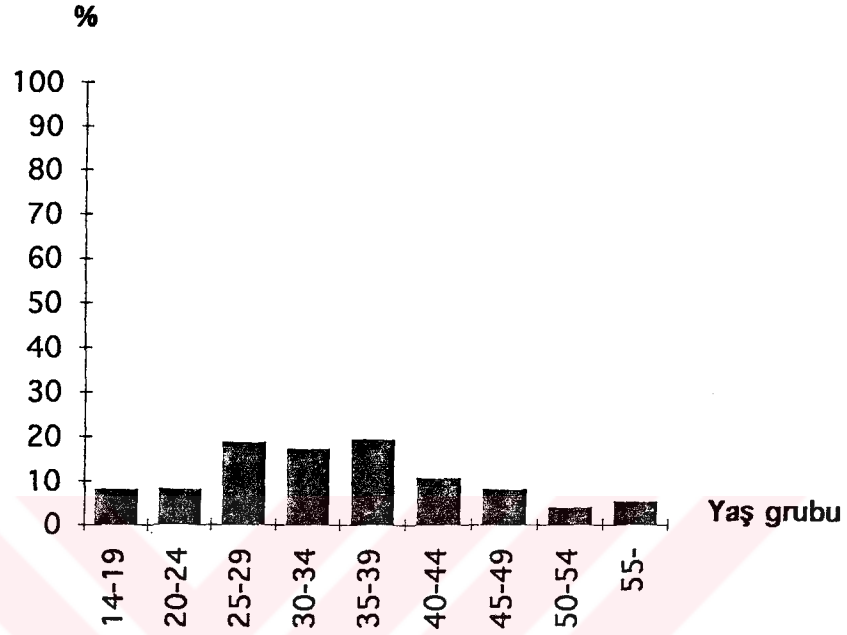

Yeşiltepe Konut Yapı Kooperatifi

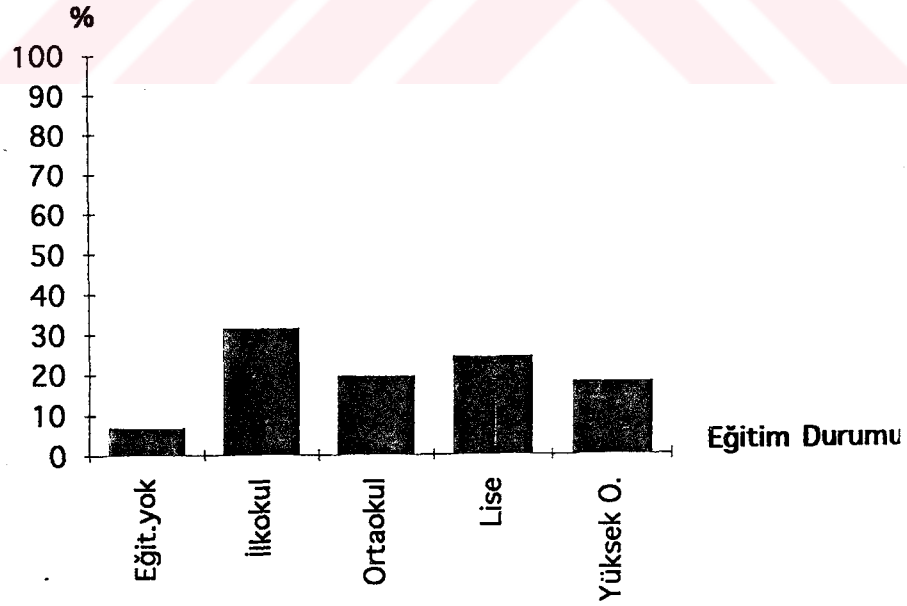
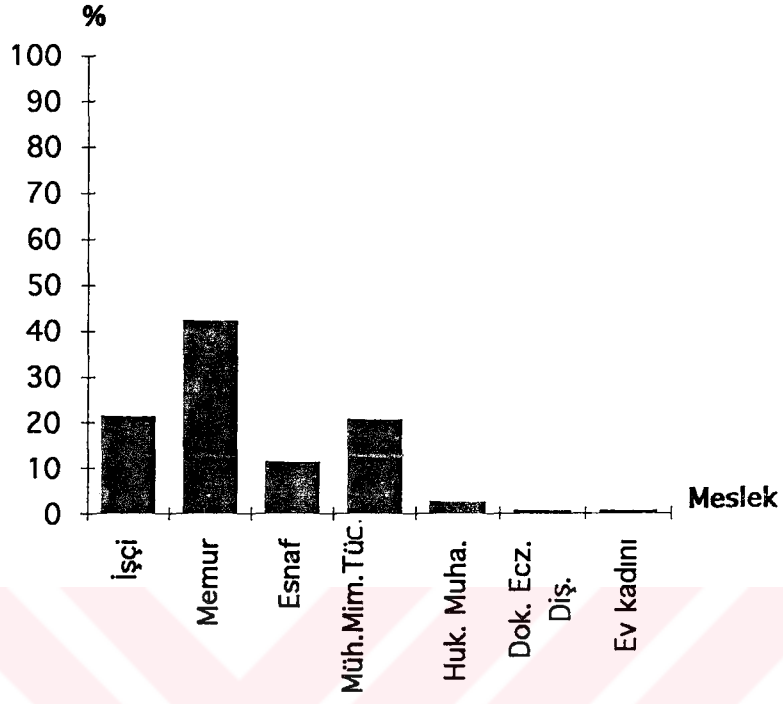

Şekil 7'nin devamı.

150 denekle görüşülen anket çalışması sonucunda deneklerin demografik özellikleri şekil 8' deki gibidir.

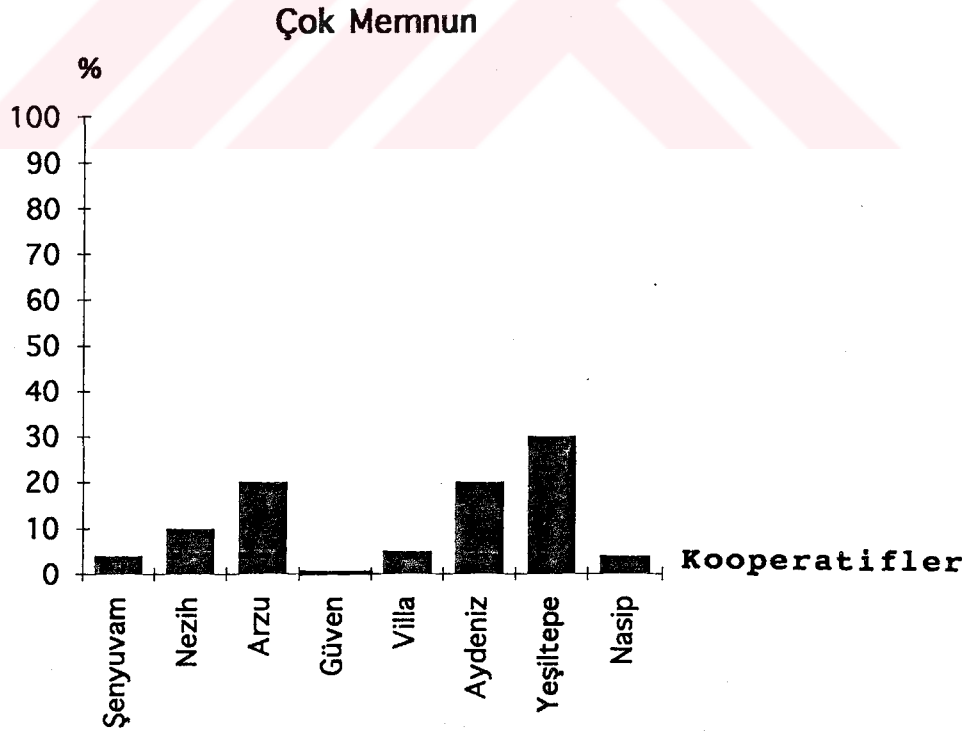

Şekil 8: Deneklerin demografik özellikleri.

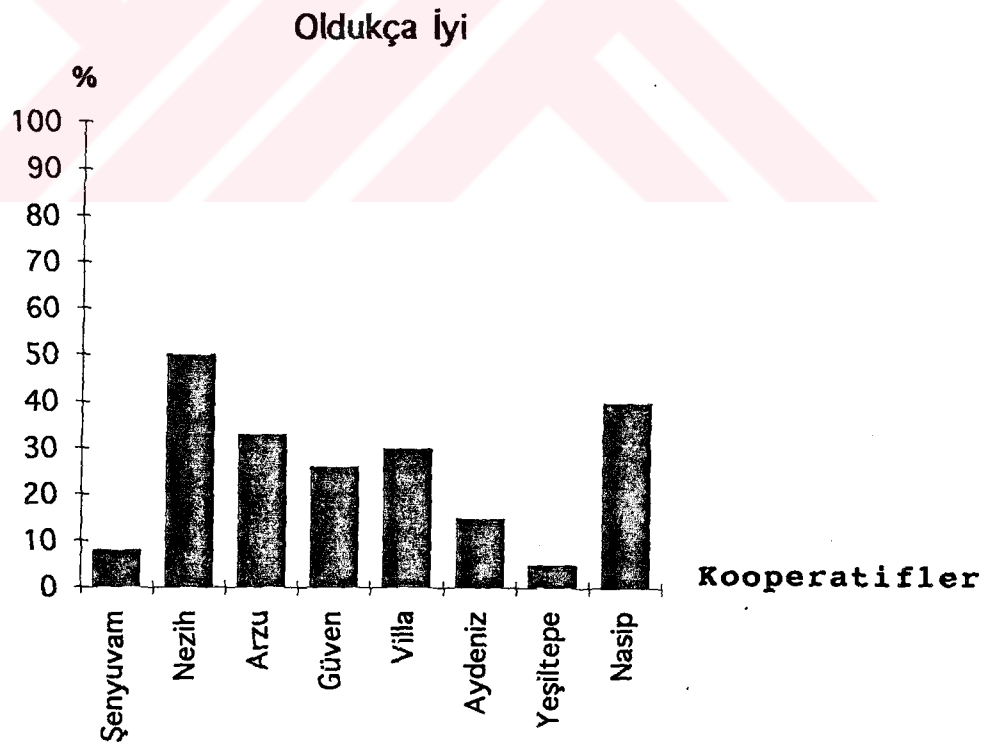
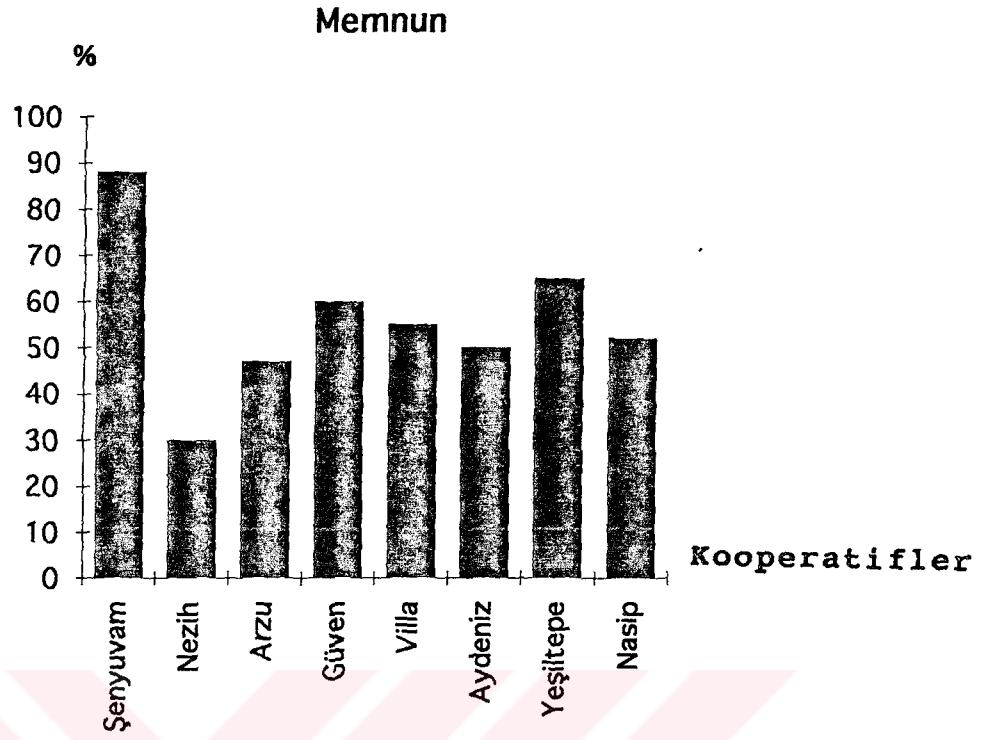

Şekil 8'in devamı.

Tüm deneklerin %61.1' i ev sahibi, %38.9'u kiracıdır. Kullanıcıların konutlarıyla ilgili memnuniyetleri şekil 9' da görülmektedir. Nezih konutlarındaki deneklerin %10' u, Güven konutlarındakinin %14' ü, Villa konutlarındakinin %5'i, Aydeniz konutlarındakinin %15' i, Nasip konutlarındakinin %4' ünün konutlarından memnun olmadığı, Villa konutlarındaki deneklerin %5' inin ise hiçbir şekilde memnun olmadığı görülmüştür (Ek tablo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11). Bunun sebepleri; oturma odası olarak kullanılan odanın gündüz holünde değil, gece holünde olması ya da girişe uzak olması (Aydeniz, Nasip, Güven, Villa konut kooperatiflerinde), salonun istendiğinde konuklar için ayrılabilir şekilde olmayışı, günlük kullanım için kullanılabilmesi ve salonun içinden geçilerek gece holüne ulaşılması (Nezih konut kooperatifinde), gelişilen teknolojiye cevap vermemesi (örneğin, mutfakın gelişen teknolojik aletlere uygun olmaması gibi)(Villa konut kooperatifinde) saptanmıştır.

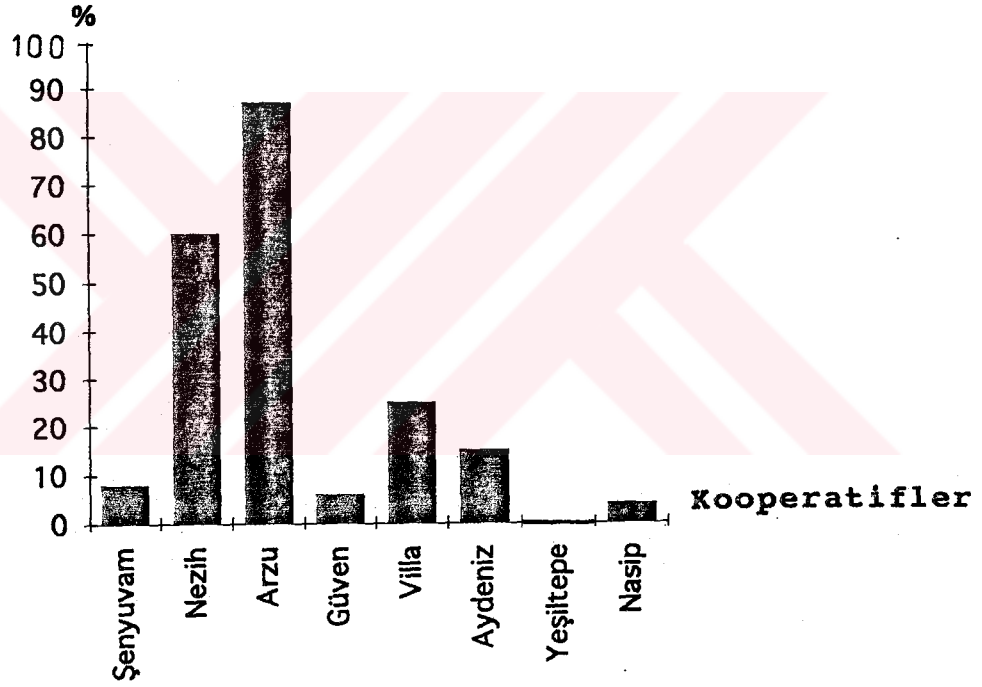

Şekil 9: Konutlarla ilgili memnuniyetlerin (çok memnun, memnun, oldukça iyi) konut kooperatiflerine göre durumu.

şekil 9'un devamı.

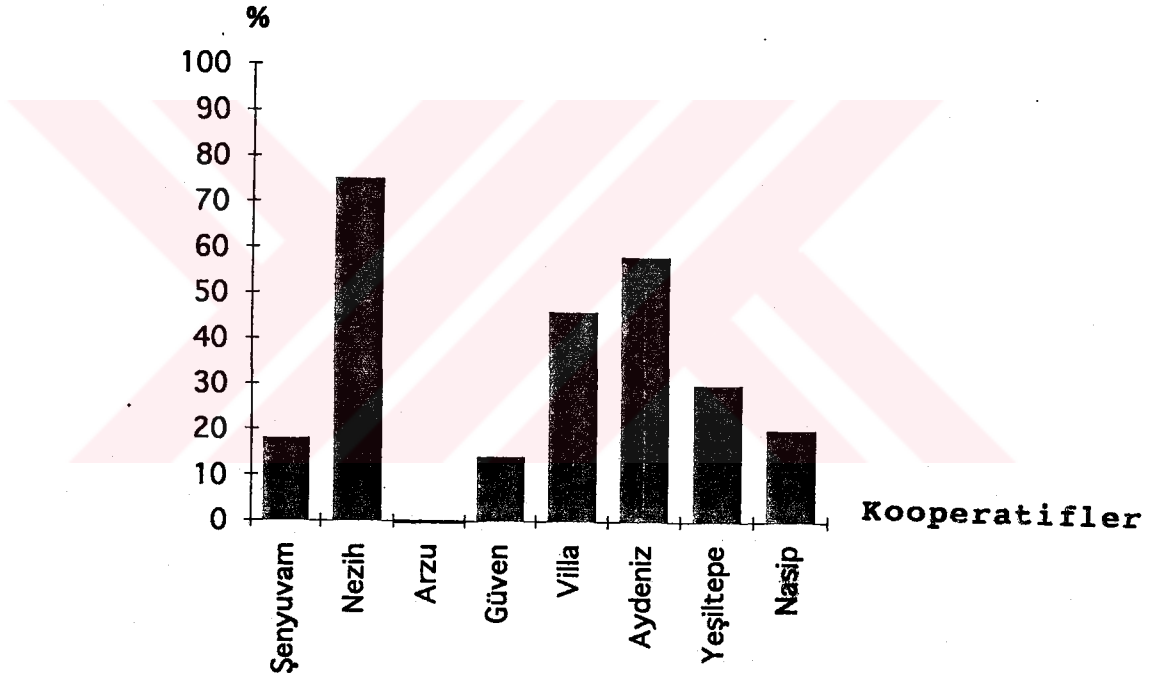
Örnekleme oluşturan kooperatiflerdeki konutlarda değişiklik yapma durumu şekil 10' da görülmektedir. Yapılan değişiklikler, mutfağın gündüz holüne bitişik duvarının yıkılıp, gömme dolap yapılması (Aydeniz konut kooperatifinde), yatak odasının önündeki balkonun odaya katılması (Arzu konut kooperatifinde), mutfakla birleşik oturma odasının duvarla ya da camlı bölme ile ayrılması (Villa konut kooperatifinde), salondan geçilerek varılan gece holündeki yatak odalarından salona yakın olanının salonla birleştirilmesi (Nezih konut kooperatifinde), gömme dolap yapılması (Güven konut kooperatifinde), mutfak ve banyoda değişiklikler yapılması şeklindedir. Ek tablo 4,5,6, 7,8,9,10,11' de konut kooperatiflerinin her birinde yapılan değişiklikler gösterilmiştir.

Şekil 10: Konutta değişiklik yapmanın konut kooperatilerine göre durumu.

Konutlarda değişiklik yapmayı düşünenlerin kooperatiflere göre oranı şekil 11' de gösterilmektedir. Deneklerin değişiklik yapmayı plânladıkları şeyler ise; mutfak ile birleşik olan oturma odasını bölerek ayırmak (Villa konut kooperatifinde), gömme dolap yapmak (Güven ve Aydeniz konut kooperatiflerinde), iki odalı konutlarda mümkün olursa salonu bölüp, birisi konuk

odası olmak üzere iki oda yapmak (Nasip konut kooperatifinde), mutfak ile gece holündeki yatak odasını birleştirmek (Aydeniz konut kooperatifinde), banyodaki klozeti kullanıp ikinci tuvaleti iptal ederek kiler yapmak (Yeşiltepe, Aydeniz konut kooperatiflerinde), giriş holündeki oturma odasının duvarını kaldırıp holle birleştirerek odayı büyütmek (Şenyuvam kooperatif konutlarında), gece holünde bulunan ve giriş holüne yakın olan odasının kapısını giriş holünden açarak, burayı oturma odası olarak kullanmak (Nasip konut kooperatifinde), mutfak, banyo ve yer döşemesinde genel bir değişiklik yapmak şeklindedir. Tüm konut kooperatiflerinde yapılması düşünülen değişiklikler ek tablo 4,5,6,7,8,9,10,11' de gösterilmiştir.

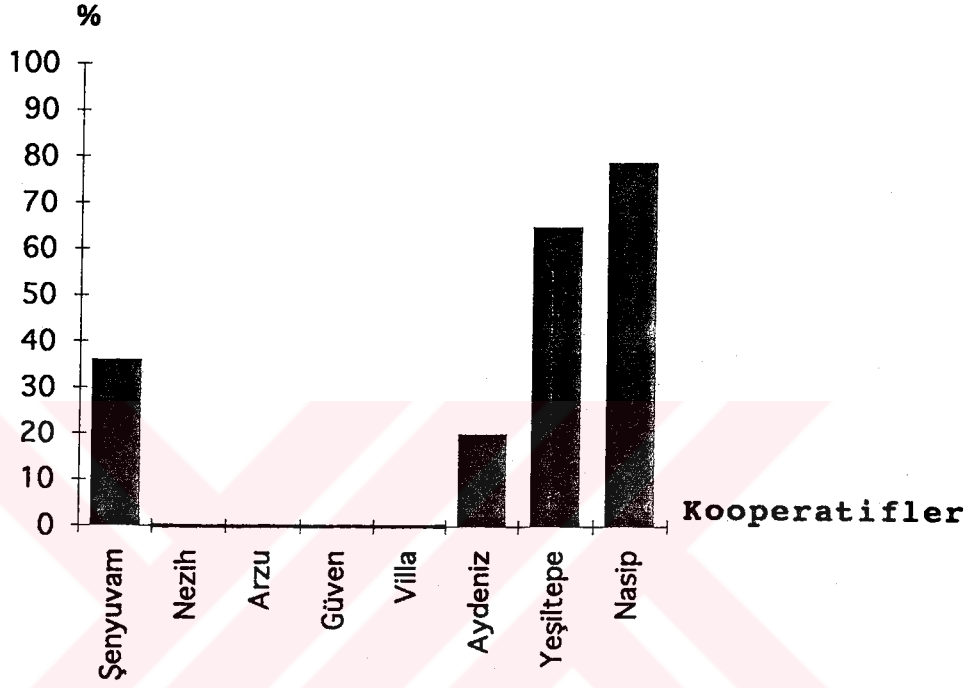
Şekil 11: Konutta değişiklik yapmayı düşünmenin konut kooperatiflerine göre durumu.

Tüm konut kooperatiflerindeki oturma, uyuma, misafir kabul, misafir yemek, misafir uyuma, yemek yeme, yemek hazırlama, çalışma, ütü yapma, TV seyretme eylemlerinin hangi mekânlarda ne oranda geçtiği ek tablo 12,13,14,15,16, 17,18,19' da gösterilmiştir. Genel olarak deneklerin %77,9'u mekân-eylem

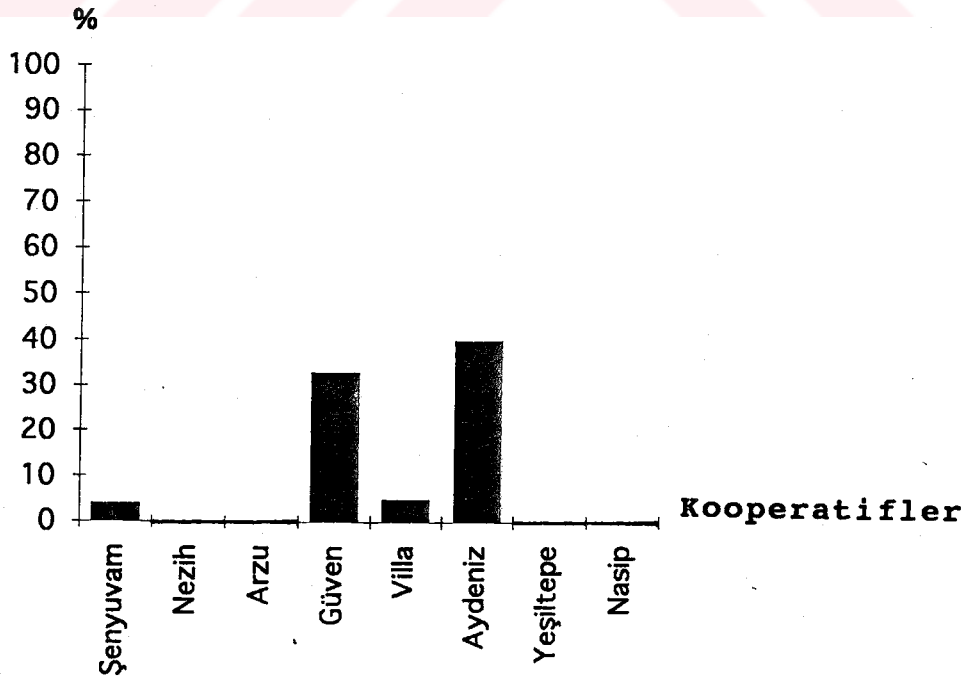
kullanımı yönünden konutlarından memnun iken, %22.1' inin memnun olmadığı görülmektedir.

Kullanıcıların %65' i salondan ayrı, farklı fonksiyon için tasarlanan bir odayı, %35' i ise salonu günlük oturma için kullanmaktadır. Örneklem grubundaki tüm kooperatiflerin günlük oturma için kullandıkları mekânlar şekil 12'de gösterilmiştir.

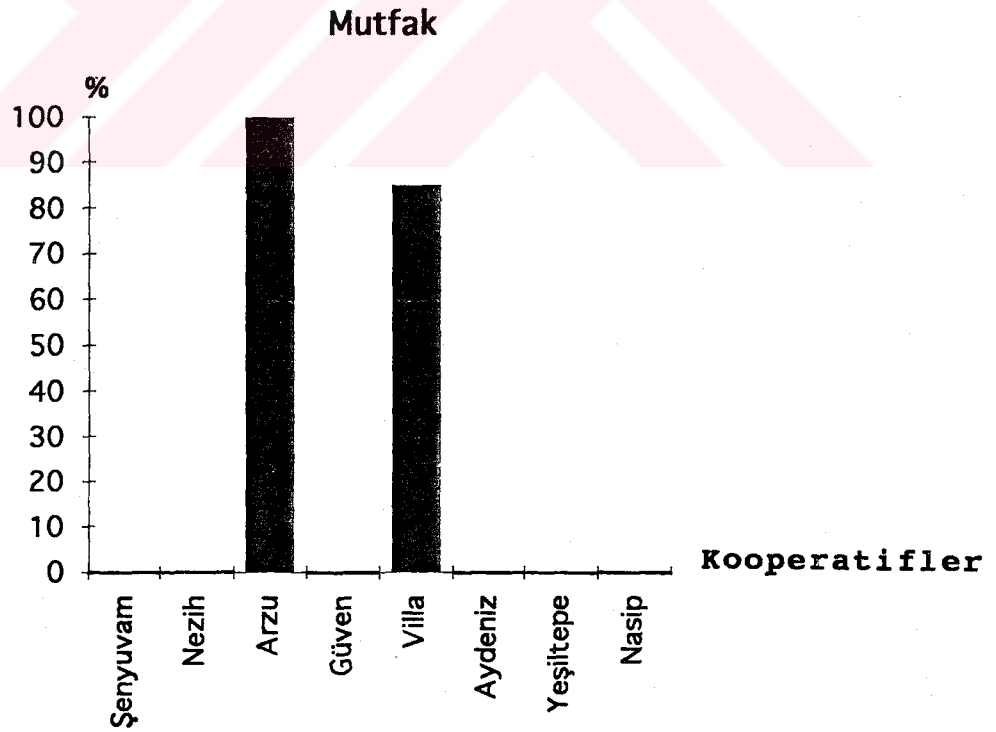
Y01

Y02

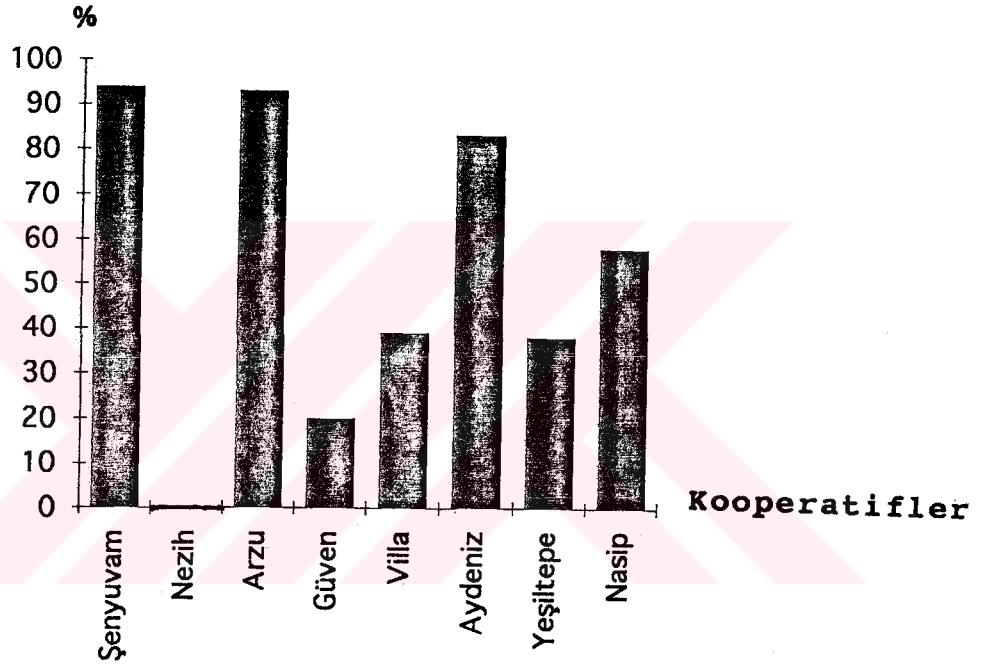

Şekil 12: Günlük oturma için kullanılan mekânların konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 12'nin devamı.

Günlük oturmayı salon yerine farklı fonksiyon için tasarlanan odalardan birini kullanarak gerçekleştiren deneklerin %63' ü odanın ev içindeki yerinden memnun iken %37' si ise odanın gece holünde olması, girişe uzak olması sebebiyle memnun değildir. Memnun olanların, örneklem grubunu oluşturan konut kooperatiflerine göre dağılımı şekil 13' de görülmektedir. Deneklerin %64' ü günlük oturma odası olarak kullanılan odaların büyüklüğünden, %92' si ise odaların yönünden memnundur.

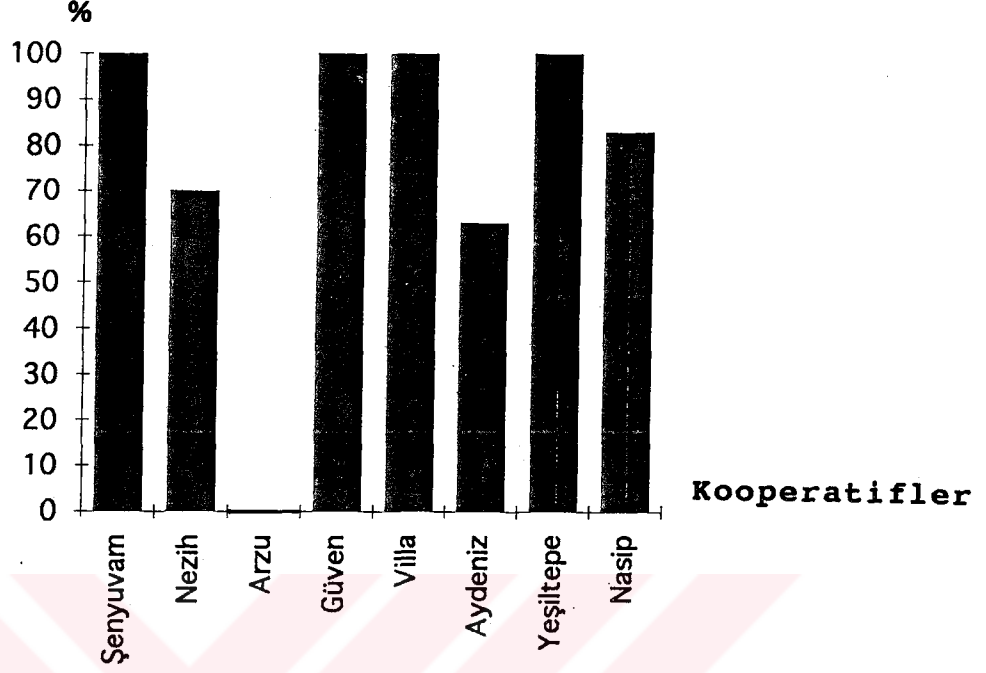

Şekil 13: Günlük oturma odası olarak kullanılan odaların, ev içindeki yerlerinden memnun olunmasının konut kooperatiflerine göre durumu.

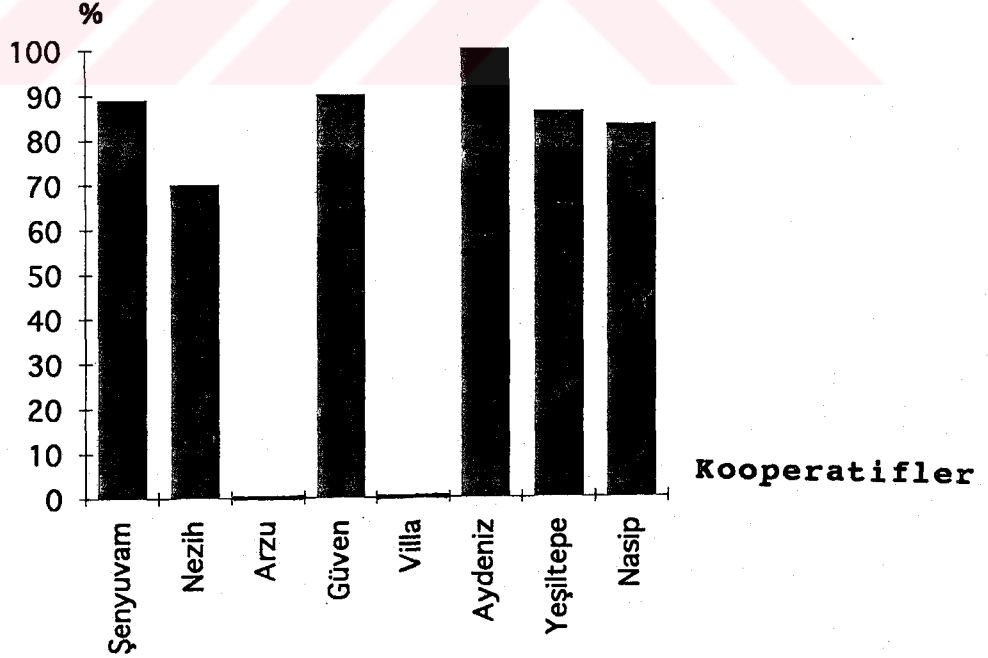
Günlük oturmayı salonda gerçekleştiren deneklerin %90' ı salonun ev içindeki yerinden memnundur (şekil 14). Ayrıca %73 yönünden, %85 ise büyüklüğünden memnundur.

Tüm deneklerin %89' u misafirlerini salonda, %11' i ise günlük oturma odası olarak kullanılan odada kabul etmektedir. Bununla birlikte, salonu günlük oturma için kullanan deneklerin %81' i, imkânları olsa salonu günlük oturma için

kullanmayı sadece misafir ağırlamak için kullanmak istediğini belirtmiştir. Bu isteğin konut kooperatiflerine göre dağılımı şekil 15' dendir.

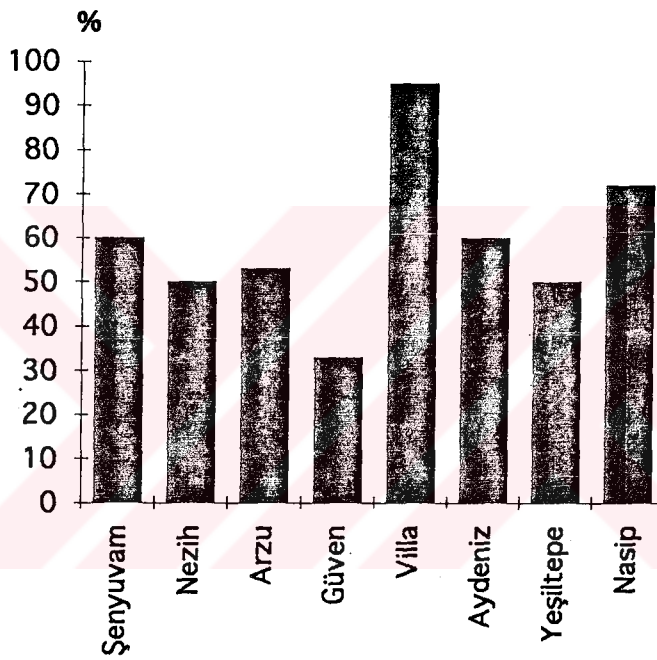

Şekil 14: Günlük oturma için kullanılan salonun, ev içindeki yerinden memnun olunmasının konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 15: Salonu günlük oturma için kullananların, salonu sadece konuk ağırlamak için kullanmayı istemelerinin konut kooperatiflerine göre durumu.

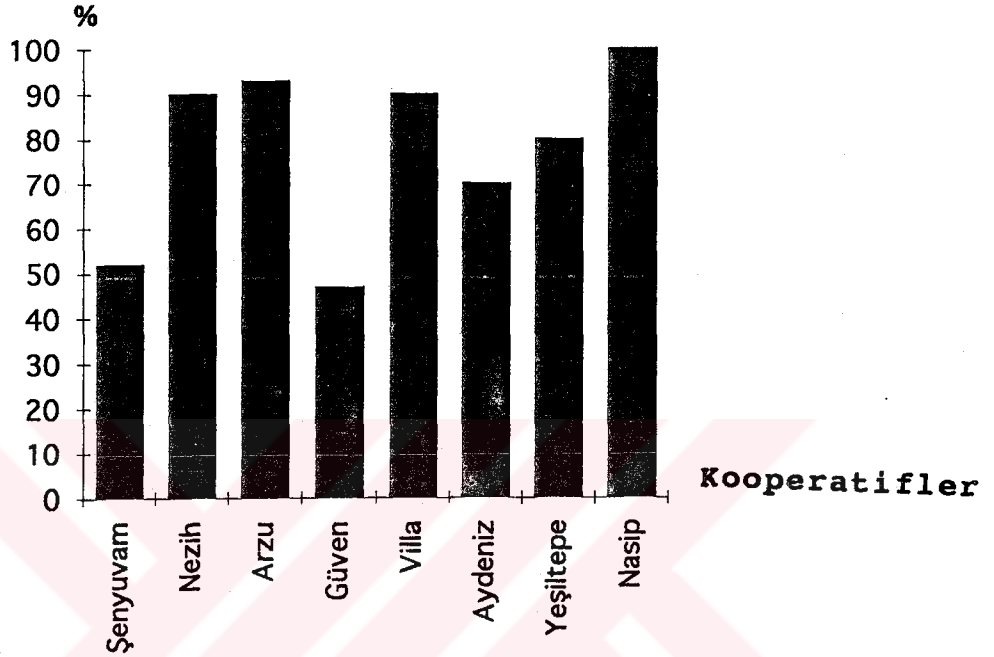
Yapılan çalışma sonucunda deneklerin %90.6' sının ailece yemeklerini mutfakta, %5.4' ünün salonda, %4' ünün ise günlük oturma odasında yedikleri saptanmıştır. Ayrıca, yemeğe gelen misafirlerin deneklerin %69.8' ince salonda, %25.5' ince mutfakta, %4.7' since ise günlük oturma odasında ağırlanmaktadır. Fakat deneklerin %61' i kendileri ve konukları için ayrı bir yemek odası ya da köşesi istemektedirler (şekil 16). Buna gerekçe olarak da eşyaların salonda sıkışık olduğunu, salonun daha temiz kalacağını, servisin ve kullanımın daha rahat olacağını, misafirin daha iyi ağırlanabileceğini belirtmişlerdir.

Şekil 16: Ayrı bir yemek odası istenmesi durumunun konut kooperatiflerine göre durumu.

Mutfakların %72'si büyüklük ve depolama ihtiyacını karşılamak için yeterli değildir. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için çoğunlukla balkonlar ya da odalardan bir tanesi kullanılmaktadır. Örneklem grubundaki konut kooperatiflerinden sadece Nasip konut kooperatifinde kiler bulunmaktadır. Bu kooperatiftekilerin tümü depolama ihtiyaçları için burayı kullanmaktadırlar. Bununla birlikte, bazı denekler, kilerin havalandırma

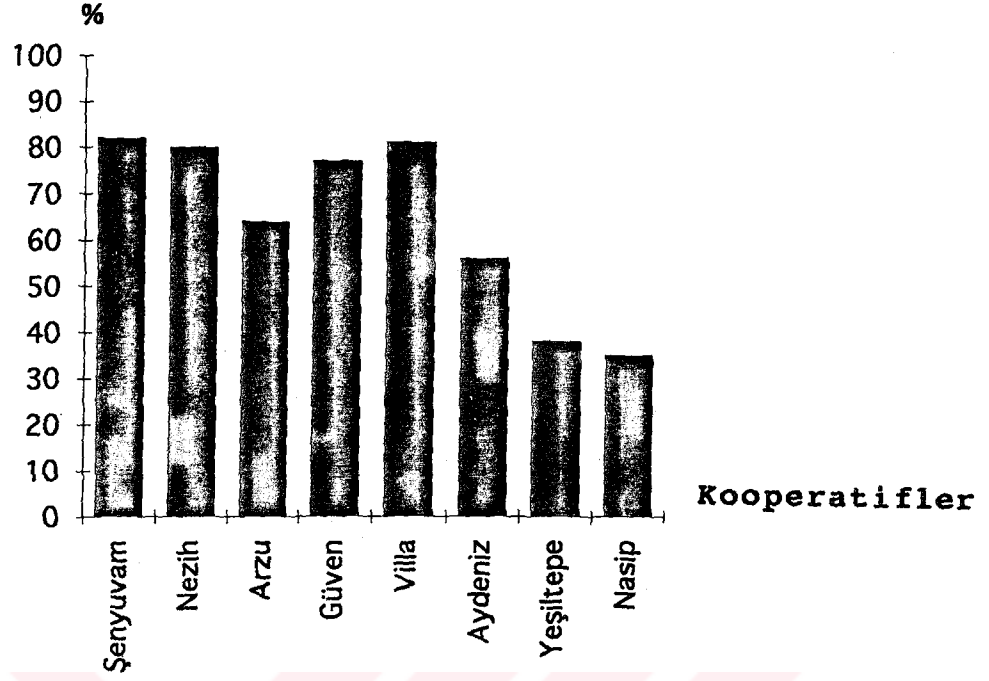
penceresi olmadığı için burada zamanla kötü kokuların oluştuğundan şikayetçi olmuşlardır. Mutfağın yiyecek depolamak için yeterli olmadığını belirten deneklerin konut kooperatiflerine göre dağılımı şekil 17' de gösterilmiştir.

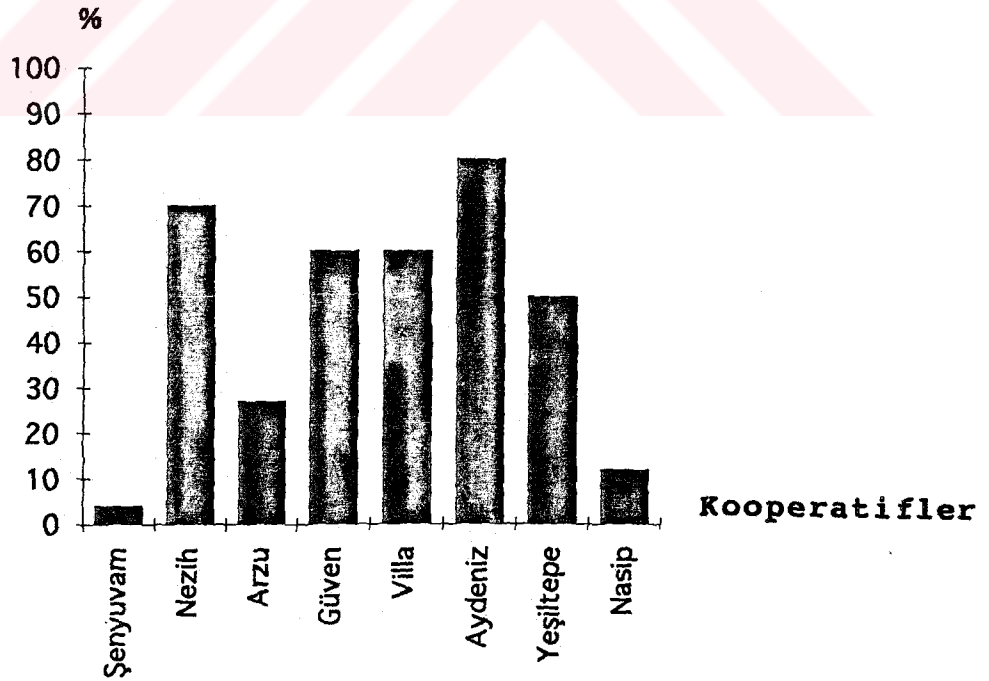
Şekil 17: Mutfağın yiyecek depolamak için yeterli olmama durumunun konut kooperatiflerine göre durumu.

Çalışmaya katılan tüm konutların %75.3'ünde okul ve iş ile ilgili çalışma yapılmaktadır. Çalışma yapılan konutların %66'ında çalışma eylemi rahat bir şekilde gerçekleşirken %34'ünde rahat olmadığı saptanmıştır. Bu eylem, %78 yatak odalarından birinde, %21 salonda, %1 ise mutfakta gerçekleştirilmektedir. Tüm kooperatiflerde çalışma eyleminin ne oranda rahat gerçekleştiği şekil 18'de gösterilmiştir. Çalışmanın rahat gerçekleşmediğini söyleyenlerin %87'si konutlarında ayrı bir çalışma odasının olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Kullanıcıların %41'inin balkonların dar, karşı apartmanların çok yakın olması, toz ve gürültü bulunması sebebiyle balkonlarında rahat oturamadıkları saptanmıştır (şekil 19).

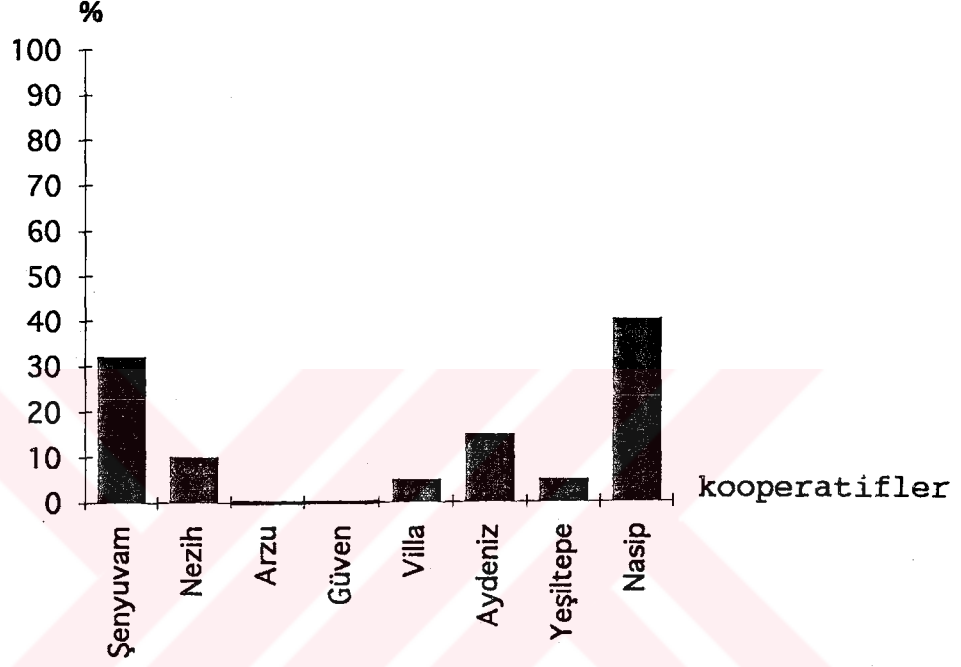

Şekil 18: Çalışma eyleminin rahat gerçekleştirilebilmesinin konut kooperatiflerine göre durumu.

Şekil 19: Balkonlarda rahat oturamamanın konut kooperatiflerine göre durumu.

Çalışmaya katılan tüm kooperatif konutlarınının %16' sında ısınabilmek amacıyla, yazın günlük oturma için kullanılan salondan, kışın farklı fonksiyon için kullanılan başka bir odaya geçilmektedir. Mekânlar arası yaz-kış değişiminin konut kooperatiflerine dağılımı şekil 20' de gösterilmiştir.

Şekil 20: Yazın ve kışın mekânlar arası değişiklik yapılmasının konut kooperatiflerine göre durumu.

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular, grafiklerden ayrı olarak tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2: Anket çalışması bulguları.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13																						
Ç.M.M.	O.I.	M.D.	H.M.D.	E.H.	S.	YO1	YO2	YO3	M.E.	H.E.	H.E.	H.E.																						
Genel	150	17	88	35	9	1	31	119	45	70	52	51	15	32	62	36	45	7	43	9	92	58	67	83	75	38	88	62	32	118				
Şenyuvam	25	1	22	2			2	23	4	19	9	15	1		15	1	9		8	1	15	10	12	13	14	3	24	1	8	17				
Nezih	10	1	3	5	1		6	4	3	1	10						7	3	7	3	5	5	9	1	8	2	3	7	9	1				
Arzu	15	3	7	5			13	2	2					15	14	1					8	7	1	14	7	4	11	4		15				
Güven	15		9	4	2		1	14	2	12	10		5		1	4	10		9	1	5	10	8	7	10	3	6	9		15				
Villa	20	1	11	6	1	1	5	15	7	8	2		1	17	7	11	2			2	19	1	2	18	13	3	8	12	1	19				
Aydeniz	20	4	10	3	3		3	17	10	7	8	4	8							2	5	3	8		12	8	6	14	9	7	4	16	3	17
Yeşiltepe	20	6	13		1			20	6	7	7	13			5	8	7		6	1	10	10	4	16	8	5	10	10	1	19				
Nasip	25	1	13	10	1		1	24	7	6	6	19			11	8	5	1	5	1	18	7		25	6	11	22	3	10	15				

1. Görüşülen denek sayısı
2. Konutlardaki memnuniyet durumu
3. Konutta değişiklik yapma
4. Konutlarda değişiklik düşünme
5. Günlük oturma odası olarak kullanılan mekânlar
6. Günlük oturma odası olarak odalardan birini kullananların, odanın ev içindeki yerinden memnuniyeti
7. Günlük oturma odası olarak salonu kullananların, salon ev içindeki yerinden memnuniyeti
8. Günlük oturma için salonu kullananların, imkânları olmadı salonda sadece konuk ağırlamayı istemeleri
9. Ayrı yemek odası istenmesi
10. Mutfağın depolama için yeterliliği
11. Çalışmanın rahat gerçekleşmesi
12. Balkonlarda rahat oturabilmesi
13. Yaz-kış mekânlar arası değişiklik yapılması

4. İRDELEME VE DEĞERLENDİRME

Anket çalışmasının verileri SPSSPC' ye veri olarak verilmiş, oluşturulan çapraz tablolar ve dağılımlar ile sonuçlar irdelenerek, bulguların neden-sonuç ilişkileri x^2 analizleri ile açıklanmıştır (Ek tablo 20).

Sekiz adet konut yapı kooperatifindeki çok memnun ve memnun değerlerine göre memnuniyet oranlarının, %95 Yeşiltepe, %92 Şenyuvam, %70 Aydeniz, %67 Arzu, %60 Güven ve Villa, %56 Nasip, %40 Nezih konut yapı kooperatifleri şeklinde olduğu saptanmıştır. Yeşiltepe ve Şenyuvam konut yapı kooperatiflerinde oturanların konutlarından %100' e yakın bir şekilde memnun olmalarının en önemli nedeni olarak, giriş holünde salon ve mutfaktan başka, konuk geldiğinde yatırılacakları ve diğer zamanlarda deneklerin çoğunluğunun oturma odası olarak kullandığı bir odanın bulunmasından kaynaklandığı yorumu yapılmıştır. Deneklerin %65'i günlük oturma için ayrı bir odayı kullanmaktadırlar. Bununla birlikte, günlük oturma odalarının gece holünde ya da girişe uzak olması halinde ise bundan rahatsızlık duymaktadırlar. Bu memnuniyetsizlik ve odanın giriş holünde bulunması isteği, geleneksel evdeki "içeri-dışarı" karşıtlığında anlatım bulunmaktadır. Çünkü, yatak odalarının ve banyonun bulunduğu gece holü, salon ve mutfağın bulunduğu giriş holüne göre içeri (daha özel alan), giriş holüde gece holüne göre dışarı (daha ortak alan) sayılmaktadır. İnsanlar daha özel saydıkları gece holüne yabancı kişileri sokmak istememektedirler.

Günlük oturma için salonu kullananlar (deneklerin %35' i), evin genel olarak kullanımından daha çok memnundurlar ($x^2=17.28013$ ve $sg=0.027$). Çünkü, giriş holündeki salonun kullanılıp gece holündeki odalardan birinin kullanılmaması ile gece holü daha özel bir alan olarak kalmaktadır.

Deneklerin, konutlarının kullanımından memnun olmamaları ile doğum yerleri (%79.9' u Trabzon' ludur. $x^2=69.23412$ ve $sg=0.000$) ve meslekleri (%75.2' si işçi, memur ve esnaftır.

$x^2=76.86658$ ve $sg=0.000$) arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Deneklerin %61.1' i ev sahibidir. Konutunda değişiklik yapmış olanlar ise %22.1' dir. Konutta değişiklik yapılması ile ev sahibi olunması birbiriyle bağlantılıdır ($x^2=10.96372$ ev $sg=0.004$). Bu, ev sahibi olanların konutlarında daha çok değişiklik yaptıklarını göstermektedir.

Kullanıcıların %35' i günlük oturma için salonu kullanmaktadır. Bununla birlikte misafirler, deneklerin %83' ü tarafından salonda ağırlanmaktadır. Günlük oturma için salonu kullananlar, misafirlerini de bu mekânda ağırlamaktadırlar. %35 salonda oturduğuna göre, %83 ile aralarındaki fark, salonu sadece konuk ağırlamak için kullananların oranını göstermektedir. Bu da %54' dür. Oturma odası olarak odalardan birini seçip, salonu kullanmayan deneklerin, bu seçimlerinin meslek, eğitim durumu, kişi sayısı ile bağlantılı olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu tercihin geleneksel evdeki "odalar-başoda" karşıtlığının ve kültürel değerlerdeki misafire verilen önemin günümüzde de halen geçerli olduğu ile açıklanabilmesi mümkündür.

Salonu günlük oturma için kullananların, imkânları olsa salonu sadece konuk ağırlamak için kullanmayı istemeleri ile konuttaki kişi sayısı arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($x^2=27.50393$ ve $sg=0.016$). Bu, kullanıcıların konutlarındaki kişi sayısı daha az olsa, salonlarını sadece konuk ağırlamak için kullanmayı istediklerini göstermektedir. Bu da yine aynı karşıtlığın (odalar-başoda) geçerliliğinin bir belirtisidir.

Örneklem grubunu oluşturan kooperatif konutlarının sadece birinde kiler bulunmaktadır. Alan endişesi ile tasarlanan konutlarda kullanıcıların en önemli ihtiyaçlarından olan depolama ihtiyaçları düşünülmemektedir. Oysa geleneksel evlerde ve ilk apartmanlarda depolama ihtiyacı için kiler, yüklük, sandık odası gibi birimler yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda, kullanıcıların %72' sinin mutfaklarının depolama açısından yeterli olmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte, mutfağın yiyecek depolamasının yeterli olmaması ile konutta yapılması düşünülen değişiklikler birbiriyle bağlantılı olduğu görülmüştür

($x^2= 23.94032$ ve $sg= 0.02$). Bu bağılılaşımın olması ihtiyacın önemini vurgulamaktadır.

Daha önceki yıllarda yapılan konutlarda bulunan ve günümüz konutlarında artık bulunmayan mekânlardan birisi de çalışma odalarıdır. Bu mekânın bulunmayışı sebebiyle çalışma eylemi her mekânda gerçekleştirilmektedir. Oysa çalışmanın önemi günümüzde çok daha artmıştır. Buna karşın çalışma eylemi bir çok konutta rahat bir biçimde gerçekleştirilememektedir (%44). Fakat, çalışmanın rahat bir biçimde gerçekleştirilmesi ailedeki kişi sayısı ile ilişkilidir ($x^2=37.33987$ ve $sg=0.006$).

Deneklerin %41' inin balkonların dar, toz ve gürültü bulunması sebepleriyle balkonlarında rahat bir şekilde oturamadıkları saptanmıştır. Oysa, balkonlar konutun dışarıyla ilişkisini sağlayan en önemli öğelerdir. Geleneksel evdeki "içeri-dışarı" karşıtlığı konutun balkon biriminde de anlam bulmaktadır. Balkonun bulunduğu oda ve konutun diğer mekânları balkona göre içeridir. Aynı zamanda, balkonlarda dış çevreye göre içeridir. Bu yüzden olanaklar elverdiğince mahremiyetlerinin sağlanması gerekmektedir.

Geleneksel evdeki "yazlık-kışlık" karşıtlığı günümüzde nispeten geçerlidir. Çünkü, konutları sobalı olan kullanıcıların %16' sı daha iyi ısınabilmek amacıyla, yazın günlük oturma için kullandıkları salondan kışın farklı fonksiyon için kullanılan başka bir odaya geçmektedirler.

5. SONUÇLAR

Bu tez kapsamı içinde yapılan tüm çalışmalardan elde edilen sonuçlar şunlardır.

1) Geleneksel Türk Evi'nde çok amaçlı kullanılan odalar bugün uzmanlaşmış birer mekân haline gelmişlerdir.

2) Geleneksel Türk Evi'ndeki konuk odası, sofa, yüklük, sandık odası, batı ile etkileşim sonucunda Türk konutuna eklenen yemek odası, ofis, ütü odası, çalışma odası, hizmetçi yatak odası ve duşu, ebeveyn için banyo, servis girişi ve koridoru gibi mekânların özellikle orta gelirli için oluşturulan ve niceliksel kaygılarla tasarlanan konutlarda artık ortadan kalktığı görülmektedir.

3) Geleneksel Türk Evi' nin kuruluş ilkesi karşıtlıklar üzerine kurulmuştur. Günümüz koşullarına uygun olarak bu karşıtlıklardan içeri-dışarı, odalar-baş oda, yazlık-kışlık karşıtlıkları halen sürdürülmektedir.

4) Toplumsal-kültürel değerlerin sürdürüldüğü oturma odası-misafir odası ayırımında kendisini göstermektedir. Geleneksel Türk misafirperverliğinin bir ifadesi olarak baş oda geleneği salon mekânında gerçekleştirilmektedir. Salonlar, kullanıcıların hem günlük yaşantılarını sürdürebilmeleri, hem de konuk ağırlama eylemini aynı yerde yürütebilmeleri için gerçekleştirilmiş mekânlardır. Ancak kullanıcılar her iki eylem için aynı mekânı kullanmak istememektedirler. Bunda eşyaların eskimesi, kirlenme, ısıtma, temiz ve düzenli gözükmeme, konuğa verilen önemin etkili olduğu söylenebilir. Oysa, bu mekân büyük yük olarak tüm konut içinde önemli bir alan kaplamaktadır.

5) Salonda günlük yaşamın sürdürülmediği durumlarda yatak odalarından birisi oturma odası olarak kullanılmaktadır. Gece holüne açılan yatak odalarından birisinin günlük yaşama mekânı yapılması özel alan-ortak alan, içeri-dışarı gibi karşıtlık ilkeleriyle çelişmekte, konutun mahremiyetine zarar vermektedir. Aynı zamanda giriş ve mutfaka yakın olması işlevsel açıdan doğru olan bir mekânın yanlış yerde konuşturulmuş olması sonucunu doğurmaktadır. Zaten örnek kooperatif konutlarında

yatak odalarından birisinin giriş holüne açılan tiplerin kullanıcılar tarafından daha çok beğenildiği görülmüştür. Bu odaların aynı zamanda konuk yatak odası olarak da kullanıldığı saptanmıştır.

6) Balkonlar içeri-dışarı , açık-kapalı karşıtlığının gerçekleştiği, evin dışarı açılma noktasıdır. Balkonların yer, yön ve büyüklük seçiminin amacına uygun olması gereklidir.

7) Konutlarda depo, kiler ihtiyacının olduğu açıktır. Kullanıcı bu ihtiyacını uygun bulunduğu her yeri kullanarak karşılamaktadır (wc' ler, balkonlar, dolaplar, kapı arkaları v.s.). Oysa 1-1.5 metrekarelik yerler bile bu ihtiyacın büyük bir kısmını karşılayabilir.

8) Çok farklı mekânlarda yapılan çalışma eylemi özellikle kalabalık ailelerde rahat bir şekilde gerçekleşmemektedir. Yapılan anket sonucunda çalışmanın rahat gerçekleşmediği söyleyenlerin oranı %44' dür. Bununla birlikte, bir çok ailenin çalışmalarının rahat gerçekleştiğini söylemelerine karşın, çalışmanın oturulan mekânda geçmesi durumunda, akşamları televizyonlarını kapatmak zorunda kaldıkları saptanmıştır.

9) Geleneksel Türk konutundaki yazlık-kışlık karşıtlığı günümüz koşullarına uygun olarak kullanıcılar tarafından sürdürülmektedir. Konutların büyük ölçüde sobalı yapıldığı düşünülürse, yazlık ve kışlık odalar düzenlemesinin ısınma yönünden de güneşlenme yönünden de gerekli olduğu saptanmıştır.

Başlangıçta, batı ile etkileşim sonucunda sosyal, kültürel değişiklikler olmuş, günümüzde ise medya aracılığı ile bu etkileşim artarak sürmekte, ihtiyaç ve fonksiyonlar değişmektedir. Bununla birlikte, Türk toplumunun, bu değişim sonucunda bir yandan evrensellik kazanırken bir yandan kültürel kimliğini kaybettiği tartışılmaktadır.

Günümüzde, kooperatif konutlarında yaşayan kullanıcıların toplumsal-kültürel değerlerinin bazılarını yaşatmaya çalıştıkları ve bu yüzden konutları ile aralarında uyumsuzluk olduğu görülmüştür. Bu sonuçtan hareketle, çalışmanın başında belirtilen iki farklı grubu oluşturan ve görüşleri karşıt olan mimarlardan, geleneksel değerlerin korunmasını benimsemiş olanların görüşlerinin daha etkili olduğu kanısına varılmıştır. Geleneksel Türk Evi kültürel özünün çağdaş bir dille ifade edilerek bir konut mimarisi gerçekleştirilip, konut tasarımları esnasında bu çağdaş yorumlardan yararlanılabilmesi ile

Önemli adımlar atılmış olunacaktır.

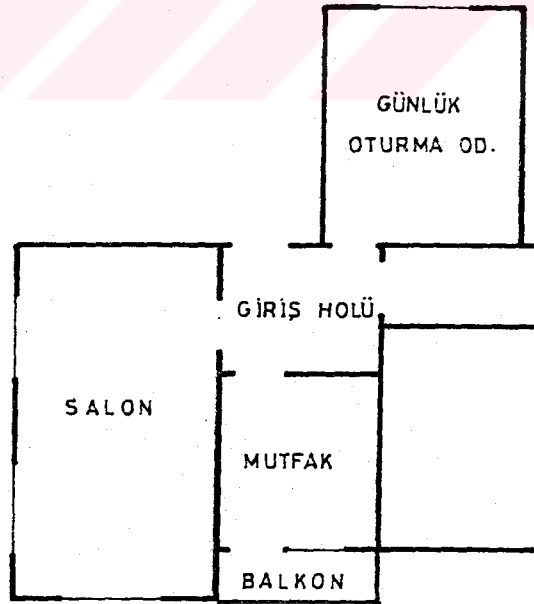
Elde edilen sonuçlar, Trabzon konut kooperatifleri için geçerlidir. Tüm kooperatif konutları hakkında bir yorum yapabilmek için, daha farklı yerlerde, başka çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu tür çalışmalar ile kooperatif konutları tasarımı için büyük yararlar elde edilebilecektir.

6. ÖNERİLER

Gerçekleştirilen kooperatif konutlarının çoğunlukla işlevsel şemalarına göre değil, kullanıcının toplumsal, kültürel değerlerine göre kullanıldığı görülmüştür. Bu yüzden, konut tasarımlarında toplumsal-kültürel değerlerin gözönüne alınması ile büyük aşamalar kaydedilebileceği düşünülmüş ve şu öneriler üretilmiştir:

1) Konutlarda, genellikle gece holünde tasarlanan yatak odalarından bir tanesinin günlük oturma odası ve konuk yatak odası olarak kullanılabilmesi ve kullanıcıların toplumsal-kültürel değerlerine uygun olması için giriş holünde yapılması daha doğrudur(Şekil 21). Ayrıca, farklı özellikler göstererek belli bir düzen içinde organize edilebilen orta mekanlarda daha geniş ve rahat kullanılan fazla metrekare gerektirmeyen yoğun kullanım alanları elde etmek mümkündür. Bu mekanlarda günlük oturma daha rahat bir şekilde ve girişe yakın olarak gerçekleştirilebilir (Şekil 22).

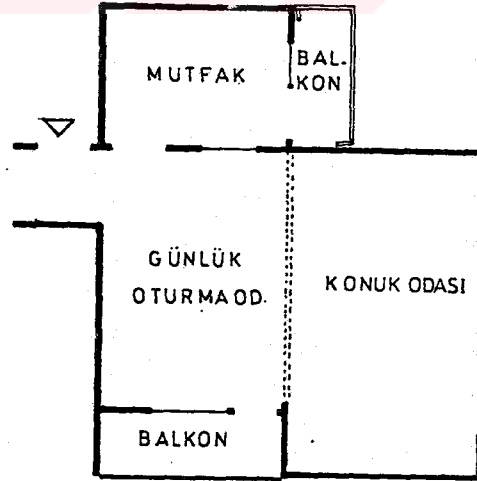

Şekil 21: Günlük oturma odasının giriş holünde gerçekleştirilmesine bir örnek.

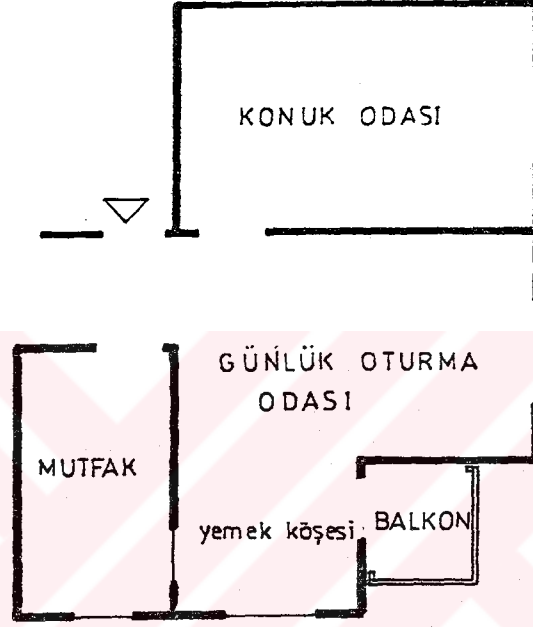
Şekil 22: Günlük oturma odasının orta mekânda gerçekleştirilmesine bir örnek.

2) Konutlarda günlük oturma odasından ayrı, metrekaresi çok büyük olmayan bir konuk odasının yapılması kullanıcıların toplumsal-kültürel değerleri ile daha iyi çakışacaktır. Bu odaya günlük oturma odası olarak düşünülen orta mekândan geçilmesi ile konuk sayısı fazla olduğunda, kapıları sürme kapı olarak düşünülen konuk odası günlük oturma odasıyla birleştirilerek büyük bir kullanım alanı elde edilebilecektir (Şekil 23).

Şekil 23: Oturma odası olan orta mekân ve konuk odası, istendiğinde kapılar açılarak daha fazla alan elde edilebilir.

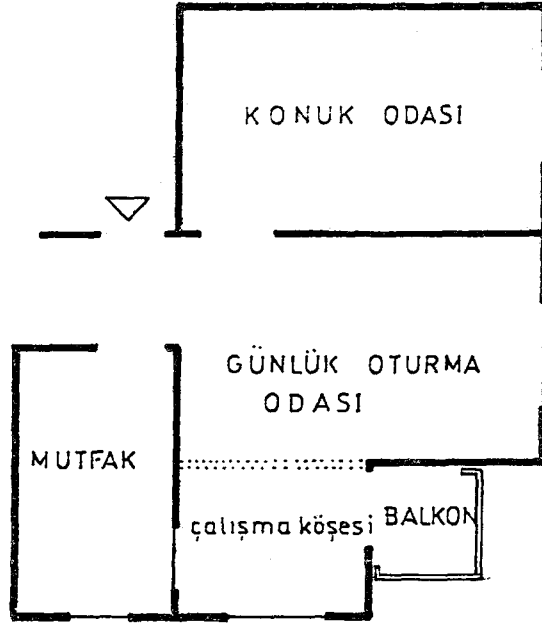
3) Kullanıcılar ve yemeğe gelen konukları için mutfağa bitişik, servis penceresiyle servisin uzatılabildiği bir yemek köşesi yapılabilir. Böylece salonda; yemek kokusunun yayılması, salonun temiz kalması, servisin kolay olabilmesi, mutfakta ise; yemek kokusu içinde yemek yenilmemesi sağlanabilecektir (Şekil 24).

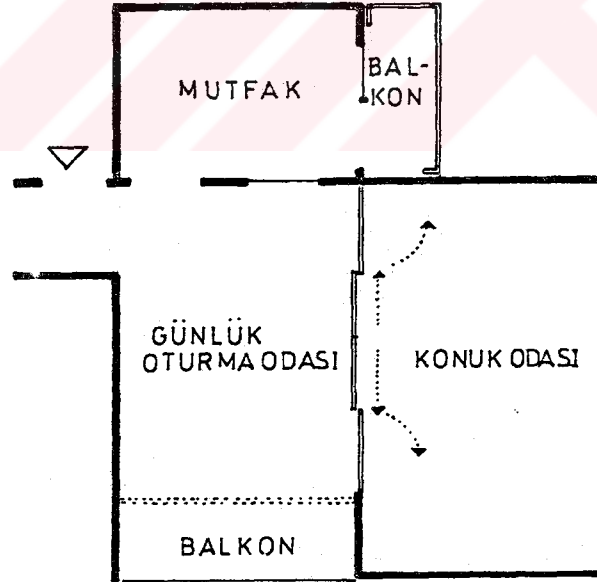
Şekil 24: Orta alanda mutfağa bitişik yemek köşesi örneği.

4) Çocuk yatak odalarında gündüz ders çalışmaya, gece uyumaya imkan veren pratik donatılar kullanılmalıdır. Ayrıca, yemek köşesi olarak kullanılan Şekil 24' deki gibi köşeler, sürme ya da katlanılabilir akordiyon tipi kapılarla kapatılarak çalışmaya uygun bir hale getirilebilirler (Şekil 25).

5) Ayrıca, balkon kapılarının katlanabilir ya da sürme kapı olması halinde, orta mekan yazın önündeki balkonla birleştirilerek kullanılabilir. Bu geleneksel evdeki yazlık-kışlık ilkesinin günümüz konutuna da uyarlanarak kullanılabilmesini sağlayacaktır (Şekil 26).

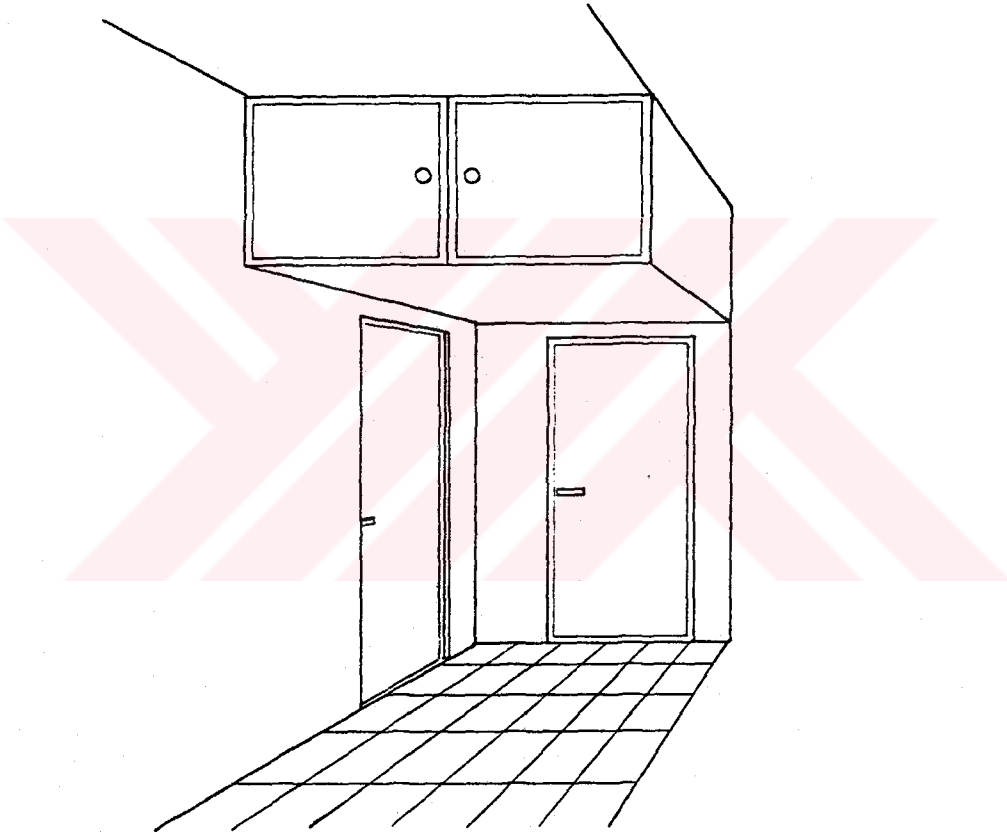

Şekil 25: Yemek köşesinin sürme ya da katlanılabilir kapılar kullanarak çalışma köşesi haline getirilmesi.

Şekil 26: Günlük oturma odasının (orta alanın), yazın balkonla birleştirilerek kullanılması.

6) Depolama yeri olmayan konutlarda, yiyecek depolamak için çoğunlukla balkonlar kullanıldığına göre, eğer konut içinde kiler yapılamıyorsa, balkonların bir köşesi kapalı kiler olarak yapılmalıdır. Ayrıca, diğer depolama ihtiyaçları için gömme dolap ve yüklük yapılmalıdır. Kısıtlı alana sahip konutlarda yüklük yapmak için, gece holünde kapı yüksekliğinin üzerinden tavana kadar olan alan kullanılabilir. Bu hem alan kaybedilmemesine, hem de depolama ihtiyacının giderilmesine uygun bir dolap olacaktır (Şekil 27). Ayrıca, depolama için kiler, gömme dolap yapılmamış konutlarda mutfağın önüne balkon yapılmalıdır.

Şekil 27: Gece holündeki alan gerektirmeyen depolama için dolap örneği.

7) Gece holünün geniş olarak yapılması, ütü yapma ve özel hobiler için kullanılabilmesine imkân verecektir. Ayrıca, günümüz konutlarındaki en önemli yardımcı araçlardan biri olan çamaşır makinesinin yerleştirilebilmesi için gece holünde bir yer ayrılmalıdır. Çünkü, banyoya yerleştirilen makinelerin

Ömrü, banyodaki rutubetten dolayı daha kısıtlı olmaktadır.

Yapılan bu öneriler, satın alırken kullanıcısının konutu hakkında istek ve ihtiyaçlarını belirlemediği kooperatif konutlarında, kullanıcıların toplumsal-kültürel değerlerine uya bilmek ve kısıtlı imkanlar içinde daha fazla kullanıma imkan verebilmek içindir. Toplumsal-kültürel değerler her ailede farklılık göstermektedir. Bu yüzden konutların her türlü kullanıma olanak verebilecek şekilde esnek tasarlanmış olması, kooperatif konutlarının kullanıcıları açısından son derece önemli olacaktır. Burada en büyük görev, konutların tasarımı yapan mimara, gerçekleştirilmelerini sağlayan kişi, kurum ve kuruluşlara düşmektedir.

7. KAYNAKLAR

1. Hummon, D.M., House, Home, and Identity: Sociological Research on Recent Research, Built Form and Culture Conference, October 1984, The University of Kansas, Lawrence, A.B.D., 3-5.
2. Gür, Ş.Ö., Doğu Karadeniz Bölgesinde Nitelikli Konut Tasarımı: İlkeler ve Standartlar, DKB' de Nitelikli Konut Araştırması Ara Rapor 2, Araştırma No:9, K.T.Ü, 1992.
3. Ünügür, M.ve Turgut, H., Çağdaş Türk Evi Tasarımının Kültürel Özü Ne Olmalıdır? Türk Halk Mimarisi Sempozyumu, Mart 1990, Konya, Bildiriler kitabı, 227-246.
4. Rapaport, A., Pour une anthropologie de la maison (Çev. A.M. Meiterheim ve Schlumberger), Paris, Duand, 1972.
5. Eruzun, C., Kültürel Süreklilik İçinde Türk Evi, Mimarlık Dergisi, 4, 4 (1989) 68-71.
6. Eldem, S.H., Türk Evi Plân Tipleri, İTÜ Mimarlık Fak. Yayını, İstanbul, 1954.
7. Küçükerman, Ö., Kendi Mekânının Arayışı İçinde Türk Evi, Turing Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul, 1985.
8. Küçükerman, Ö., Anadoludaki Geleneksel Türk Evi'nde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar, TTOK Yayını, İstanbul, 1973.
9. Kuban, D., Türk Evi Geleneği Üzerine Gözlemler ve Sanat Tarihimizin Sorunları, Çağdaş Yayınevi, İstanbul, 1975.
10. Mutlu, A., Geleneksel Türk Evi'nde Mekân, İç Mekân Düzenleme Konferansları, Mart 1984, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, Yayın No:4, 147-155.
11. Devisch, R., Space Time and Bodilines: A Semantic Praxioloqical Approach, University of Leuven, A.B.D., 1982.

12. Arel, A., Osmanlı Konut Geleneğinde Tarihsel Sorunlar, EUGS Yayını, İzmir, 1982.
13. Eldem, S.H., Köşkler ve Kasırlar, DGSA yayını, Cilt 2, İstanbul, 1974.
14. Turuthan, T., Geleneksel Türk Konutunda Anlamsal Bölünme, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli, Nisan 1987, İstanbul, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli Bildirileri, 74-82.
15. Arel, A., Onsekizinci Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Batılılaşma Süreci, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, 1975.
16. Turan, M., Kültür Değişmeleri, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972.
17. Ünal, M., Türkiye'de Apartman Olgusunun Gelişimi: İstanbul Örneği, Çevre-Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 4, 18(1979) 71-79.
18. Adıvar, A., Osmanlı Türkler'inde İlim, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1970.
19. Keleş, G., Konut Plân Şemalarında Değişimin Grafik Tekniklerle İncelenmesi, Yük. Lisans Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Programı, Trabzon, 1988.
20. Yavuz, Y., İstanbul Lâleli'deki Harikzedegân Kat Evleri, Çevre-Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 4, 8(1979) 80-81.
21. Tekeli, İ., Türkiye Kentlerinde Apartmanlaşma Sürecinde İki Aşama, Çevre-Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 4, 8(1979) 79-80.
22. Bulca, A., Çavdar, T., Tekeli, İ., Unaran, E., ve Yücel, A., İzmit Deneyiminin Ardından, Çevre-Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 4, 8(1979) 53-63.
23. Özsoy, A., Kooperatif Konutlarında Kullanıcı-Mimar İlişkisinin Davranış Farklarının Değerlendirilmesi, MMLS Tezi, İTÜ Mim. Fak., İstanbul, 1976.

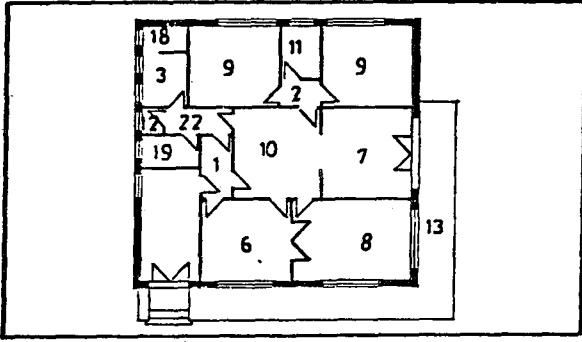
24. B. Lourese Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt 9, 1993, 445.
25. Gür,Ş.Ö.,Konut Sorunu Ders Notları, KTÜ Basımevi, Trabzon, 1993.
26. Keleş, R., Türkiye' deki Şehirleşme, Konut ve Gecekondu 100 Soruda Dizisi, Gerçek Yayınevi, Gül Matbaası, İstanbul, 1978.
27. Keleş,R., Toplu Konut Kooperatifleri ve Devlet, Toplu Konut Sorunları ve Siyaseti, XIII. İskân ve Şehircilik Haftası Konferansları, Mart 1982, Ankara, Toplu Konut Sorunları ve Siyaseti, 11-12.
28. Keleş, R., Konut 81, Kent-koop Yayını, Ankara, 1982.
29. Keleş,R., Kentleşme Politikası,2. basım, İmge Yayınevi, Ankara, 1993.
30. Atasoy,A., Yapıda Endüstrileşme Tasarlama İlişkileri, Bir Katımlı Tasarlama İncelemesi, İTÜ Mim.Fak. Yayını, İstanbul,1993.
31. Bayazıt,N.,Toplu Konutlarda Mekân Standartları İçin Problem Belirleme, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli, Nisan 1987, İstanbul, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli Bildirileri, 4-8.
32. Keleş, R., Kentleşme ve Konut, İmge Yayınevi, Ankara, 1984.
33. Dinç, T., Konut Standartları ve Konut Politikasında Konut Standartları İhtiyacı, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli, Nisan 1987, İstanbul, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli Bildirileri, 27-34.
34. Ünlü,A., Benzer Apartman Konutları: Standart Yaşam Biçimleri Ve Değerler Üzerine, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli, Nisan 1987, İstanbul, Toplu Konutlarda Mekân Standartları Paneli Bildirileri, 49-55
35. Aydemir,Ş.,Erkonak S. ve Ökten N.,Yapı Kooperatiflerinin Kentleşme Aracı Olarak Kullanılabilirliği ve Kaybolan Fırsatlar, Mimarlık Dergisi, 4, 4(1982) 12-17.

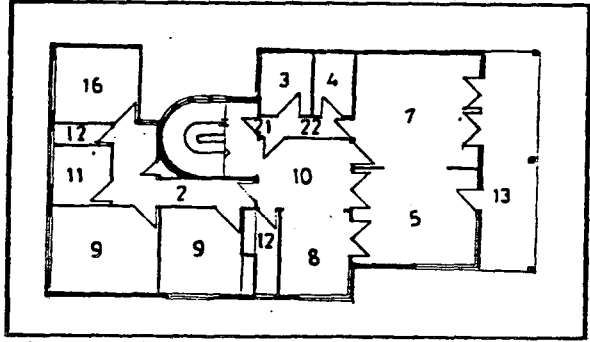
EKLER

Ek Tablo:1 Mekân analizi yapılan plân tipleri.

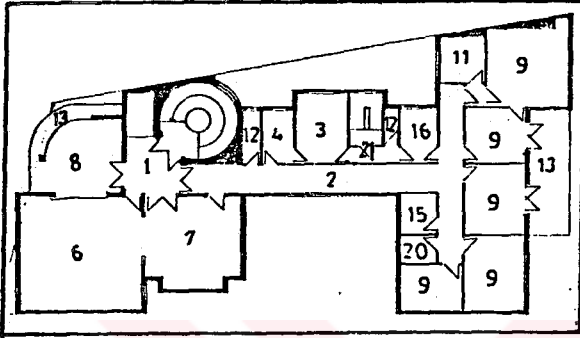
K1

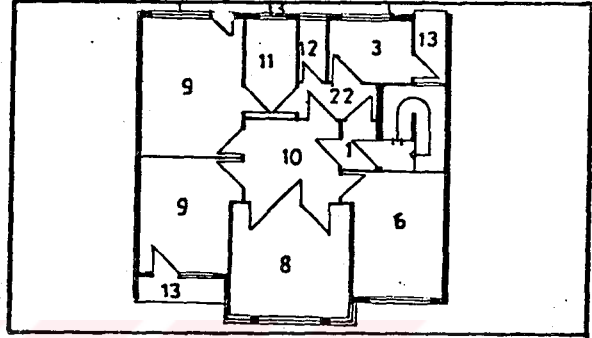
K2

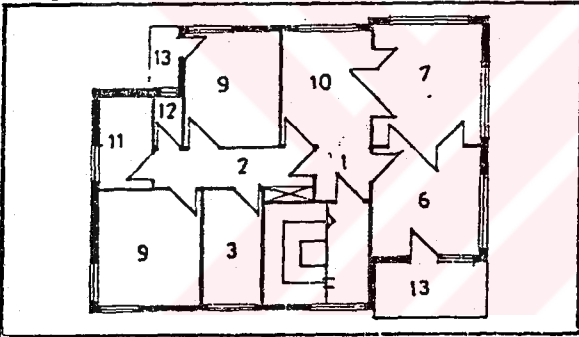
K3

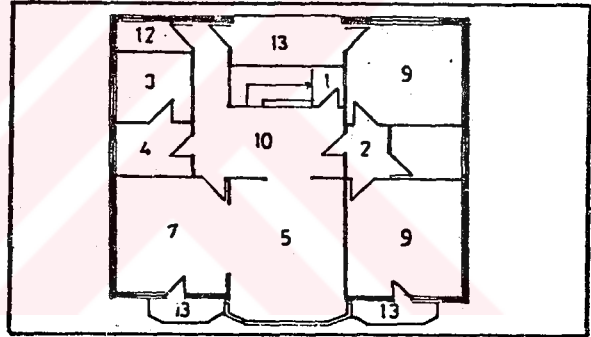
K4

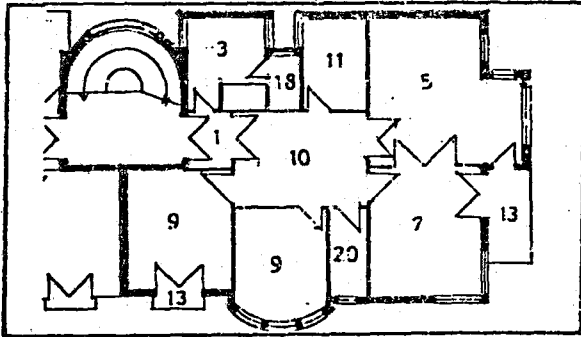
K5

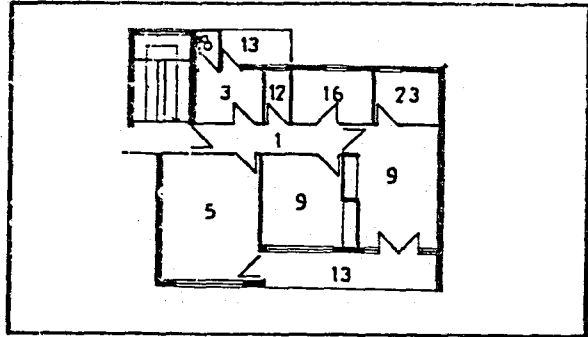
K6

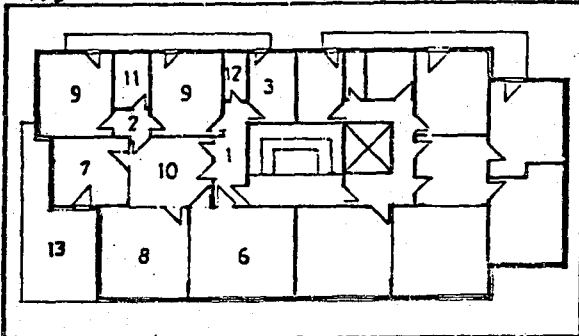
K7

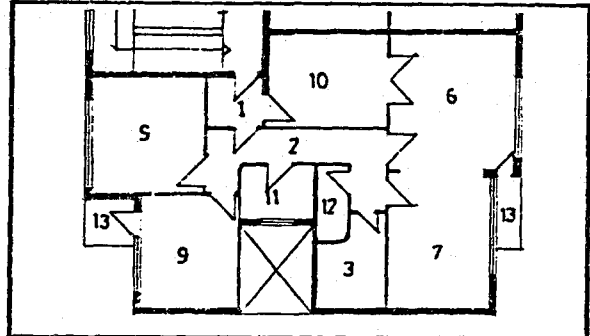
K8

K9

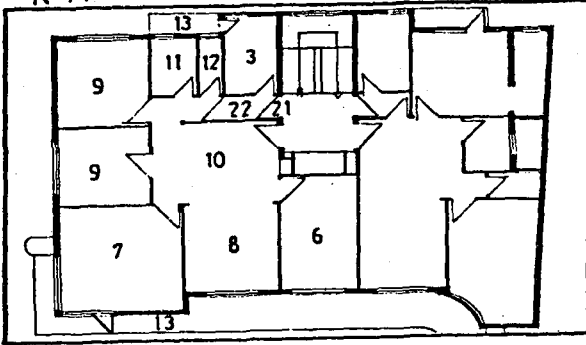

K10

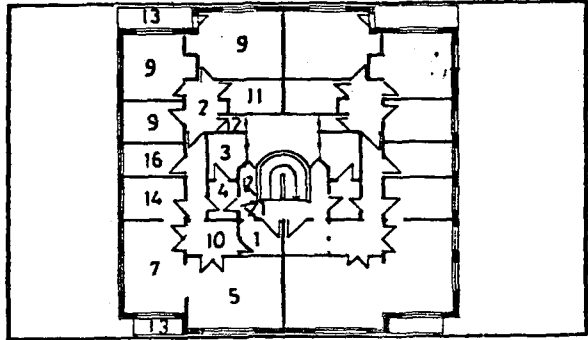

Ek Tablo 1'in devamı.

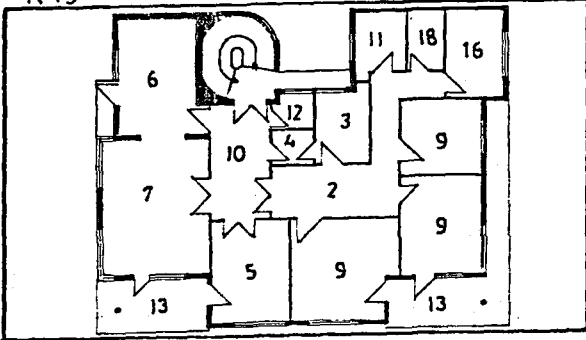
K 11

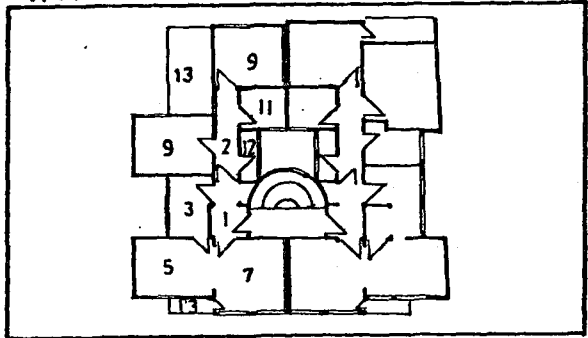
K 12

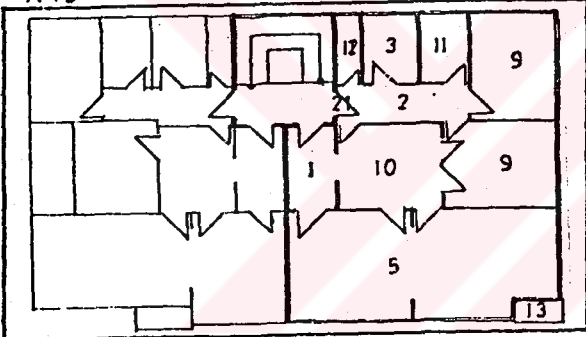
K 13

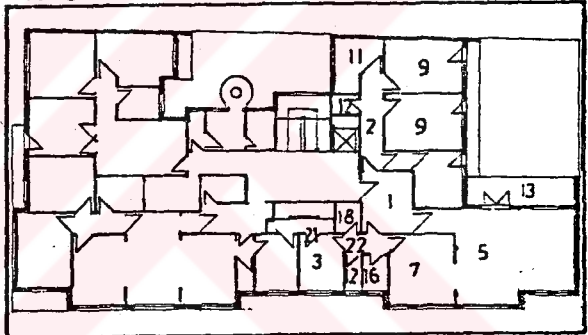
K 14

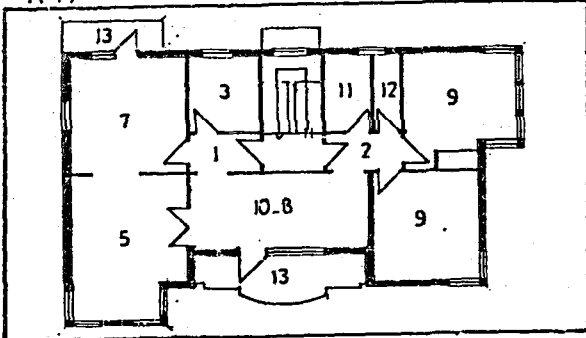
K 15

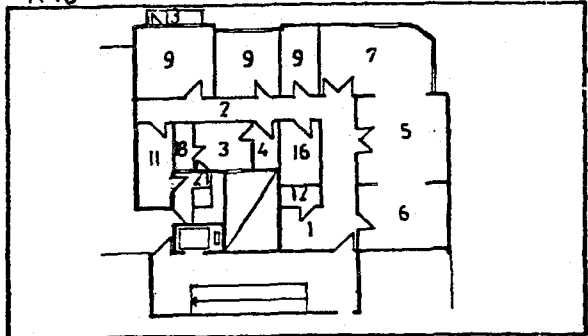
K 16

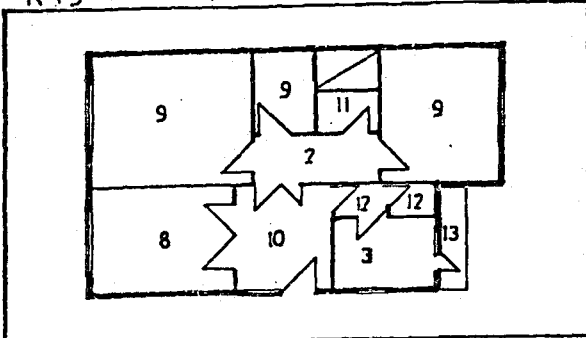
K 17

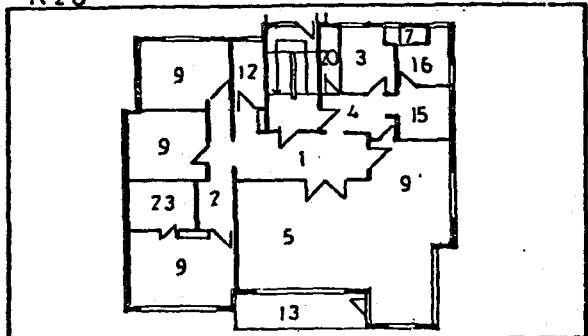
K 18

K 19

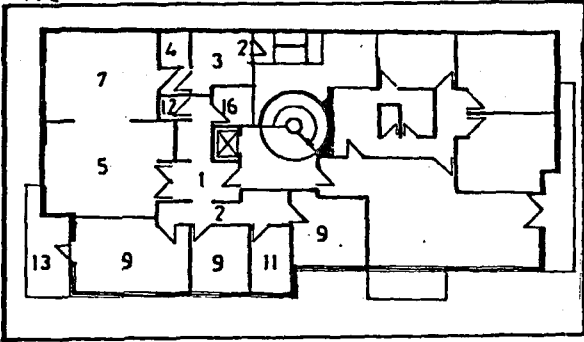

K 20

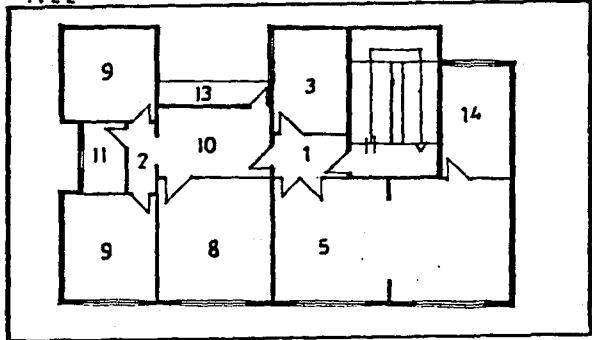

Ek Tablo 1'in devamı.

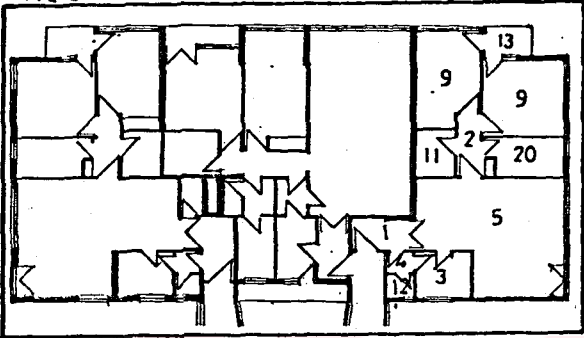
K21

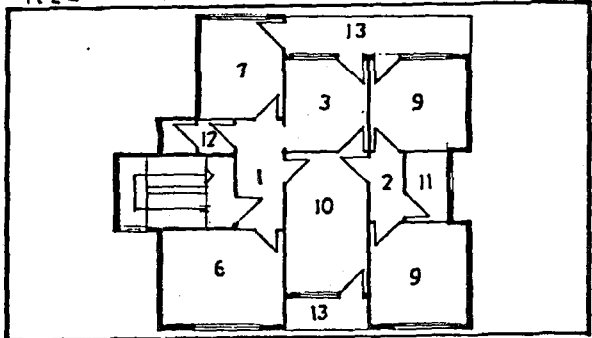
K22

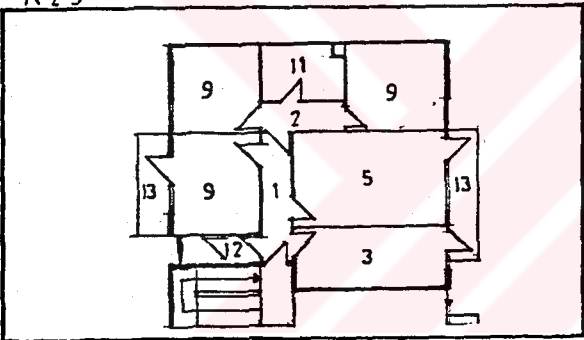
K23

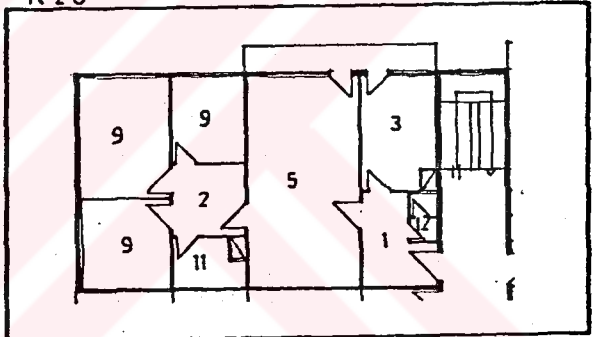
K24

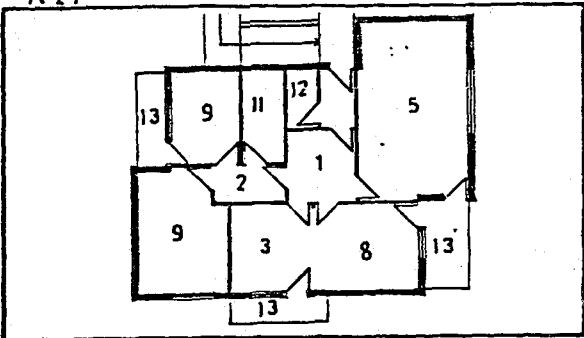
K25

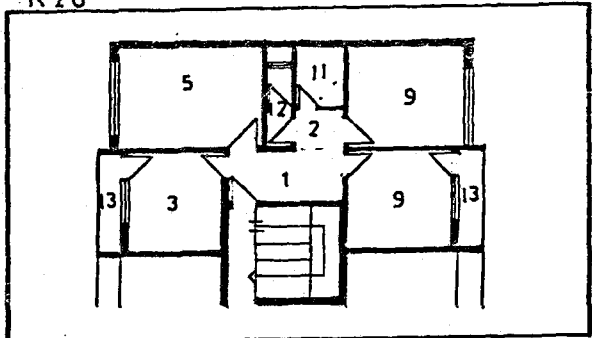
K26

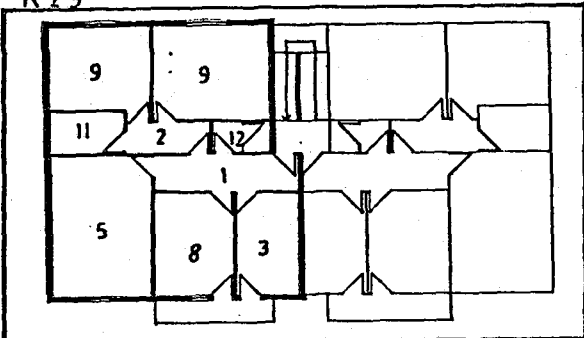
K27

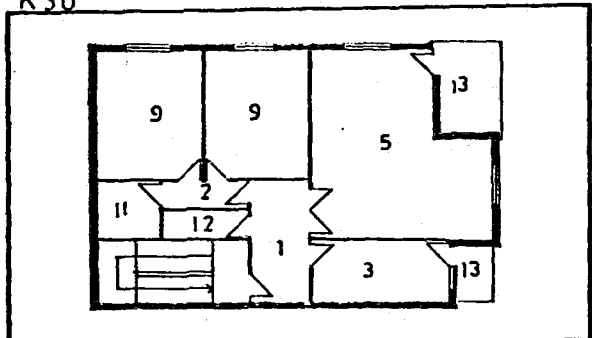
K28

K29

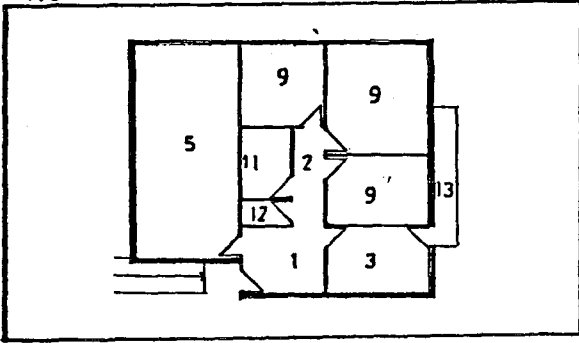

K30

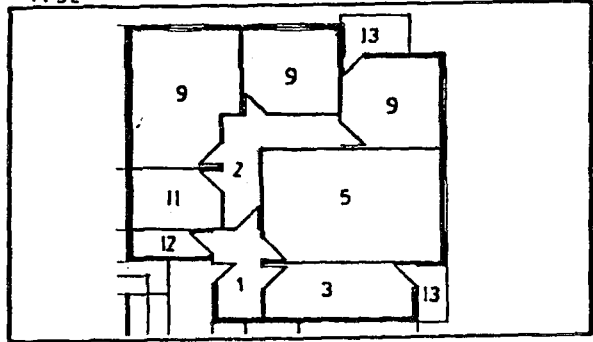

Ek Tablo 1'in devamı.

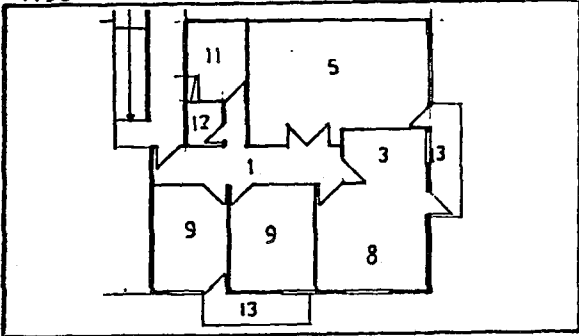
K31

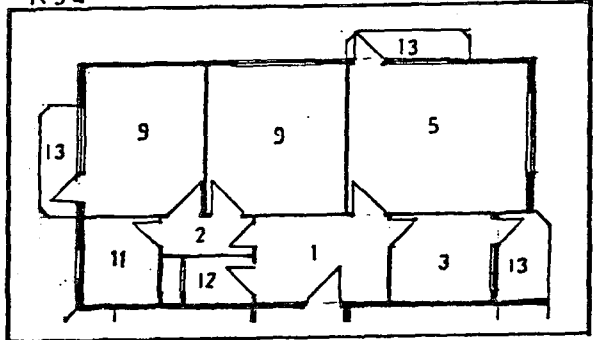
K32

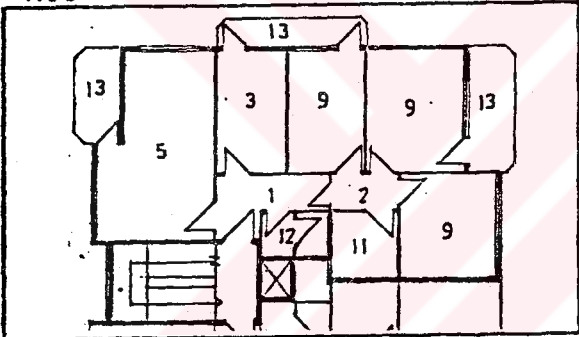
K33

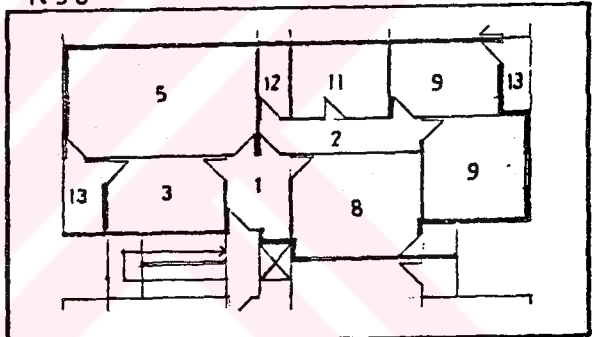
K34

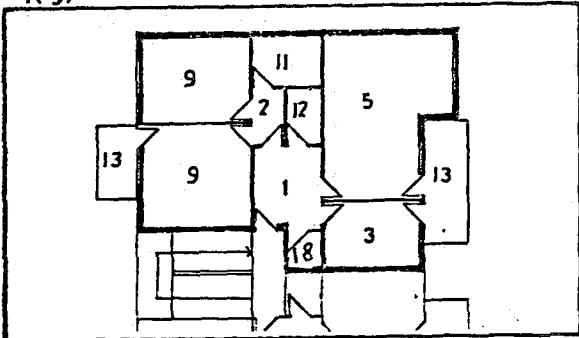
K35

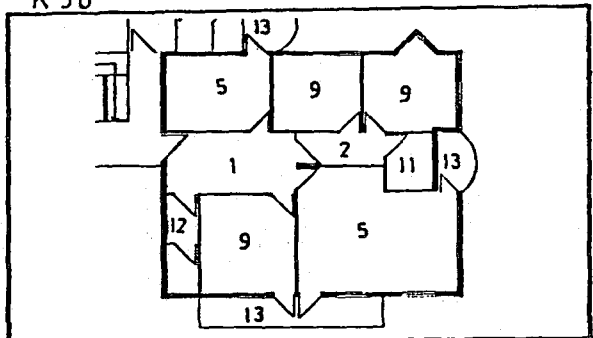
K36

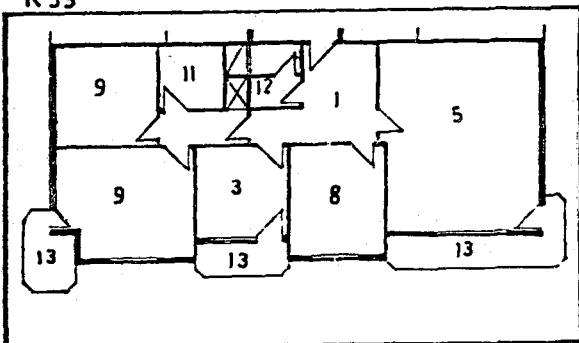
K37

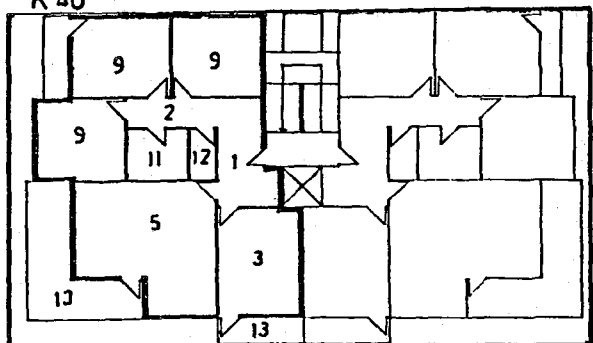
K38

K39

K40

1. Giriş holü
2. Gece holü
3. Mutfak
4. Ofis
5. Salon
6. Konuk odası
7. Yemek odası
8. Oturma odası
9. Yatak odası
10. Sofa
11. Banyo
12. WC
13. Balkon
14. Çalışma odası
15. Ütü odası
16. Hizmetçi yatak odası
17. Hizmetçi duşu
18. Kiler
19. Depo, yüklük
20. Sandık odası
21. Servis girişi
22. Servis koridoru
23. Ebeveyn için duş

Ek Tablo:2 Anket uygulanan konut kooperatifleri ile ilgili genel bilgiler.

KOOP. ADI	RUHSAT TARİHİ	KONUT ALANI(M2)	ÜYE SAYISI	MAHALLESİ
Şenyuvam Konut Yapı Koop.	1970	100	250	Beşirli
Nezih Konut Yapı Koop.	1972	100	20	İnönü
Arzu Konut Yapı Koop.	1973	100	20	Ayasofya
Güven Konut Yapı Koop.	1978	100	93	Erdoğdu
Villa Konut Yapı Koop.	1978	100	120	Erdoğdu
Aydeniz Konut Yapı Koop.	1979	100	267	İnönü
Yeşiltepe Konut Yapı Koop.	1986	115	98	Yeşiltepe
Nasip Konut Yapı Koop.	1987	100	96	Çukurçayır

Ek Tablo 3 : Anket Soruları.

KOOPERATİF KONUTLARINDA KULLANICILARIN MEKAN KULLANIM İLE İLGİLİ ANKET SORULARI

Görüşülenin adı soyadı :
Yaşı :
Doğum yeri :
Mesleği :
Eğitim durumu :
Ailedeki kişi sayısı, görüşülene yakınlık derecesi:

- 1) Konutunuz kendinizin mi?
Evet () Hayır ()
- 2) Konutunuzun kullanımından genel olarak memnun musunuz?
Çok memnun () Memnun () Oldukça iyi () Memnun değil ()
Hiç memnun değil ()
- 3) Memnun değilse nelerdir?
- 4) Konutta şimdiye kadar herhangi bir değişiklik veya inşaat yaptınız mı?
Evet () Hayır ()
- 5) Evet ise nelerdir?
- 6) Hayır ise neler yapmak istersiniz?
- 7) Şu eylemleri hangi mekanlarda gerçekleştiriyorsunuz?

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Otuma							
Uyuma							
Misafir kabul							
Misafir uyuma							
Yemek yeme							
Yemek hazırlama							
Çalışma							
Ütü yapma							
TV seyretme							

- 8) Bu kullanımdan memnun musunuz?
Evet () hayır ()
- 9) (Hayır ise) Nelerden memnun değilsiniz?
- 10) Oturma odası olarak nereyi kullanıyorsunuz?

- 11) Odanın konut içindeki yerinden memnun musunuz?
Evet () Hayır ()
- 12) (Hayır ise) Nerede olmasını isterdiniz?
- 13) Odanızın yönünden memnun musunuz?
Evet () Hayır ()
- 14) (Hayır ise) Hangi yönde olmasını isterdiniz?
- 15) Büyüklüğü sizce yeterli mi?
Evet () Hayır ()
- 16) (Günlük oturma salonda gerçekleşiyor ise) Bu kullanımdan memnun musunuz?
Evet () Hayır ()
- 17) Salonun konut içindeki yerinden memnun musunuz?
Evet () Hayır ()
- 18) (Hayır ise) Nerede olmasını isterdiniz?
- 19) Salonun yönünden memnun musunuz?
Evet () Hayır ()
- 20) (Hayır ise) Nerede olmasını isterdiniz?
- 21) Büyüklüğü sizce yeterli mi?
Evet () Hayır ()
- 22) İmkanınız olsaydı ayrı bir oturma odanız olup salonu sadece konuk ağırlamak için kullanmak ister miydiniz?
Evet () Hayır ()
- 23) Ailece yemeklerinizi en çok nerede yiyorsunuz?
Mutfak (), Salon (), Oturma odası (), Hol (), Diğer ()
- 24) Misafir ve kendiniz için ayrı bir yemek odanızın olmasını ister miydiniz?
Evet () Hayır ()
- 25) (Evet ise) Neden?
- 26) Mutfak yiyeceklerinizi depolamak için yeterli oluyor mu?
Evet () Hayır ()
- 27) (Hayır ise) Depolamak için ayrıca nereyi kullanıyorsunuz?
- 28) Kilerinizin olmasını ister miydiniz?
Evet () Hayır ()
- 29) Yatak odalarınızdan herhangi birini depolama için kullanıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 30) Çalışma (Ders, iş) Hangi odada gerçekleşiyor?

- Evet () Hayır ()
- 31) Çalışma rahat bir şekilde gerçekleşiyor mu?
Evet () Hayır ()
- 32) (Hayır ise) Bir çalışma odası olmasını ister miydiniz?
Evet () Hayır ()
- 33) Balkonunuzda yazın sürekli olarak oturuyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 34) Oturmanız rahat bir şekilde gerçekleşiyor mu?
Evet () Hayır ()
- 35) (Hayır ise) Niçin?
- 36) Yazın ve kışın odaların kullanımında bir değişiklik yapıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- 37) (Evet ise) Niçin ?
- 38) (Evet ise) Hangi odalarda değişiklik yapıyorsunuz?

Ek Tablo 4: Şenyuvam Kooperatif Konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oklakça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1		X					X	Kat kaloriferi ve pancur yaptırmak
K2		X				Mutfak yenilendi		
K3		X				Mutfak, Banyo, WC yenilendi		
K4		X					X	
K5		X					X	Mutfakı yenilemek
K6		X					X	
K7		X					X	
K8		X					X	
K9			X				X	Lavaboları değiştirmek
K10		X					X	Kat kaloriferi yaptırmak
K11		X					X	
K12	X						X	
K13		X					X	
K14			X				X	
K15		X					X	YOI'nı duvarını kaldırıp holle birleştirerek odayı geniş.
K16		X					X	
K17		X					X	
K18		X					X	
K19		X					X	
K20		X					X	
K21		X					X	
K22		X					X	
K23		X					X	
K24		X					X	
K25		X					X	
	%4	%88	%8			%8	%92	%20

Ek Tablo 5: Nezh Kooperatif Konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oldukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1		X				Salonla YO1 birleştirildi		
K2				X			X	
K3	X					Salonla YO1 birleştirildi		
K4			X			Salonla YO1 birleştirildi		
K5			X			Banyo yenilendi		Salonla YO1'i birleştirmek
K6		X					X	Mutfakı yeniden düzenlemek
K7			X			Salonla YO1 birleştirildi		
K8			X				X	YO1'i salonla birleştirmek
K9		X				YO1'in kapısı salondan açıldı		
K10			X				X	
K11								
K12								
K13								
K14								
K15								
K16								
K17								
K18								
K19								
K20								
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
	%10	%30	%50	%10		%60	%40	%75

Ek Tablo 6: Arzu kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oklukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1		X					X	
K2	X					Balkonla YO2 birleştirildi		
K3			X			Balkonla YO2 birleştirildi		
K4	X					Balkonla YO2 birleştirildi		
K5			X			Balkonla YO2 birleştirildi		
K6		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K7		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K8			X			Balkonla YO2 birleştirildi		
K9			X			Balkonla YO2 birleştirildi		
K10		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K11	X					Balkonla YO2 birleştirildi		
K12		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K13		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K14			X				X	
K15		X				Balkonla YO2 birleştirildi		
K16								
K17								
K18								
K19								
K20								
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
	%20	%47	%33			%87	%13	

Ek Tablo 7: Güven kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Otlukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1			X				X	Gömme dolap yaptırmak
K2			X			Gömme dolap yaptırdı		
K3		X					X	
K4				X			X	
K5			X				X	
K6	X						X	
K7	X						X	
K8	X						X	
K9	X						X	
K10	X						X	
K11	X						X	
K12	X						X	
K13	X						X	
K14				X			X	Gömme dolap yaptırmak
K15			X				X	
K16								
K17								
K18								
K19								
K20								
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
		%60	%26	%14		%6	%94	%14

Ek Tablo 8: Villa kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oldukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1			X			Mutfak bölümlü bir oda ekledi		
K2		X					X	
K3					X		X	
K4			X				X	
K5	X						X	
K6			X				X	
K7		X					X	
K8		X					X	
K9		X				Mutfak bölümlü bir oda ekledi		
K10		X				Banyo yeniden yapıldı		Mutfak bölmek
K11			X				X	Mutfak salona doğru genişletmek
K12		X				Mutfak bölümlü bir oda ekledi		
K13			X				X	Mutfak bölmek
K14			X				X	
K15		X					X	Banyoyu yenilemek
K16		X					X	Mutfak bölmek
K17		X					X	Banyoyu yenilemek
K18		X				Mutfak ca mekânla bölündü		
K19				X			X	
K20		X					X	Mutfak ca mekânla bölmek
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
	%5	%55	%30	%5	%5	%25	%75	%46

Ek Tablo 9: Aydeniz kooperatif konutlarındaki memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oldukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1	X		X				X	Kiler yapmak
K2							X	Yerleri fayans döşemek
K3			X				X	YOI'ı mutfakla birleştirmek
K4				X			X	
K5		X				Mut. div. yıkıp bol. pay alarak gömme dol. yap.		
K6				X			X	
K7		X					X	Mut. div. yık. gömme dolap yapma
K8	X						X	Kiler yapmak
K9				X			X	YOI ile mutfakı birleştirmek
K10	X						X	
K11	X					Pencere pervazları yenilendi		
K12			X				X	Banyoya küvet ve klozet yapmak
K13		X				Yer kaplaması yenilendi		
K14		X					X	Mutfak ve banyoyu yenilemek
K15		X					X	
K16		X					X	
K17		X					X	
K18		X					X	Mutfak dolaplarını yenilemek
K19		X					X	
K20		X					X	Döşemeleri değiştirmek
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
	%20	%50	%15	%15		%15	%85	%58

Ek Tablo 10: Yeşiltepe kooperatif konutlarında memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET					DEĞİŞİKLİK			
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oldukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1		X					X	
K2		X					X	Gürültü ve sı yalıtımı yapmak
K3		X					X	
K4		X					X	
K5	X						X	Mut.salonla bir.,WCyi kiler yap.,banyoya klozet koymak
K6		X					X	Yalıtım yapmak
K7		X					X	
K8	X						X	Mutfak ve banyo dolabını değiştirmek
K9		X					X	
K10		X					X	
K11		X					X	
K12		X					X	
K13		X					X	
K14		X					X	
K15	X						X	
K16		X					X	WCyi kiler yapmak, banyoya klozet takmak
K17	X						X	
K18				X			X	
K19	X						X	Mutfakla banyoyu birleştirmek
K20	X						X	
K21								
K22								
K23								
K24								
K25								
	%30	%65		%5			%100	%30

Ek Tablo 11: Nasip konut yapı kooperatif konutlarında memnuniyet ve değişiklik yapma durumunu belirten tablo.

MEMNUNİYET						DEĞİŞİKLİK		
Aile No	Çok Memnun	Memnun	Oldukça iyi	Memnun değil	Hiç memnun değil	Evet	Hayır	İmkân olursa
K1		X					X	
K2	X						X	Mutfakta salona birleştirmek
K3		X					X	
K4		X					X	
K5		X					X	
K6				X		WC ve banyo yeniden yapıldı		
K7		X					X	
K8		X					X	
K9			X				X	YOZ'nin kapısını giriş tarafından açmak
K10		X					X	Mutfak genişletmek
K11		X					X	
K12		X					X	
K13		X					X	
K14		X					X	
K15			X				X	
K16			X				X	
K17			X				X	Kat kaloriferi döşetmek
K18			X				X	
K19			X				X	
K20		X					X	
K21		X					X	Oturma odasını lambri yaptırmak
K22			X				X	
K23			X				X	
K24			X				X	
K25			X				X	Salonu bölüp, küçük bir oda daha yapmak
	%4	%52	%40	%4		%4	%96	% 24

Ek Tablo 12: Şenyuvam Kooperatif Konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma		%36	%60	%4			
Uyuma			%15	%38	%47		
Misafir kabul		%84	%16				
Misafir yemek	%42	%54	%4				
Misafir uyuma		%37	%40	%23			
Yemek yeme	%88	%4	%8				
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma		%6	%33	%61			
Ütil yapma		%30	%30	%7	%3		%30
TV seyretme		%36	%60	%4			

Ek Tablo 13: Nezhik Kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	DİĞER
Oturma		%100				
Uyuma			%10	%42	%48	
Misafir kabul		%55	%9			Salon+YO1 %36
Misafir yemek		%55	%9			Salon+YO1 %36
Misafir uyuma			%55	%45		
Yemek yeme	%50	%30				Salon+YO1 %20
Yemek hazırlama	%100					
Çalışma		%18	%9	%64		Gece Holü %9
Ütil yapma			%20			Gece H. %70/Sa.+YO1 %10
TV Seyretme		%100				

Ek Tablo 14: Arzu kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma	%100						
Uyuma	%11	%3	%41	%45			
Misafir kabul		%100					
Misafir yemek	%40	%60					
Misafir uyuma	%19	%45	%36				
Yemek yeme	%100						
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma	%7	%29	%50	%7		%7	
Ütil yapma	%35	%9	%26	%21			%9
TV seyretme	%100						

Ek Tablo 15: Güven kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma		%67		%33			
Uyuma			%17	%38	%45		
Misafir kabul		%15					
Misafir yemek	%13	%87					
Misafir uyuma		%30	%60	%10			
Yemek yeme	%100						
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma			%50	%50			
Ütü yapma			%6	%31			%63
TV seyretme		%67		%33			

Ek Tablo 16: Villa kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.	YATAK O.2	BÖLÜNEN ODA	BÖLÜNEN MUTFAK
Oturma	%85	%10	%5			
Uyuma	%11	%3	%41	%45		
Misafir kabul	%10	%90				
Misafir yemek	%35	%65				
Misafir uyuma	%20	%40	%30		%10	
Yemek yeme	%90				%5	%5
Yemek hazırlama	%90					%10
Çalışma	%39		%61			
Ütü yapma		%33	%17	%33	%17	
TV seyretme	%80	%10	%5		%5	

Ek Tablo 17: Aydeniz kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma		%40	%20	%40			
Uyuma			%17	%39	%44		
Misafir kabul		%95	%5				
Misafir yemek	%20	%80					
Misafir uyuma		%46	%20	%34			
Yemek yeme	%90	%10					
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma	%5	%23	%23	%39	%10		
Ütü yapma		%5	%15	%10			%70
TV seyretme		%40	%20	%40			

Ek Tablo 18: Yeşiltepe kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma		%35	%65				
Uyuma			%3	%50	%47		
Misafir kabul		%95	%5				
Misafir yemek	%10	%85	%5				
Misafir uyuma		%8	%54	%34	%4		
Yemek yeme	%85	%15					
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma		%12	%24	%52	%12		
Ütü yapma			%21	%35	%14	%27	%13
TV seyretme		%30	%70				

Ek Tablo 19: Nasip konut kooperatif konutlarına ait mekân-eylem kullanımını belirten tablo.

EYLEMLER	MUTFAK	SALON	YATAK O.1	YATAK O.2	YATAK O.3	GİRİŞ HOLÜ	GECE HOLÜ
Oturma		%24	%76				
Uyuma	%4	%48	%48				
Misafir kabul		%73	%27				
Misafir yemek	%41	%44	%15				
Misafir uyuma	%65		%35				
Yemek yeme	%88	%4	%8				
Yemek hazırlama	%100						
Çalışma		%10	%90				
Ütü yapma		%46	%33	%4			%17
TV seyretme		%24	%76				

Ek Tablo 20: Anket çalışmasıyla ilgili bulguların neden-sonuç ilişkilerinin irdelendiği çapraz tablolar.

SALKULME by MEMN

Page 1 of 1

SALKULME	Row Pct Col Pct Tot Pct	MEMN					Row Total
		1	2	3	4	5	
0		11.5	59.4	24.0	4.2	1.0	96
		64.7	65.5	65.7	44.4	100.0	64.4
		7.4	38.3	15.4	2.7	.7	
1		11.8	64.7	23.5			34
		23.5	25.3	22.9			22.8
		2.7	14.8	5.4			
2		10.5	42.1	21.1	26.3		19
		11.8	9.2	11.4	55.6		12.8
		1.3	5.4	2.7	3.4		
Column Total		17	87	35	9	1	149
		11.4	58.4	23.5	6.0	.7	100.0

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	17.28013	8	.02732
Likelihood Ratio	13.87859	8	.08445
Mantel-Haenszel test for linear association	1.90009	1	.16807
Minimum Expected Frequency	.128		
Cells with Expected Frequency < 5	8 of 15 (53.3%)		

Statistic	Value	Asymptotic	T-value	Significance
Phi	.34055			.02732 *1
Cramer's V	.24080			.02732 *1
Contingency Coefficient	.32237			.02732 *1
Lambda :				
symmetric	.00870	.02595	.33346	
with SALKULME dependent	.01887	.05607	.33346	
with MEMN dependent	.00000	.00000		
Goodman & Kruskal Tau :				
with SALKULME dependent	.03716	.02418		.20180 *2
with MEMN dependent	.01836	.01509		.20908 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.04692	.02309	1.97126	.08445 *3
with SALKULME dependent	.05282	.02626	1.97126	.08445 *3
with MEMN dependent	.04220	.02071	1.97126	.08445 *3

MEMNDN by DOGYER

MEMNDN	Row Pct Col Pct Tot Pct	DOGYER							Row Total
		1	2	3	4	5	6	7	
0		80.6	5.8	4.3	1.4	.7	2.2	2.2	139
		94.1	88.9	100.0	100.0	50.0	100.0	100.0	93.3
		75.2	5.4	4.0	1.3	.7	2.0	2.0	
2		50.0	50.0						2
		.8	11.1						1.3
		.7	.7						
3						50.0			2
						50.0			1.3
						.7			
(Cont'nued)	Column Total	119 79.9	9 6.0	6 4.0	2 1.3	2 1.3	3 2.0	3 2.0	149 100.0

MORE

MEMNDN by DOGYER

MEMNDN	Row Pct Col Pct Tot Pct	DOGYER		Row Total
		8	9	
0		1.4	1.4	139
		100.0	66.7	93.3
		1.3	1.3	
2				2
				1.3
3			50.0	2
			33.3	1.3
			.7	
(Cont'nued)	Column Total	2 1.3	3 2.0	149 100.0

MEMNDN	Row Pct Col Pct Tot Pct	DOGYER							Row Total
		1	2	3	4	5	6	7	
4		100.0							6
		5.0							4.0
		4.0							
(Cont'nued)	Column Total	119 79.9	9 6.0	6 4.0	2 1.3	2 1.3	3 2.0	3 2.0	149 100.0

MEMNDN by DOBYER

Page 4 of 4

		DOBYER		
MEMNDN	Row Pct	8	9	Row Total
	Col Pct			
	Tot Pct			
				6
				4.0
	4			
	Column	2	3	149
	Total	1.3	2.0	100.0

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	67.23412	24	.00000
Likelihood Ratio	20.48878	24	.66867
Mantel-Haenszel test for linear association	.51426	1	.47330

MORE

Minimum Expected Frequency = .027
 Cells with Expected Frequency < 5 = 33 of 36 (91.7%)

Statistic	Value	ASE1	T-value	Approximate Significance
Phi	.68166			.00000 *1
Cramer's V	.39356			.00000 *1
Contingency Coefficient	.56325			.00000 *1
Lambda :				
symmetric	.02500	.02409	1.00337	
with MEMNDN dependent	.00000	.00000		
with DOBYER dependent	.03333	.03277	1.00337	
Goodman & Kruskal Tau :				
with MEMNDN dependent	.08643	.07916		.03171 *2
with DOBYER dependent	.05858	.02074		.00000 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.11480	.05356	1.92197	.66867 *3
with MEMNDN dependent	.22187	.09113	1.92197	.66867 *3
with DOBYER dependent	.07743	.03887	1.92197	.66867 *3

MEMNDN by MESL

Page 1 of 2

MEMNDN	Row Pct Col Pct Tot Pct	MESL							Row Total
		1	2	3	4	5	6	7	
0		22.3	41.7	11.5	20.9	2.9		.7	139
		96.9	92.1	94.1	93.5	100.0		100.0	93.3
		20.8	38.9	10.7	19.5	2.7		.7	
2			50.0		50.0				2
			1.6		3.2				1.3
			.7		.7				
3			50.0				50.0		2
			1.6				100.0		1.3
			.7				.7		
Column Total		32	63	17	31	4	1	1	149
(Cont'nued)		21.5	42.3	11.4	20.8	2.7	.7	.7	100.0

MORE

MEMNDN by MESL

Page 2 of 2

MEMNDN	Row Pct Col Pct Tot Pct	MESL							Row Total
		1	2	3	4	5	6	7	
4		16.7	50.0	16.7	16.7				6
		3.1	4.8	5.9	3.2				4.0
		.7	2.0	.7	.7				
Column Total		32	63	17	31	4	1	1	149
Total		21.5	42.3	11.4	20.8	2.7	.7	.7	100.0

MORE

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	74.86458	18	.00000
Likelihood Ratio	13.80369	18	.74180
Mantel-Haenszel test for linear association	.42578	1	.51407

Minimum Expected Frequency = .013
 Cells with Expected Frequency < 5 = 24 OF 28 (85.7%)

Statistic	Value	ASE1	T-value	MORE Approximate Significance
Phi	.71825			.00000 *1
Cramer's V	.41468			.00000 *1
Contingency Coefficient	.58337			.00000 *1
Lambda :				
symmetric	.01042	.01026	1.00337	
with MEMNDN dependent	.10000	.09487	1.00337	
with MESL dependent	.00000	.00000		
Goodman & Kruskal Tau :				
with MEMNDN dependent	.10376	.02731		.00028 *2
with MESL dependent	.01037	.00672		.95472 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.05316	.03226	1.56257	.74180 *3
with MEMNDN dependent	.14948	.08488	1.56257	.74180 *3
with MESL dependent	.03233	.02015	1.56258	.74180 *3

INSYAP by EVKEN

Page 1 of 1

INSYAP	Row Pct Col Pct Tot Pct	EVKEN		Row Total
		1	2	
0	100.0 1.1 .7			1 .7
1	84.8 30.8 18.8	15.2 8.6 3.4		33 22.1
2	53.9 68.1 41.6	46.1 91.4 35.6		115 77.2
Column Total		91 61.1	58 38.9	149 100.0

Chi-Square	Value	DF	MORE Significance
Pearson	10.96372	2	.00416
Likelihood Ratio	12.39772	2	.00203
Mantel-Haenszel test for linear association	10.79801	1	.00192
Minimum Expected Frequency =	.389		
Cells with Expected Frequency < 5 =	2	DF	6 (33.3%)

Statistic	Value	ASE1	T-value	MORE Approximate Significance
Phi	.27126			.00416 *1
Cramer's V	.27126			.00416 *1
Contingency Coefficient	.26180			.00416 *1
Lambda :				
symmetric	.00000	.00000		
with INSYAP dependent	.00000	.00000		
with EVKEN dependent	.00000	.00000		
Goodman & Kruskal Tau :				
with INSYAP dependent	.06908	.03433		.00004 *2
with EVKEN dependent	.07358	.03412		.00432 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.06733	.03355	1.96624	.00203 *3
with INSYAP dependent	.07333	.03622	1.96624	.00203 *3
with EVKEN dependent	.06724	.03154	1.96624	.00703 *3

		KISISA							
IMKSAL	Row Pct	1	2	3	4	5	6	7	Row Total
	Col Pct								
	Tot Pct								
0	1.0	8.2	17.5	35.1	25.8	8.2	2.1	97	
	100.0	57.1	77.3	63.0	64.1	61.5	50.0	65.1	
	.7	5.4	11.4	22.8	16.8	5.4	1.3		
1		2.4	11.9	42.9	26.2	11.9	4.8	42	
		7.1	22.7	33.3	28.2	38.5	50.0	28.2	
		.7	3.4	12.1	7.4	3.4	1.3		
2		50.0		20.0	30.0			10	
		35.7		3.7	7.7			6.7	
		3.4		1.3	2.0				
Column Total		14	22	54	39	13	4	149	
(Cont'nued)		.7	9.4	14.8	36.2	26.2	8.7	2.7	100.0

MORE

IMKSAL by KISISA

		KISISA	
IMKSAL	Row Pct	8	Row Total
	Col Pct		
	Tot Pct		
0	2.1	97	
	100.0	65.1	
	1.3		
1		42	
		28.2	
2		10	
		6.7	
Column Total		2	149
Total		1.3	100.0

MORE
Significance

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	27.50395	14	.01654
Likelihood Ratio	23.02688	14	.05983
Mantel-Haenszel test for linear association	.58934	1	.44267

Minimum Expected Frequency = .067
 Cells with Expected Frequency < 5 = 16 (66.7%)

Statistic	Value	ASE1	T-value	MORE Approximate Significance
Phi	.42964			.01654 *1
Cramer's V	.30380			.01654 *1
Contingency Coefficient	.39475			.01654 *1
Lambda :				
symmetric	.02041	.01769	1.13882	
with IMKSAL dependent	.00000	.00000		
with KISISA dependent	.03158	.02741	1.13882	
Goodman & Kruskal Tau :				
with IMKSAL dependent	.05084	.02414		.37443 *2
with KISISA dependent	.02505	.01389		.02675 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.06328	.02300	2.64098	.05983 *3
with IMKSAL dependent	.09450	.03344	2.64098	.05983 *3
with KISISA dependent	.04756	.01763	2.64098	.05983 *3

		INSHAY							
		0	1	2	3	4	5	6	Row Total
.YIYDEF	0				100.0 14.3 .7				1 .7
	1	23.5 27.6 5.4	17.6 23.1 4.0	5.9 22.2 1.3				52.9 24.7 12.1	34 22.8
	2	18.4 72.4 14.1	17.5 76.9 13.4	6.1 77.8 4.7	5.3 85.7 4.0	3.5 100.0 2.7	.9 100.0 .7	48.2 75.3 36.9	114 76.5
Column Total		29 19.5	26 17.4	9 6.0	7 4.7	4 2.7	1 .7	73 49.0	149 100.0

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	23.94032	12	.02072
Likelihood Ratio	12.45408	12	.40993
Mantel-Haenszel test for linear association	.03428	1	.85312
Minimum Expected Frequency	.007		
Cells with Expected Frequency < 5	13 of 21 (61.9%)		

Statistic	Value	ASE1	t-value	Approximate Significance
Phi	.40084			.02072 *1
Cramer's V	.28344			.02072 *1
Contingency Coefficient	.37206			.02072 *1
Lambda :				
symmetric	.00901	.00890	1.00337	
with YIYDEF dependent	.00000	.00000		
with INSHAY dependent	.01316	.01307	1.00337	
Goodman & Kruskal Tau :				
with YIYDEF dependent	.02310	.00749		.86814 *2
with INSHAY dependent	.01433	.00224		.38950 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.04195	.02023	1.96872	.40993 *3
with YIYDEF dependent	.07261	.03292	1.96872	.40993 *3
with INSHAY dependent	.02950	.01464	1.96872	.40993 *3

		KISISA							
		1	2	3	4	5	6	7	Row Total
CALRAH	0	2.8 100.0 .7	22.2 57.1 5.4	30.6 50.0 7.4	30.6 20.4 7.4	13.9 12.8 3.4			36 24.2
	1		5.3 28.6 2.7	6.7 22.7 3.4	40.0 55.6 20.1	32.0 61.5 16.1	13.3 76.9 6.7	2.7 50.0 1.3	75 50.3
	2		5.3 14.3 1.3	15.8 27.3 4.0	34.2 24.1 8.7	26.3 25.6 6.7	7.9 23.1 2.0	5.3 50.0 1.3	38 25.5
(Cont<nued) Total		.7	9.4	14.8	36.2	26.2	8.7	2.7	149 100.0

MORE

CALRAH by KISISA

		KISISA	
Row Pct	Col Pct	Row Total	Tot Pct
CALRAH	0	36 24.2	
	1	75 50.3	
	2	5.3 100.0 1.3	38 25.5
Column Total		2 1.3	149 100.0

MORE

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	37.33987	14	.00066
Likelihood Ratio	38.71491	14	.00040
Mantel-Haenszel test for linear association	16.62082	1	.00005
Minimum Expected Frequency = .242			
Cells with Expected Frequency < 5 = 13 DF 24 (54.2%)			

Statistic	Value	ASE1	t-value	More Approximate Significance
Phi	.50060			.00066 *1
Cramer's V	.35398			.00066 *1
Contingency Coefficient	.44764			.00066 *1
Lambda :				
symmetric	.07492	.04933	1.51259	
with CALRAH dependent	.17568	.06831	2.37879	
with KISISA dependent	.00000	.04937	.00000	
Goodman & Kruskal Tau :				
with CALRAH dependent	.12414	.03418		.00081 *2
with KISISA dependent	.03349	.01312		.00163 *2
Uncertainty Coefficient :				
symmetric	.09761	.02491	3.76076	.00040 *3
with CALRAH dependent	.12526	.03301	3.76076	.00040 *3
with KISISA dependent	.07996	.02009	3.76076	.00040 *3

9. ÖZGEÇMİŞ

1969 yılında Trabzon'da doğdu. İlk öğrenimini Trabzon Gazipaşa İlkokulunda, orta öğrenimini Trabzon Kanuni Ortaokulunda, lise öğrenimini Trabzon Lisesinde tamamladı. 1986 yılında başladığı yüksek öğrenimini 1990 yılında tamamladı. Aynı yıl yüksek lisans çalışması yapmaya hak kazandı. Halen serbest mimar olarak çalışmaktadır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ